

UIT DIEPTEN VAN ELLENDEN

VEERTIEN LEERREDENEN OVER PSALM 118

Uitgesproken in 1858

door

Dr. H. F. KOHLBRUGGE,
predikant bij de Nederlands Gereformeerde Gemeente te Elberfeld.

Uit het Hoogduits

SCHEFFER & Co
AMSTERDAM,
1896.

Uitgegeven vanwege de Maatschappij tot uitgave van Gereformeerde geschriften.

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2010

INHOUD**TOELICHTING****VOORBERICHT**

EERSTE	Leerrede over PSALM 118 vers 1-5
TWEEDE	Leerrede over PSALM 118 vers 6-12
DERDE	Leerrede over PSALM 118 vers 13-15
VIERDE	Leerrede over PSALM 118 vers 16-17
VIJFDE	Leerrede over PSALM 118 vers 18
ZESDE	Leerrede over PSALM 118 vers 19-20
ZEVENDE	Leerrede over PSALM 118 vers 21
ACHTSTE	Leerrede over PSALM 118 vers 22-23
NEGENDE	Leerrede over PSALM 118 vers 24-25
TIENDE	Leerrede over PSALM 118 vers 26
ELFDE	Leerrede over PSALM 118 vers 26b-27a
TWAALFDE	Leerrede over PSALM 118 vers 27a
DERTIENDE	Leerrede over PSALM 118 vers 27b
VEERTIENDE	Leerrede over PSALM 118 vers 28-29

TOELICHTING

JAKOB's overlijden

Kohlbrugge's tweede zoon uit zijn eerste huwelijk, geboren te Utrecht op 5 september 1832, werd vernoemd naar zijn lievelingsbroer die op 20-jarige leeftijd als 'zeevaarder' op de rede van Pasuruan in Nederlandsch-Indië was omgekomen. Evenals over zijn oudere broer Gerrit en zijn jongere zus Antje treffen we in Kohlbrugge's brieven aan Westendorp een lange reeks mededelingen over hem aan.

Na het huisonderricht van Kohlbrugge ging Jacob naar Delft om verder opgeleid te worden op het onderwijs-instituut van dhr. Hermanus van Heumen, een trouwe vriend van Kohlbrugge, die veel met Kohlbrugge correspondeerde en menigmaal bij hem logeerde.

Kohlbrugge bezocht dit instituut en gaf daarvan in zijn brief van 14 augustus 1845 de volgende impressie door: 'Maar nu wenste ik dat gij hem [= van Heumen] te Delft eens geëtablesseerd zaagt, dit is waarlijk aandoenlijk. Ik heb geweend van blijdschap, en zooals wij waren en hetgeen zij hadden maakt mij alles zoo gelukkig, dat ik vergat, dat ik er kwam om er mijne Jacobus te laten.- Dat de Heere hoort, dat Hij ons ten laatste alles geeft ondanks onze verkeerdheden, ondanks hoe wij Hem ook verdenken en verdacht hebben, daarvan is v. H. het sprekendst voorbeeld, ook van hetgeen God dengenen doet, die op Hem wachten.

Na zijn vooropleiding te Delft vervolgde Jacob zijn studie aan de Militaire Academie te Breda.

Op 22 september 1847 schreef Kohlbrugge over hem: ...van onzen Jacobus ontvingen wij eenen langen brief uit Breda, en indirect veel lof van hem van den Kapitein der Academie. Jacobus voegt en schikt zich, want hij begrijpt waarvoor hij te Breda is, schrijft dat hij vergenoegd en tevreden is in zijne bezigheden, maar treurig wordt als hij aan huis denkt — het zoo geheel ongodsdienstig element waarin hij zich in eens geplaatst ziet doet hem wee aan 't hart, en hij schrijft dat alleen het bidden 's morgens en 's avonds hem troosten kan.- Het viel mij zwaar van dat kind afscheid te nemen, maar de Heere is ook Koning te Breda.'

In zijn brief van 15 augustus 1849 deelde Kohlbrugge mee: 'Jacob is nog bij ons, hij is zoo als gij schrijft, een lieve jongen. Overigens zie ik niets dan wijsheid Gods daarin, dat hij tot het militaire vak en wel voor de Oost bestemd is. Ik laat hem hier elken dag een uur paard rijden, want er is niet veel rust in hem. Oogenblikkelijk is hij te Wermelskirchen.

In zijn brief van zondagavond 26 oktober 1851 schreef hij over zijn gevoelens na Jacobs vertrek naar Indië: 'Het denken aan Jacobus heeft voor mij eene smart, die ik onder geen woorden te brengen weet — en die mij opknijpt uit mijne slaap. Ik ben tussenbeide nog zoo schreiende, als gij mij gezien hebt. Bij dit alles ben ik inwendig dubbel getroost — en zoo gaat het mijne lieve vrouw ook. Jacobus is dinsdag den 21sten ten 1 ure met mooi weer en een stevige Oostenwind uitgezeild.

Gregr. van Oord heeft hem op de stoomboot gebracht - hij was toen stil. Zijn beste academiëvriend Van Goens, officier in de Genie, die Godsdienst heeft en bidt, en eerst met troepen zou uitgaan - is op verzoek onder zijn commando mede. Hij heeft een aantal aanbevelingsbrieven aan de beste families, ook aan den braven Van Hes van

Meerkerk en aan de beide adjudanten van den Hertog van Saksen Weimar.

Van alle kanten doe ik gezegden van hem op, die ons zeer vertroosten, en ons bewijzen dat de 5de October voor hem een beslissende dag geweest is, waarop het hem gegeven is geworden de onberouwelijke keus te doen. Hij was zondag den 12den October bij Kol en heeft daar met veel kracht getuigenis afgelegd van de Waarheid des levens in eene wondere ootmoedige afhankelijkheid van de Genade Gods.

Ook een briefje aan Schrey den 5den October te Dusseldorp ex tempore ter gedachtenis geschreven omvat alles wat de ziel, die worstelingen kent, opbeurt. Hij heeft van mij gezegd: 'Ik weet dat mijn vader nu getroost is, en dat voor hem tijd en afstand weggevallen zijn - en alles wat mijn Vader zegt geloof ik, al zei hij: "Spring in de gracht, ik zou wel bang zijn, maar doen zou ik het. Mijn vader heeft gezegd tot tweemaal toe: God zal u niet verlaten, mijn Kind, en daarmee ga ik door alles heen."

Maar er zijn nog andere gezegden van hem, die ik u heden eens mondeling meedeel. God heeft alles vol, vol, vol gemaakt schreef Van Oordt aan mij - tegen Gerrit zeide Jacobus bij het afscheid: Het is mij of ik maar voor twee dagen uitga en den derden dag wederkom.'

In zijn brief van 5 april 1852 treffen we opnieuw een mededeling aan over Jacob: 'Gij weet zeker reeds dat wij den 19 Maart een brief van onzen Jacob ontvingen. De reis is in 89 dagen volbracht. Alle gezond gebleven, zelf niet een zeeziek. Gisteren had ik weder 2 brieven van hem in handen aan vrienden: hij is weltevreden, schrijft zeer opgeruimd en kijkt uit de oogen.'

Een opmerking uit een volgende brief luidde: 'Van onzen Jakob hadden wij voor een paar dagen weder een lieven brief, alles goed - ook Schrey had een brief van hem, waarin hij veel schrijft over het nogthands des geloofs.'

Op 16 maart 1854 schreef Kohlbrugge: 'Ik was toch heden dankbaar en mijne lieve U. ook, over eenen zeer opgeruimden brief van Jacob - hij nodigt onder anderen zijnen oom Barth uit - om als zuster Anna weer tot reizen lust krijgt, naar Java te komen - dan zal hij met hen het heele eiland doorreizen, en oom met zijne kennis van het Javaansch helpen, als oom tusschenbeiden in zijn Javaansch spreken een of ander woord zoo spoedig niet invalt - hij schrijft dat hij zeer gezond en dik is, en dat als hij zich in een brief kon steken, hij aan alle zijne vrienden eens zou laten zien hoe bruin hij geworden was. -'

In een brief van 16 juli van dat jaar volgde de mededeling: 'Ik heb eenen hubschen brief van Jacob gekregen - hij is zeer te vreden en gelukkig er mede dat men hem voor en na inleidt in het systeem van regering en defensie, enz. van Java.-'

Op 23 februari 1856 deelde Kohlbrugge als antwoord op een vraag van Westendorp mee: 'Jacobs adres is: Eerste Lieutenant der Artillerie bij het personeel - In dienst van Z.M. den K. der Nederl. - Weltevreden - Batavia 38 In zijn brief van 8 juli 1857 vinden we terzijde de aantekening: 'Onze Jacob, die op het punt was door intrigues van zelfzoekenden van zijnen post te Weltevreden, waar hem de Hertog v. Saksen Weimar geplaatst had, verwijderd te worden, blijft gelukkig en werd verzocht te blijven.

In zijn brief van 8 januari 1858 meldde Kohlbrugge: 'Van Jacob eenen hubschen brief, hij schijnt nog met de koorts te doen te hebben.'

En in de daaropvolgende brief van 25 januari luidde een aantekening: 'Ik dank u voor de zorg omtrent de belangen van Jacobus, hij is gelukkig de koorts kwijt.'

In de loop van het jaar 1858 kwam onverwachts het ontstellende bericht van zijn vroegtijdig sterven. Jacob Kohlbrugge stierf op 11 juli 1858 te Solo aan de pestpokken. De heer Kol te Utrecht, die het eerst de tijding daarvan vernomen had, reisde in september van dat jaar naar Elberfeld om het overlijdensbericht over te brengen. De verslagenheid bij Kohlbrugge en zijn echtgenote was enorm en onbeschrijfelijk. Kohlbrugge zelf trok zich die maandag, waarop hij 's morgens deze verpletterende mededeling had vernomen de rest van deze dag in eenzaamheid terug op zijn studeerkamer.

In de brieven aan Westendorp treffen we vervolgens telkens weer opmerkingen aan over Jacobs overlijden. In zijn brief van 7 november 1859 gaf Kohlbrugge de volgende praktische aanwijzing: 'Ik verzoek uwen geëerden zoon, dien God meer en meer zegene, alles wat er van mijnen zaligen Jacob van Batavia komt, te laten worden aan mijnen zoon Gerrit.'

Uit de hierna volgende citaten uit Kohlbrugges brieven aan Westendorp blijkt hoezeer Kohlbrugge geestelijk bezig was het verlies van zijn zoon Jacob, dat hem diep aangegrepen had en hem telkens weer diep aangreep te verwerken en een plaats te geven.

Op 10 februari 1859 schreef Kohlbrugge: 'Volgens de Elberfelder Courant verkeert de Heer Pahud in geen benijdenswaardigen toestand - de gemoederen der Javanen zijn na ons geleden verlies opgewonden - het Oostindisch gouvernement heeft de handen vol en er geschieden drie Expeditiën tegelijk. Dat er wat gaande is op Java zie ik bevestigd door het besluit van het afzenden uit ons land van 1600 man troepen en het engageeren van goede artillerie officieren. Misschien laat mij de Heere hem nog loven dat Hij mijnen Jacob vooraf in de eeuwige ruste opnam - liever toch zoo als gesneuveld of in der wilden hand - misschien maakt ook mijn God het mij nog duidelijk waarom ik zoo getreurd heb en nog treur - hoewel Hij mij naar den inwendigen mensch met sterken troost op houdt.'

Op 8 maart 1859 volgde weer een mededeling over Jacob: 'Voor eenige dagen kreeg ik bericht van kapt. Frowein, die had onzen Jacob nog eenige dagen voor zijn heengaan zijn tractement gebragt - schreef dat Jacob zeer solied leefde en een goed Financier was. Zijne nalatenschap had goed wat opgebragt. De dominé van Sourakarta leest nu mijne werken (waarschijnlijk gekocht uit de nalatenschap).

VOORBERICHT

De veertien Leerredenen van wijlen Dr. H. F. KOHLBRUGGE over Psalm 118 waarvan de Lezer hier een Nederlandse vertaling wordt aangeboden, werden in 1858 gehouden en voor het eerst uitgegeven in 1884 door de Nederlands Gereformeerde Gemeente te Elberfeld. Zij werden door Dr. KOHLBRUGGE zelf niet opgeschreven; door hem werd alleen bewerkt een studie over die Psalm, opgenomen in het Amsterdams Zondagsblad "Jaargang 1890. De veertien Leerredenen werden door een toehoorder opgetekend, wat men bij de beoordeling in aanmerking gelieve te nemen.

Toen Dr. KOHLBRUGGE deze Leerredenen hield, was het voor hem een tijd van zware beproeving. Zijn veelbelovende zoon Jacobus, eerste luitenant bij het Nederlands-Oost-Indische leger, was de 11^e Juli 1858 te Soerakarta overleden. De in rouw gedompelde vader vond destijds juist in de 118^e Psalm steun en troost voor hart en ziel. Wat hij zo voor zichzelf van de Heere ontvangen had, dat bracht hij in een reeks van Leerreden weer tot de Gemeente; *opdat ook zij vertroost mochten worden met de troost, waarmee hij in zijn lijden was vertroost door God, de Vader der barmhartigheden en de God aller vertroosting*, - namelijk: dat Zijn goedertierenheid tot in eeuwigheid is.

Mogen deze Leerredenen ook in haar vertaling dienen tot opbeuring van degenen, die bedroefd zijn naar God, hen leidende tot de enige troost in leven en in sterven, opdat zij, zo gesterkt, de goede strijd strijden en de vrijmoedigheid niet wegwerpen, welke een grote vergelding des loons heeft.

1896.

EERSTE LEERREDE over PSALM 118: 15.

Gehouden 26 September 1858, 's voormiddags.

Voorzang: PSALM 61: 24.

*Leid mij, Heer! ik zou in 't stijgen
Nederzijgen;
Leid mij op een hoge rots.
Wil mij tot een toevlucht wezen,
Als voor dezen,
's Vijands wreed geweld ten trots.*

*'k Zal in Uwe tent verkeren,
Heer' der Heeren.
Voor Uw oog, in eeuwigheid.
'k Zal op U mijn vast vertrouwen
Altijd bouwen,
Door Uw vleug'len overspreid.*

*Want Uw goedheid, die wij loven,
Heeft van boven
Mijn geloft' en beê gehoord.
Gij deedt mij tot d' erfnis komen
Van de vromen,
Wien de vrees Uws Naams bekoort.*

Laat ons, mijn geliefde Broeders en Zusters, opslaan en aandachtig lezen:
PSALM 118: 1-21.

Looft den Heere. Want Hij is goed. Want Zijn goedertierenheid is in van de eeuwigheid! Dat Israël nu zegge, dat Zijn goedertierenheid in van de eeuwigheid is. Het huis van Aäron zegge nu, dat Zijn goedertierenheid in van de eeuwigheid is. Dat degenen, die de Heere vrezten, nu zeggen, dat Zijn goedertierenheid in van de eeuwigheid is.

Uit de benauwdheid heb ik de Heere aangeroepen. De Heere heeft mij verhoord, stellende mij in de ruimte. De Heere is bij mij, ik zal niet vrezten; wat zal mij een mens doen? De Heere is bij mijn onder degenen, die mij helpen; daarom zal ik mijn lust zien aan degenen, die mij haten.

Het is beter, tot de Heere toevlucht te nemen, dan op de mens te vertrouwen. Het is beter, tot de Heere toevlucht te nemen, dan op prinsen te vertrouwen. Alle heidenen hadden mij omringd; het is in de Naam des Heeren, dat ik ze verhouwen heb. Zij hadden mij omringd, ja, zij hadden mij omringd; het is in de Naam des Heeren, dat ik ze verhouwen heb. Zij hadden mij omringd als bijen; zij zijn uitgeblust als een doornenvuur; het is in de Naam des Heeren, dat ik ze verhouwen heb.

Gij had mij zeer hard gestoten, tot vallens toe, maar de Heere heeft mij geholpen. De Heere is mijn Sterkte en Psalm. Want Hij is mij tot heil geweest. In de tenten van de rechtvaardige is een stem van gejuich en des heils. De Rechterhand des Heeren doet krachtige daden. De Rechterhand des Heeren is verhoogd. De Rechterhand des

Heeren doet krachtige daden. Ik zal niet sterven, maar leven. En ik zal de werken des Heeren vertellen.

De Heere heeft mij wel hard gekastijd, maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven. Doet mij de poorten der gerechtigheid open, ik zal daardoor ingaan, ik zal de Heere loven. Dit is de poort van de Heere, door welke de rechtvaardige zullen ingaan. Ik zal U loven, omdat Gij mij verhoord hebt, en mij tot heil geweest zijt.

Tussenzang: PSALM 107: 4.

*God bracht, na tegenheden,
Hem weer op het rechte pad,
En richtte hunne schreden
Naar een gewenste stad.
Laat zulken voor den Heer'
Zijn milde gunstbewijzen,
Zijn wond'ren, Hem ter eer,
Voor het hele mensdom prijzen!*

Geliefden.

Onze hooggelofde Heere en Heiland, Jezus Christus, Die, hoewel Hij de Zoon was, nochtans gehoorzaamheid geleerd heeft uit hetgeen Hij heeft geleden, en zo geheiligd zijnde, een Oorzaak van eeuwige zaligheid geworden is voor allen, die geheiligd en in de oven van de ellende beproefd gemaakt worden, - Hij heeft tot al Zijn discipelen, niemand uitgezonderd, gezegd: *“Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis dagelijks op, en volg Mij.”* (Luk. 9: 23.) De Heere - Die van Zijn schapen getuigt, dat zij Zijn stem horen, - schenke ons Zijn machtige genade, opdat wij door het zwakke hart en het ingeven van de duivel ons niet laten bewegen, ons te onttrekken aan zulk een genadige en getrouwe waarschuwendende stem!

Hij heeft niet gezegd, de trouwe Heere, Hij heeft niet gezegd: *“Zo iemand Mij wil voorgaan”*, om ons er aan te wagen, maar: *“Zo iemand achter Mij wil komen.”* Hij gaat voorop, en staat het aan iedereen, ook aan de meest ellendige, toe om achter Hem te komen. Hij staat het aan iedereen toe, Hem te volgen, aan iedereen, die in de nood van Zijn ziel niet weet, waar hij anders heen moet, - aan iedereen, wie het te doen is om woorden van het eeuwig leven, die Hij alleen heeft. - Waar gaat het heen? Naar de eeuwige heerlijkheid. Hij staat het aan iedereen, ook aan de meest ellendige, toe, om achter Hem te komen, en Hij gaat voorop.

Er zijn echter op de weg verschrikkelijke vloed, ja, dood en graf, en gij ziet de grote, de diepe wateren. Maar de Heere is niet de Laatste, Hij is de Eerste, om door de diepe wateren heen te gaan. Door deze wateren moet het heen vanwege de zonde. Deze wateren zijn diep, en daar kan een mens niets anders denken dan: *hier kom ik om!* De Heere gaat echter voorop, Hij neemt alles op Zich. Hij wil Zich als het ware door de vloed laten verdrinken, om daaruit weer op te komen, en als de Eerste de vijand aan te grijpen, van de slang de kop te vermorzelen, en dan de Zijnen uit te nodigen, dat ook zij hun voeten zetten op deze vermorzelde kop van de vijands - Daarom zegt de Heere: *“zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf”*; - hij denke niet aan zichzelf, waar hij zal blijven, - niet aan hetgeen zijn ik” aangaat, - niet aan vlees en bloed, niet aan vrouw en kind, aan huis en hof, aan have en goed, aan dat alles niet. Het moet er doorheen! Hij verloochene zichzelf! ‘Achter Mij! Mij na! Ik zal voor alles zorgen! Houd vast aan Mijn Woord!’

En nu is het kruis, nu is steeds opnieuw het tegenstrijdige aanwezig. Het ingebeeld geloof, voorzeker, dat staat vast; het ware geloof echter wankelt, het kan niet geloven, en nochtans gelooft het. Maar men heeft de onderste weg te gaan. En wil men roemen, - ja, de wereld heeft te roemen in het zichtbare, maar de Christen roemt in de verdrukking; hij neemt zijn kruis dagelijks op en volgt de Heere na. Het helpt niet, deze overste Leidsman van onze zaligheid trekt ten strijde, en Zijn dienaar gaat ook; zoals het de Leidsman gaat, zo gaat het ook zijn dienaar. Deze kan en mag het niet anders hebben, hij mag en zal de banier van bloed, het kruis, niet overgeven. Zo volgt hij zijn Heiland, langs ongebaande wegen, door diepe zeeën, door duisternissen heen. Daar is geen veiligheid, ook niet een ogenblik, tenzij men acht geeft op des Heeren woord - : "Mij na!"

Zo, mijn Geliefden, lezen en zingen wij de honderdachttiende Psalm. Wij hebben van de honderddertiende tot het slot van deze honderdachttiende Psalm een lofzang. Nu hebt u echter niet alleen ook te eten van de dis van de Heere, maar ook te drinken de drinkbeker, om zijn dood te verkondigen, totdat Hij komt, de drinkbeker van de dankzegging, waarmee wij dankzeggen.

Deze Psalm, mijn Geliefden, heeft onze Heere en Heiland met Zijn discipelen gezongen in de nacht, toen Hij verraden werd. Hij heeft gezongen, niet met de kroon en de heerlijkheid voor ogen, daarvan werd niets gezien, - maar met de dood en de verlatenheid voor ogen - : "Ik zal niet sterven, maar leven." - "Dat is niet waar!"

"Nee, het is niet waar. Gij sterft, sterft morgen!" zo luidt het naar het zichtbare. - Nochtans is het waar", zegt het geloof.

Het is in deze wereld niet uit te houden. Voor alle kinderen van de wereld gaat het een tijd lang, totdat de genietingen en begeerlijkheden van het leven een einde hebben, - maar voor een kind Gods is het niet uit te houden in deze wereld; naar Boven, naar God wil het heen. Eerst dan krijgt alles een ander aanzien, wanneer wij verwaardigd worden, een, al is het ook slechts de kleinste straal ten aanschouwen van onze God, Die daarboven in het heiligdom woont.

Aldus lezen wij hier in het vijfde Vers: *Uit de benauwdheid heb ik de Heere aangeroepen. De Heere heeft mij verhoord, stellende mij in de ruimte.*

Wie zegt dat? Hij, Die gezegd heeft: "Ik ben met ulieden al dagen tot aan de voleinding van de wereld." Hij, Die gezegd heeft: "Ik zal u geen wezen laten, Ik kom weer tot u." Hij vertelt Zijn kinderen in hún benauwdheid van *Zijn* benauwdheid. -

"O mijn Heere en Heiland, bent U in zodanige benauwdheid ook geweest?" -

Ja, Mijn kind, om uwentwil, om u te verlossen, - en Ik ben op dit ogenblik nog in zulk een benauwdheid. Want wanneer u lijdt, dan lijdt Ik ook."

Ach, zo menigeen ligt onder de grafsteen, en kan er niet van onder weg; tussen twee rotsen moet hij door, en hij kan niet. Hij wordt benauwd door de vijanden, die hem achtervolgen. En het vlees, het arme vlees, het wordt stuk gereten aan de scherpe steenrotsen; - hij kan niet voort, hij blaast de adem uit! Van God en van leven wordt niets gezien, niets van het eeuwige leven, niets van een Vaderlijke hand, maar men staat en blijft staan bij het lijk, en kan niet verder, - bij de zonde, en kan niet weg. En ach, alle duivelen vallen de arme mens op het lichaam: 'waar zijn nu Gods beloften? waar Zijn vorige genade'?

Is dit het, wat Hij mij beloofd heeft? - Enkel toorn wordt er gezien, louter zonde, niets dan omkomen; alles, alles roept: "Dood! dood!" -

"In zulk een benauwdheid waart Gij, o mijn dierbare Heere en Heiland?" -

"Ja, daarin was Ik voor u, zodat Ik riep: Benauwdheid is nabij, en er is geen helper!

Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten? Ik roep, maar mijn hulp blijft verre! Mijn God, van de daags roep Ik, en Gij antwoordt niet, en van de nachts, en Ik heb geen stilte!”

Ach, de verdoemden in de hel hebben het mogelijk beter, dan een kind Gods het dikwijls heeft in de benauwdheid van zijn ziel. Al wie weet, dat hij van de duivel is, kan zich ten slotte onder de duivelen troosten. Maar al wie weet, dat hij Godes is, en anders niets meer weet, waar zal hij heen? Zonde, duivel, wereld, duisternis haat hij; alleen reist hij zijn weg en verlangt naar een staf; geef mij een staf, een woord uit de hemel, dat ik mij daaraan houde! Alles zwijgt, en het dondert daarboven en het bliksemt; alles is als het ware door de vijand neergehouden en verwoest.

Waar is de Heere?

“Ik weet het niet; ik zoek Hem, en kan Hem niet vinden; ik tast, ik grijp naar Hem, maar kan Hem niet grijpen! Waar is Hij? Hij, Die toch Mijn God is, vanouds her? Mijn Bondsgod, Die gezworen heeft: “Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen!” (Jesaja, 54: 10.) Waar is Hij? Ik moet Hem hebben!”

Daar maakt mij de nood aan een barende gelijk, zodat ik in zulk een benauwdheid, in zulk een engte moet beginnen te roepen tot de Heere. Tot wie? Tot Hem, Wiens Naam mij gegeven wordt in twee letters,¹ in de letter, welke ‘ruimte’ betekend, en in de andere, welke ‘leven’, “redding” betekent. O, waar deze Naam komt, daar heeft mijn beangstigd en als het ware vastgeklemd hart weer vrije ruimte gekregen! Nee, ruimte kan ik niet meer wensen, ik vraag niet naar ruimte, maar ik wens Hem, de Heere, te hebben, opdat Hij mijn ruimte zij, opdat de dood en de druk mij van het hart genomen zij, en ik weer inademen moge de Geest van het leven van mijn God. –

Ik riep dus tot Hem, Die ruimte is, Die Leven is, Die de hand uitsteekt om te redden, en het werd nog meer en meer nacht, al duisterder en duisterder, zodat ik meende, dat alle hoop vervlogen was; - en juist toen hoorde Hij! Ik zocht Hem, mijn ziel zocht Hem en vond Hem.

De Heere heeft mij verhoord, stellende mij in de ruimte.

Hij gaf mij antwoord, terwijl Hij mij vroeg: “Houdt gij Mij voor ruimte?” - Ja, Heere, als ik U heb, dan heb ik ruimte, dan leef ik weer op; wanneer Gij Uw hand uitstrekt en Uw leven openbaart, dan, is er verlossing! Ik ben niets, ik kan niet meer leven, ik moet sterven in deze benauwdheid. Maar wanneer Gij komt, dan moeten de rotsen wijken en vaneen bersten, dan moet de steen van het, hart af, en ik ben weer in vrijheid, in de wijde. ruimte!” En de Heere antwoordde mij: “Houdt gij Mij daarvoor, zo geschiede u naar uw geloof!” zo heeft Hij verhoord en mij geantwoord in mijn benauwdheid. Hij heeft mij geen ruimte gemaakt, maar Hij is mezelf tot ruimte geworden. Hij heeft, zijn hand uitgestrekt, en ik, ben door alles heen gekomen; ik zag het licht als, door het oog ener naald in mijn nacht schijnen, en ik zag daarin van de Heere macht, zo dat ik er van verzekerd werd: Door dit oog van de naald kom ik heen!

Deze Psalm heeft onze dierbare Heere en Heiland ons nagelaten, nadat Hij, de Leidsman (Aanvanger) en Voleinder onzes geloofs, hem Zelf gezongen heeft in het aangericht van de dood. Hij heeft hem laten opschrijven, voor eeuwen ten behoeve van Zijn gemeente, opdat eens al die lezen, die in zulke benauwdheid verkeren, omdat zij gemeenschap hebben aan Zijn lijden. Hij heeft ons deze woorden nagelaten, opdat wij, juist in zulk een benauwdheid vanwege de zonde, als wij geen Vaderlijke hand

¹ De Naam van de Heere wordt op deze plaats in het Hebreeuws aangeduid door “Jah”, een verkorting van Jehovah. Dat zijn de bedoelde twee letters. Het Hebreeuwse woord voor “benauwdheid” betekent eigenlijk: engte.

kunnen vinden, maar slechts verschrikking en hel, nochtans weten: Een is er in deze benauwdheid geweest, ja, Hij is er thans met u in, - en zo heeft Hij daarin geklaagd, gezongen en gejuicht.

Daarom laat onze Heere deze Psalm ook aldus beginnen: Looft de Heere! Looft Hem, belijdt van Hem, dat Hij nochtans God en Vader is; gelijk ook de Apostel Paulus aanheft: “Gezegend zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met al geestelijke zegening”, - ons, vervloekte en doemwaardige zondaren! En nochtans zijn wij steeds vol angst. Want wat kan er, nadat wij van God af zijn en onze schuld nog dagelijks groter maken, bij ons anders zijn dan benauwdheid? Evenwel, ruimte heeft Hij beloofd. Ja, Hij heeft haar beloofd, en Hij geeft haar ook.

Maar ... de ene benauwdheid voor, de andere na, het ene verlies voor, het andere na! En het wordt steeds erger! Maar juist zo maakt de Heere los van de aarde, los van vlees en bloed; zó wekt Hij het verlangen naar de hemelse heerlijkheid, zodat hoe langer zo meer van de mens niets overblijft, maar dat hij arm wordt en steeds armer, dat hij een worm wordt en geen man. (Psalm 22.) En over zulk een worm wil God Zich ontfermen! De grote God wil over zulk een zijn vleugelen uitbreiden en hem genadig zijn! Ja, Hij wil mij genadig zijn in mijn benauwdheid, niet om mijnentwil, maar om Zijnentwil, om Gods wil, om Zijn waarheid en eer; ook op zulk een worm wil God neerzien in genade en barmhartigheid en hem al zijn zonden vergeven, zodat hij zingen mag: “Ik heb de eeuwige dood verdiend, en erf het eeuwige leven.”

Looft de Heere! Waar gaat het verder heen? In de diepe zee, mijn geliefden! Door de vreselijke woestijn, mijn geliefden! Door de Jordaan heen, mijn kinderen! Maar als zij vol is; als haar wateren tot de hals toe reiken, kan men dan loven? De Heere loven? - Is het u niet genoeg, als u genade gevonden hebt in de ogen Gods met de uwen? Of, wat hebt u gezocht voor u en de uwen? - Lag het hier, of aan gene zijde van het graf? Hebt u voor hen gejaagd naar geld en goed, eer, pracht en lof bij de mensen? Is het u niet genoeg, als u genade gevonden hebt in de ogen Gods met de uwen? Als u met hen verzegeld bent met Zijn zegel?

‘Ja, zegt de ziel, het zij mij genoeg! Ik geloof, kom mijn ongeloof te hulp, opdat ik geloof, door het graf heen en over het graf heen, zodat ik ondanks de duivel, graf, zonde en hel nochtans de ogen ophef tot U en U houden voor de levende en waarachtige God!

Looft de Heere! Dat zijn de woorden van onze Koning, Die de doornenkroon gedragen heeft, en hierbeneden nog draagt.

Looft de Heere. Want Hij is goed. “Grimmigheid is bij Mij niet”, dat heeft Hij gezegd. “Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid”, dat heeft Hij gezegd.

Looft de Heere! Welaan, moet het dan ook door de hel heengaan, - looft de Heere! Wat is beter: met muziek ter hel te varen, of in het zwart te gaan, in rouwgewaad, en zonder begrafenisstoet² over te gaan in de stad, welker grondlegger en Bouwmeester God is?

“Looft de Heere!” Hij zegt: “Ik heb de kroon der gerechtigheid voor u verworven, en u zult haar ontvangen, wanneer u de loop voleindigd en het geloof behouden hebt.’ De Heere is vriendelijk en goed, - o, een zoete druif in de mond van de stervenden! “Hij doet ons niet naar onze zonden en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheid, maar

² Kohlbrugge zinspeelt telkens op zijn zoon Jakob

zo ver de hemel is van de aarde en zo ver het oosten van het westen, zo ver heeft de Heere onze overtreding weggedaan.”

Looft de Heere. Want Hij is goed! En schijnt Hij ook dikwijls te zijn als een verscheurende beer, zodat de ziel in het stof ligt en vraagt: “Ach God wat zal dat? Wat doet Gij? Zijn dat Uw beloften? Is dat genade en eer geven? Daar sta ik voor een graf; hoe overkomt mij dat? U hebt heiligheid beloofd, en er is niets dan zonde! U hebt vrede beloofd, en er is niets dan verdoemenis!” - *Looft de Heere!* Het ziet er nochtans anders uit, dan het er uitziet! Al snijdt. Hij ook diep in het vlees: in, Hij is nochtans vriendelijk, Hij is nochtans goed!

Looft de Heere. Want Hij is goed. Want zijn goedertierenheid is in van de eeuwigheid! Al het andere is toch slechts tijdelijk, en al zie ik thans u aan, en u mij, over zo en zoveel jaren zijn wij toch niet meer hierbeneden. Maar wanneer wij eeuwig samen mogen zijn, u, die met mij gestreden en geworsteld hebt, - velen zal ik daarboven zien, mijn kroon en mijn roem in de dag van Jezus Christus, - dat is eeuwig! En wij zullen wederzien, die ons voorgegaan zijn: vader, moeder, vrouw en kind; dan hebben wij alles weer. Dan zullen wij de Heere nog anders loven, juist voor deze slagen, voor deze verootmoedigingen, en dat Hij ons zoveel tranen ontperst heeft! Dit alles is immers vergankelijk. Maar genade, genade bij God, genade tegen alle zonde, - barmhartigheid, zodat men zeggen mag: “Mij is barmhartigheid geschied!”

O mijn geliefden, dat is toch het hoogste goed! Zijn toorn duurt slechts een ogenblik, maar Zijn genade eeuwig. En het blijft waar:

“Wie Hem eenmaal kent,

Diens welstand neemt geen end.”

Toen de Heere Jezus deze Psalm zong, ging Hij de, veroordeling en de dood tegemoet. Nauwelijks had Hij de Psalm geëindigd, of Hij verliet de stad, zijn stad, en ging over de beek Kidron naar Gethsémané, en daar sprak Hij: “Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe!” En Hij worstelde met de dood. Wat heeft Hij gezien? Niets dan wat in strijd was met alle beloften Gods. Toen heeft Hij gedacht aan ons, die in Hem geloven zouden, en heeft ons daarom de Psalm gegeven. Hij komt met deze Psalm, opdat wij ons aan al het tegenstrijdige toch niet storen, en opdat wij, wanneer wij verbroken terneerliggen, genezen worden in de liefde van de Heere Jezus, en in het leven blijven. Daarom geeft Hij ons deze Psalm: “Looft de Heere! En in het hart van het kind Gods komt de gedachte op: ‘Als ik slechts genade heb, zo vraag ik niet naar hemel noch aarde!’

Het kruis ziet er dan toch niet zo uit, als u denkt. God is geen Mens, dat Hem iets berouwen zou en dat Hij zijn goedertierenheid zou doen ophouden, nadat Hij eenmaal gezegd heeft: “Ik heb u uit enkel goedertierenheid tot Mij getrokken.” Want het is juist Zijn goedertierenheid, wanneer er leed op leed komt, wanneer het uit het een graf in het andere gaat, wanneer de ene benauwdheid nauwelijks voorbij is en de andere al weer begint.

“Looft de Heere!” Dat zijn woorden van mijn Heere Jezus. Hij helpt en redt. Ik weet niet hoe, maar Hij redt! De Koning zal blijven staan; hetzij u het gelooft, of niet, u zult het toch ervaren: Jezus blijft Jezus.

Dat Israël nu zegge, dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is! Israël kan dit niet zeggen. Hij worstelt in de donkere nacht met de Man aan het veer Jabbok.

“Israël, hebt u dan niet de zegen?” - “Nee, ik zie slechts ellende, slechts dood, vloek en verdoemenis; ik zie niets anders dan de moeders met de kinderen geslagen! Ik ben

niet Israël, maar Jakob! Het is uit met de vorige beloften! Mijn recht gaat van mijn God voorbij!” (Jes. 40: 27) En toch hebt u de zegen, de nieuwe naam! U heet nochtans Israël!”

Maar Israël, maar Rachel weigert, zich te laten troosten over haar kinderen, omdat zij niet zijn. (Jer. 31: 15.) Jakob, u bent nochtans Israël, al weigert u ook u te laten troosten. U bent nochtans Israël. Dus: *loof de Heere!* Spreek dat uit; dan bent u de duivel van uw hals, de benauwdheid en de nood, de zonde en de verdoemenis van uw hart kwijt! –

Welaan, mijn Heere en God, daar hebt u alles, wat mij het liefste en dierbaarste is. Wilt u het nemen, mijn Vader? U hebt het gegeven, U hebt het genomen; neem het weg! uw goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Het huis van Aäron zegge nu, - “zegge nu”, dewijl Ik u alles wedergebracht heb, eeuwige gerechtigheid en zaligheid, spreekt onze Heere; “het huis van Aäron”, - het priesterlijke huis, geroepen, om het Evangelie te prediken, dat ervaren heeft hoe God de gebeden van Zijn heiligen verhoort en dat aan Mozes het bewijs gezien heeft, hoe God toorn, waar Hij niet geëerd en Zijn Naam niet verheerlijkt wordt in de Gemeente. “Het huis van Aäron”, dat siddert voor de heiligheid Gods, dat siddert voor de oordelen Gods, welke komen over de Gemeente en over de hele wereld, - ik vertegenwoordig het. En hoewel ik ook onbesneden en onrein van lippen ben en niet waard de Naam van de Heere te verkondigen aan het geringste kind, ook niet in staat, uit mijzelf een woord te verkondigen in de Naam van de Heere Jezus, - weet ik nochtans, dat de kool, de kool van het altaar genomen, en daarmee de lippen aangerod, alle ongerechtigheid wegneemt, alle zonde verzoent!

Het huis van Aäron vreze aanzienlijken noch geringen, noch de vijanden, die zeggen: “Ha! Ha!” Het late zich de mond niet stoppen, om te prediken voor de grote Gemeente van Gods gerechtigheid, Gods waarheid, Gods trouw en lankmoedigheid, Gods liefde, wijsheid en soevereiniteit! En al bloeit ook de vijgenboom niet, en al is er geen vrucht aan de wijnstok, en al liegt het werk van de olijfboom, - zo zult U mij toch niet liegen, Heere, mijn God! ***‘Uwe goedertierenheid is in der eeuwigheid!’***

Dat degenen, die de Heere vrezen, nu zeggen, beide klein en groot, allen, die de Heere vrezen en wegzinken voor Zijn Wet, - die doen, gelijk geschreven staat in de eerste Psalm: die niet wandelen in de raad der goddelozen, noch staan op de weg van de zondaren, noch zitten in het gestoelte van de spotters, maar wier lust is in des Heeren Wet, en die van Zijn Wet spreken dag en nacht.

Degenen, die de Heere vrezen, die echter juist daarom in grote nood van de ziel zijn, - want zij zijn teer gebouwd, het zachtste windje werpt hen omver, zij kunnen nergens blijven staan. Ach, de zonde voor en na, en nu komt het uitwendige lijden er nog bij, - wat is nu waar? “Een dorre boom ben ik”, zo hoort men hen zuchten, “maar geen boom geplant aan waterbeken; mijn bladeren zijn verwelkt, en alles wat ik doe is vergeefs!” Maar toch, hebt u lust in Gods Wet naar de inwendige mens, en roept gij: “Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezès dood!” - Is er vreze Gods in uw hart hoezeer uw hart nu hier, dan daarheen dwaalt, en u niet met de heilige en vrome liederen wandelen moogt, - welaan, bent u treurig vanwege uw zonden; weent u, zeggende: Wat zal er van mij worden, wanneer ik sterf? Ik ben niet heilig! Ik arm kind, wat zal er van mij worden? Is er ook voor mij genade? Staat u van verre, en vreest u nochtans God - : *zo zeg nu* - want zo spreekt de Heere: Ik ben uw Borg! Ik heb voor u niet de dood geworsteld, heb u voor mijn rekening genomen, heb voor u geroepen en ben verhoord geworden! - *zo zeg nu*, en laat u de mond niet stoppen,

hoewel uw hart beeft en al duivelen zeggen: “Het is niet voor u!” Alhoewel God Zelf tegen u schijnt te zijn niet Zijn wegen, en al licht u ontbreekt, - nochtans **zeggen allen, die de Heere vrezen, dat de goedertierenheid van de Heere in van de eeuwigheid is!**

Ja, zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid! Wèl hen, ja, allen, die tot deze goedertierenheid hun toevlucht nemen! Al ligt ook het hart verbroken, zodat men geneigd is te zeggen: “God is niet genadig!”, en lasteringen van de Naam Gods opkomen in het hart, - heil nochtans al degenen, die luisteren naar het woord van hun Heiland, Die leert zeggen: *Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.*

Daarom, mijn Geliefden, wanneer het u bang is, zo hebben wij des Heeren woord: Ik riep Hem aan, Die ruimte is, Die leven is, Die Zijn hand uitstrekt in het diepe graf en de ziel verlost. *Looft de Heere!*

De Heere God verlene u in Zijn ontferming, mijn geliefden, dat u bij alles, wat nog verder over u komt, niet mismoedig op de bank blijft liggen, niet in droefheid verzonken blijft, opdat de duivel niet vlees en bloed gevangen neme, maar laten wij ons houden eniglijk aan Zijn genade.

Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, dat Hij u gezegend heeft in Christus Jezus, dat gij, die des Heere zijt, u niet stoort aan het tegenstrijdige, dat u ziet!

En geloofd zij God voor uw liefde, waarmee u dragen wilt uw leraar en zijn huis. Amen.

Nazang: PSALM 118: 13.

*Gezegend zij de grote Koning,
Die tot ons komt in 's Heeren Naam!
Wij zegenen u uit 's Heeren woning;
Wij zegenen u al te saam.
De Heer' is God, door Wie w'aanschouwen
Het vrolijk licht, na bang gevaar;
Bindt d'offerdieren dan met touwen
Tot aan de hoornen van 't altaar.*

TWEEDE LEERREDE over PSALM 118: 6-12.

Gehouden 8 October 1858, 's avonds.

Voorzang: PSALM 138: 3 en 4.

*Dan zingen zij, in God verblijd,
Aan Hem gewijd,
Van 's Heeren wegen;
Want groot is 's Heeren heerlijkheid;
Zijn Majesteit
Ten top gestegen;
Hij slaat toch, schoon oneindig hoog,
Op hen het oog,
Die need'rig knielen;
Maar ziet van ver met gramschap aan
Den ijd'len waan
Der trotse zielen.*

*Als ik, omringd door tegenspoed,
Bezwijken moet,
Schenkt Gij mij leven;
Is 't, dat mijns vijands gramschap brandt,
Uw Rechterhand
Zal redding geven.
De Heer' is zo getrouw als sterk;
Hij zal Zijn werk
Voor mij volenden!
Verlaat niet, wat Uw hand begon;
O Levensbron!
Wil bijstand zenden.*

Mijn geliefde broeders en zusters!

Wij overwogen de vorige Zondag 's voormiddags een gedeelte van de honderdachtste Psalm. Laat ons dit avonduur uit dezelfde Psalm met elkaar overwegen hetgeen wij lezen in vers 6- 12.

De Heere is bij mij, ik zal niet vrezen; wat zal mij een mens doen? De Heere is bij mij onder degenen, die mij helpen; daarom zal ik mijn lust zien aan degenen, die mij haten. Het is beter, tot de Heere toevlucht te nemen, dan op de mens te vertrouwen. Het is beter, tot de Heere toevlucht te nemen, dan op prinses te vertrouwen. Alle heidenen hadden mij omringd; het is in de Naam des Heeren, dat ik ze verhouwen

heb. Zij hadden mij omringd, ja, zij hadden mij omringd; het is in de Naam des Heeren, dat ik ze verhouwen heb. Zij hadden mij omringd als bijen; zij zijn uitgeblust als een doornenvuur; het is in de Naam des Heeren, dat ik ze verhouwen heb.

Wij willen indachtig blijven, dat onze dierbare en hooggeloofde Heere en Heiland, Jezus Christus, deze Psalm gezongen heeft in de nacht, toen Hij verraden werd. Al had deze Psalm ook enigszins een uitwendige betekenis ten tijde dat zoveel volkeren van rondom Israël vijandig bejegenden, - bijvoorbeeld eenmaal tien volken, elk machtiger dan Israël zelf, - toch is het niet zozeer een nationale Psalm, maar een Psalm voor het volk Gods, dat met geheel andere vijanden te strijden heeft. Ongetwijfeld haatten de vijanden David, omdat hij de van de Heere God verordineerde en gezalfde koning was, en wilden zij het Israëlitische volk graag verdelgd zien, omdat het zo klein en nochtans zo groot en machtig was in de Heere.

Wanneer wij echter bedenken, dat de Heere Jezus deze Psalm gezongen heeft in de nacht, toen Hij verraden werd, dan zijn het niet zozeer de uitwendige, als wel de inwendige vijanden, die hier bedoeld worden, en zo is het dan opmerkelijk, dat wij ook in deze Psalm, evenals in zoveel andere, een ongewone vrees voor mensen vinden uitgesproken.

Deze vrees vinden wij uitgesproken in vers 6: ***De Heere is bij mij, ik zal niet vrezen; wat zal mij een mens doen?*** Of: Wat kan de mens mij doen?

Onze dierbare Heere en Heiland had deze vrees, deze mensenvrees met de Zijnen gemeen. Dat is toch duidelijk. Want Hij heeft met zijn geliefde discipelen de lofzang gezongen. Als Hij dit niet Zelf ondervonden had, zou Hij het niet gezongen hebben. Maar daar leren wij Hem in Zijn liefde kennen, dat, waar Hij Borg heeft willen zijn voor ons, Hij zijn broederen in alles gelijk en zo in alle dingen verzocht wilde zijn. Deze mensenvrees is bij ons een zondige vrees, een schandelijke vrees, maar zij is er eenmaal. Onze Heere is over deze vrees heengekomen, heeft er Zich in het geloof doorgeworsteld, zonder zonde, om al de Zijnen, die Hem navolgen, een oorzaak te zijn, om ook over deze vrees heen te komen.

Nu staat het echter aldus: "Hetgeen uit de Geest geboren is, dat is Geest", - het getuigt van God, hetgeen het door de Geest weet en ervaren heeft, - en hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees." En: "Geest en vlees zijn tegen elkaar." Zo zijn de kinderen Gods, de kinderen van het licht, en de kinderen van de duisternis gezworen vijanden, en God de Heere heeft Zelf deze vijandschap gezet in het paradijs. Niet, dat de kinderen Gods een vijandige gezindheid zou hebben tegen enig mens. Integendeel, zij hebben alle mensen lief, doen hun goed, zegenen hun vijanden, en vloeken niet, doen hun wel, waar zij maar kunnen, en hopen gloeiende kolen op hun hoofd. Maar dat weet ieder, die tot God bekeerd is, dat het bedenken des vleses landschap is tegen God, dat de mens van natuur geneigd is, God en zijn naaste te haten. Daarom is bij alle vlees deze haat tegen God, tegen zijn weg, tegen alles, wat waarheid, recht en heiligheid is; dat kan niet uitblijven. Het is bekend, hoe onze dierbare Heere en Heiland het land doorging, goeddoende, en allen waren met vijandschap jegens Hem vervuld: de Herodianen, de Schriftgeleerden, de Farizeeën, die toch de beste en vroomste waren. Alle mensen zijn goddeloos, en terwijl zij goddeloos zijn, willen zij toch vroom zijn. Er zijn velen, die menen, dat zij bekeerd zijn en dat zij God liefhebben, en zijn toch onbekeerd, het zijn mensen als Joab, Simeï enz. Zulke willen niet bestraft zijn, willen niet dat men hen tegenkomt met Gods Wet en waarheid, maar zij begeren, dat men hun de handen oplegt, en hun doen en drijven goed heet. Dat kan echter de rechtvaardige niet doen. Zodra nu God komt en in waarheid bekeren wil, dan

wordt vervuld, wat de Heere Jezus gezegd heeft: “Ik ben niet gekomen, om vrede te brengen, maar het zwaard.” En: “Van nu aan zullen twee in één huis tegen elkaar verdeeld zijn, de vader zal zijn tegen de zoon en de zoon tegen de vader, en des mensen vijanden zullen zijn huisgenoten zijn.”

Waar God de Heere met Zijn Geest werkt en bekeert, daar schept Hij in het hart opeens een andere keus, zodat het Christendom niet meer bestaat in woorden, maar in van de daad en in kracht; niet daarin, dat men van ‘s zondags Gods Woord hoort, zonder in de week daarnaar te doen, maar dat men zichzelf verloochent, niet toegeeft aan het vlees, en dat men ook in de week leeft als iemand, die God vreest. Nu wordt echter door hen een keus een andere weg bewandeld, een ander getuigenis, een andere belijdenis afgelegd. En waar de onrechtvaardige bestraft wordt, komt de vijandschap, eerst verborgen, maar de verborgen vonk slaat weldra uit als een hel vlam. En van nu aan loert de onrechtvaardige, die toch vroom wil zijn, op het huis van de rechtvaardige en op zijn gang. Dat is vanouds her zo geweest, en dat zal zo blijven. Nu is de mens, hoewel van God afgefallen, een hoge geest, en wanneer hij zich begint te verenigen met geesten van de hel, dan heeft hij een vreselijke kracht. Deze bestaat daarin, dat hij zich voor vroom houdt, en toch Gods eer, waarheid en Woord zoekt te vernietigen en onder de voet te krijgen.

Nog eens: er is een belijdenis op het papier; zolang het alleen op het papier is, zijn wij allen goede Christenen. Maar als de mens de belijdenis in het hart gegrift wordt, als de belijdenis in van de daad en waarheid met zelfverloochening zal beoefend worden, dan moet de Heere God in de mens een omkeer teweeggebracht hebben, om voor zijn belijdenis te staan, daarvoor te leven en te sterven. Dan wordt niet gevraagd naar het zichtbare, naar omkomen en ondergang, maar daarnaar, dat Gods Woord blijve, en voortaan is de leus: “Het Woord zullen zij laten staan!” Dan kan de mens niet vragen naar hetgeen hem aangaat, maar hij heeft zichzelf verloochend en volgt Jezus na. En nu ontstaat de strijd. “Wee mij”, zegt David, “dat ik een vreemdeling ben in Mesech; dat ik in de tenten Kedars wone. Mijn ziel heeft lang gewoond bij degenen, die de vrede haten. Ik hen vreedzaam, maar wanneer ik spreek, zijn zij aan de oorlog.” (Psalm 120: 57.) Wie zal het nu gewonnen hebben in deze strijd: God en Zijn getuigenis, of de mens, die Gods vijand is? Dat is de vraag, en daarbij bekruipt de oprechte telkens de vreze, dat hij het proces zal verliezen, en de mens in zijn vijandschap het zal gewonnen hebben.

Mijn geliefden! Als democratische grondstellingen een mens vervuld hebben, dan vraagt hij niet naar stand, maar zegt: “Gelijke monniken, gelijke kappen!” De geringste mens is vermetel genoeg, om de koning te willen zeggen, hoe geregeerd moet worden. Maar die uit God geboren is, is vorstelijk opgevoed door de Heilige Geest, heeft een fijn gevoel, een teder karakter, hij heeft het fijne goud te bewaren, en daarom is hij bang voor de mensen. Nog eens, de mens, die God niet vreest, is een hoge geest, hij roept de duivel te hulp, om de gestalte van een engel aan te nemen, hij komt met het Woord en wil met het Woord de ware en oprechte omverstoten. Gelukt het hem daarmee echter niet, dan komt hij met bedreigingen; gelukt het hem daarmee niet, dan komt hij met beloften. En gelukt het hem ook daarmee niet, dan wordt de engel een ijsbeer, en dan gaat het op een vervolgen, en al middelen worden bedacht, om de waarachtige te overweldigen en te doden.

Mijn Geliefden! Dat heeft de Heere doorgemaakt, dat zien wij uit deze Psalm. En nu willen wij dan eens zien, of deze woorden ook woorden des geloofs zijn, waarbij men naar het zichtbare slechts het tegendeel voor ogen heeft, - of dat wij ze, zo te zeggen, kunnen beschouwen als een Psalm, die een uitwendige overwinning bezingt, waarbij alles, wat daarvan ervaren wordt, slechts tot verzadiging des vleses dient.

De Heere is bij Mij, dat zegt onze Heere in de nacht, waarin Hij verraden werd; spoedig daarop riep Hij: “Mijn God, Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten!”

Daarom zal Ik niet vrezē! En spoedig daarop, toen Hij in Gethsēmané was, begon Hij te beven en Zich te ontzetten en zei: “Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe.” En: “Ziet, die Mij verraadt, is nabij!” –

Wat zal Mij een mens doen? zegt de Heere weliswaar in de Psalm. Maar in werkelijkheid hebben Hem toch de mensen het uiterste kunnen aandoen. Judas, deze kon Hem verraden met een kus en Hem aan de vijanden overleveren. De vijanden, zij bonden Hem en leidden Hem weg. En de vijanden en die Hem haatten, zagen hun lust aan Hem. En toch heet het vers 7:

De Heere is bij Mij onder degenen, die Mij helpen, daarom zal ik mijn lust zien aan degenen, die Mij haten. Nee, de vijanden zagen hun lust aan Hem! Zij hadden Hem gebonden voor de hoge raad gebracht. En zo op Gabbatha, waar gezegd werd: *Ecce homo, zie, de Mens!*

Tweemaal spreekt Hij het uit: **Het is goed tot de Heere toevlucht te nemen**, - maar wie hielp Hem in Gethsēmané of te midden van de vijanden? Dit Zijn vertrouwen op de Heere werd Hem voorgehouden, toen Hij aan het kruis hing; toen zei men: “Ja, Hij heeft op God vertrouwd, dat Hij Hem helpe, indien Hij lust aan Hem heeft!” –

Driemaal spreekt Hij het uit: **“Het is in de Naam des Heeren, dat Ik ze verhouwen heb!** De goddeloze Farizeeën, overpriesters en Schriftgeleerden, dat zijn de heidenen, die Hem omringden.

Ja, zij hebben Hem omringd als bijen, overal. Wanneer een zwerm bijen de mens aanvalt, wie kan zich dan verdedigen? De bijen in haar woede bekommeren er zich niet om, dat zij haar angel verliezen, dat zij zich ongeschikt maken, om honig te bereiden, dat zij tot waterdragers gemaakt worden of het leven inboeten, als zij maar in haar woede gestoken hebben.

Nu: **Het is in de Naam des Heeren, dat Ik ze verhouwen heb.** Ja, maar sterke stieren van Bazan hebben Hem omgeven, honden omsingelen Hem en doorgraven Zijn handen en voeten! Daar zou ik echter willen vragen: Heeft de Heere hen verhouwen, of hebben zij Hem verhouwen? –

Ja, Hij is weer opgestaan”, zult u mij zeggen. Daarnaar vraag ik niet; maar daar gaat het om, dat de Heere dit gezegd heeft in het aangezicht van de dood, in het aangezicht van de vijanden, van wie Hij wist, dat zij Hem ter dood zou brengen aan het kruis, en die Hem niet waardig achtten, de Naam van de Heere op de lippen te nemen; daarentegen heeft Kájafas de Naam van de Heere op zijn goddeloze lippen genomen, toen hij Jezus vroeg: “Ik bezweer U bij de levende God, dat Gij ons zegt, of Gij zijt de Christus, de Zoon Gods?” Toen Jezus antwoordde: “Gij hebt het gezegd”, toen hebben zij Hem verhouwen met de woorden: “Hij is de dood schuldig!” (Matth. 26: 63-66.)

En verhouwen werd Hij, toen zij Hem met geselen sloegen; en omgeven en gestoken hebben zij Hem, toen zij riepen: “Zijn bloed kome over ons en onze kinderen.” Toen Jezus uitging en Zijn kruis droeg, en opnieuw toen Hij aan het kruis hing, heeft Hij geen andere hulp gehad, dan dat Hij zijn ziel in de handen van de Vader overgaf. En zo hebben zij Hem gestoten, dat Hij het lichaam ook overgeven moest. Zo zag het er naar het zichtbare uit, en daaruit zullen wij Gods Woord leren verstaan, naar hetwelk, wanneer de goede keus gedaan wordt: “Uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God”, voorzeker alles door het tegenstrijdige heengaat.

Waar deze goede keuze gedaan wordt, daar is wel de eerste Psalm van toepassing; maar zing maar deze eerste Psalm, en beleef dan een geschiedenis, gelijk Job beleefde, en u wordt een dorre boom, en uw bladeren verwelken, en alles, wat u doet, gelukt

niet.

De goddeloze echter gelukt alles wel. Dan zet gij naast de eersten de drieënzeventigste Psalm, en u ziet met uw ogen, hoe het u zo kwalijk gaat, en de goddelozen zo goed, en hoe zij niet geplaagd worden, noch in de moeite zijn, gelijk de andere mensen.

Het is goed, dat wij dat ter harte nemen en zo het kostelijke Boek van de Psalmen eerst beschouwen als het boek, waarin de verborgene geschiedenis van het leven van onze dierbare Heiland gevonden wordt. Want zo worden wij getroost, dat het nochtans ten slotte waar is, hetgeen wij in het Woord lezen:

Het is beter, tot de Heere toevlucht te nemen, dan op mensen te vertrouwen. Ja, het is goed, maar pijnlijk, als vader en moeder, vrouw en kind niet ook willen op dezelfde weg, of als geliefde bloedverwanten en vrienden niet ook willen, ja, ons bovendien alles ontnemen, zodat wij ook ons erfgoed verliezen in deze tijd. Is dat goed?

Zie, mijn geliefden, het is inderdaad een raadsel, hoe het bij de mensen zo toegaat. Niemand zal zich schamen, een afgod te aanbidden, een zogenaamde “moeder Gods, Maria” aan te roepen, die voorheen als Astaroth werd aangebeden; niemand zal zich schamen, voor de mensen allerlei goddeloosheid te bedrijven en openlijk de duivelen te dienen. Maar voor God, voor Zijn waarheid, voor Christus uit te komen, - ach, het is de mens onmogelijk! Het Christenkind schaamt zich een Bijbel over straat te dragen en ook naar de catechisatie te nemen. Zo is de mens. Dat is onze zonde. Er is louter vrees en angst; die maakt het ons zo moeilijk, en het is ons zo bang, als wij tegenover een mens moeten blijven staan met Gods waarheid.

Is het werkelijk beter, *tot de Heere toevlucht te nemen, dan op prinsen te vertrouwen?* Op het papier is het wel beter. Maar wanneer het voornemen van een vorst beslissend is voor Staat en Kerk, voor uw en mijn leven, wanneer er op eens vervolgingen ontstaan, o, dan zou men het blad willen omkeren; o, wat is het toch goed, een rijke oom te hebben, deze of geen machtige vriend; wat is het toch goed, in de gunst van vorsten te staan! –

En wat is dat: “toevlucht nemen tot de Heere?” Daarmee ziet het ook eigenaardig uit. De bedoeling dezer woorden voor u is, dat het tot u heet: u hebt uw huis gebouwd op mensen, op het menselijke, op prinsen, en dan staat het vast en onwankelbaar. En u hebt aan God, uw Heere, gedacht, ja, een ogenblik, als het u zo eens inviel. U hebt u met uw hart vastgezet in uw vorstelijk huis, zodat u God de Heere, vergeten bent.

Nu zal ik u echter zeggen, wat beter is, ik zal het u in liefde zeggen: de dood komt en doet het hele gebouw instorten, - er is niets meer van alles, waarop gij hebt vertrouwd. Welaan, loop dan terstond tot de Heere, belijd uw zonde en goddeloosheid, dat u Hem verlaten hebt, en u zult ondervinden, dat Hij helpt, en dat het beter is, tot de Heere toevlucht te nemen.

Zo hebt u het vernomen, mijn geliefden. Deze honderdachttiende Psalm is dus niet een Psalm, die zo gezongen kan worden, dat men juichend alles als het ware maar wegblaast, maar een Psalm in de hoogste nood en zwaarste aanvechting, een Psalm in het verschrikkelijkst lijden, in de uiterste verlatenheid, als er niets meer is, waaraan men zich vasthouden kan. En is men dan Godes, heeft men niet Ruth de goede keus gedaan: “Uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God!” heeft men, om de Heere Jezus na te volgen, zichzelf verloochend, het kruis opgenomen, dan komt de Heere, - terwijl er vrees is, mensenvrees, terwijl mensen dreigen en van alle kanten u benauwen, terwijl al vijanden roepen: “Ha! ha! Zo hebben wij het graag!” - Dan komt de Heere met zijn Psalm midden in deze nood, het hart wordt vervuld, aangegrepen, getroost, het wordt bemoedigd, om het gevaar te bezien, de afgrond te peilen, de

macht dergenen wel te kennen, die het van alle kanten omringen, en tegelijker tijd te laten varen alle vertrouwen, op welke steunsels ook en vast te staan in het bewustzijn: "Hier sta ik, ik kan niet anders, God helpe mij!" - Het hart wordt bemoedigd, om te blijven bij de goede belijdenis van onze Heere Jezus Christus, gelijk Hij er bij gebleven is: 'God is mijn Vader, ge kent Hem niet, ge zijt uit de vader, de duivel!'

Hoe heeft dan de Heere de vijanden verhouwen, toen zij Hem omringden, en hoe verhouwen de kinderen Gods hun vijanden nog? Niet eenmaal, maar driemaal, gelijk het driemaal herhaald wordt: ***Het is in de Naam van de Heere en, dat Ik ze verhouwen heb!***

Hoe verhouwen de kinderen Gods hun vijanden? Juist zoals hun Heere Jezus Christus het gedaan heeft! Hij volhardde bij de belijdenis: "Ik ben Gods Zoon!" en toch stond Hij daar voor de grote raad als de Zoon des mensen, beladen met onze zonde, schuld en vloek, en alzo als de zondigste van de zondaren voor de Wet. En hoewel Hij daar zo stond, sprak Hij het voor het aangezicht van de Wet en haar vertegenwoordigers uit: "Ik ben Gods Zoon!"

Hij heeft gezwegen, en zij konden Hem niet tot spreken bewegen, maar, bezworen zijnde bij de levende God, aarzelde Hij niet de goede belijdenis af te leggen. Hij heeft gezwegen voor Pilatus, en dat was Zijn kracht. Maar toen de vraag tot Hem kwam: "Bent u de Koning van de Joden?" heeft Hij een goede belijdenis betuigd, gelijk Paulus zegt 1 Tim. 6: 13. Hij heeft gezegd: "Ik ben het! Ik ben een Koning! Hiertoe ben Ik geboren en in de wereld gekomen, dat Ik de waarheid getuigenis geven zou; een iegelijk, die uit de waarheid is, hoort Mijn stem." Dus juist door Zijn zwijgen, daardoor dat Hij Zich heeft laten bespuwen, bespotten, geselen, martelen en aan het kruis nagelen, heeft Hij de vijanden verhouwen. Hij heeft hen verhouwen, doordien Hij het getuigenis als Borg om onzentwil niet prijsgegeven heeft.

En zo verhouwen alle kinderen Gods hun vijanden, al rukken deze ook van alle kanten tegen hen aan, al omringen zij hen ook terwijl zij doen, gelijk de bijen in haar woede, zodat men haar zou willen bezweren: 'Lieve bijen, verderft toch niet uzelf en richt uzelf toch niet te gronde!' Zij blijven staan bij Gods Woord, bij hun belijdenis, en verhouwen zo de vijanden driemaal in de Naam des Heeren, in de Naam van de Vader, van het Woord en van de Heilige Geest. Opdat zij het getuigenis ontvangen in hun strijd: "Drie zijn er, Die getuigen in de hemel, de Vader, het Woord en de Heilige Geest, en deze Drie zijn één." (1 Joh. 5: 7.)

Zo komt dus de Heere met Zijn Woord, en waar Hij met Zijn Woord komt, daar openbaart Hij Zich daarin aan de mens, dat Hij hem de zekerheid geeft van de vergeving van de zonden, van de gerechtigheid, die voor God geldt, en van Zijn genade. Zodat wij mogen zeggen: "Ik ben met lichaam en ziel, beide, in leven en in sterven, niet mijns, maar mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen." Dan komt door de genade van de Heilige Geest de troost in het hart en wordt deze Psalm gezongen, juist waar vrees is, waar men zich van alle zijden benauwd ziet. Waar men klagen moet: "Vader en moeder hebben mij verlaten", - juist daar komt men er toe, dat men zeggen mag: "De Heere heeft mij aangenomen." Dat men hiervan zeker wordt: De Heere, de trouwe Verbondsgod, is mijne, en ik ben de Zijne! Juist in de uiterste nood wordt de grootte van Zijn macht, van Zijn genade en ontferming gezien, en zo wordt het dan erkend en uitgesproken: *Ik zal niet vrezen, wat zal mij een mens doen?* - Nu, wat kan hij doen? Belasteren? Schade berokkenen? Doden? Hij vermag in waarheid toch niets tegen mij! Alle mensen samen zijn, voor God op de weegschaal gelegd, niets! Zolang God GóD blijft, en Jezus Christus leeft, zal dit toch steeds het einde zijn: - de vijanden mogen drukken en stoten, zoveel en zoals zij kunnen, opdat

het arme hart wankele en bezwijkte, en de rechtvaardige moge zevenmaal 's daags vallen, - nochtans staat hij altijd weer op in de kracht van de opstanding van Jezus Christus! Amen.

Nazang: PSALM 84: 4.

*Zij gaan van kracht tot kracht steeds voort;
Elk hunner zal, in het zalig oord
Van Sion, haast voor God verschijnen.
Let, Heer' van de legerscharen! let
Op mijn ootmoedig smeekgebed!
Al, laat mij niet van druk verkwijnen!
Leen mij een toegenegen oor,
O Jakobs God! geef mij gehoor!*

DERDE LEERREDE, over PSALM 118: 13-15
Gehouden 10 October 1858, 's voormiddags.

Voorzang: PSALM 126: 1 en 2.

*Wanneer de Heer', uit 's vijands macht, '
't Gevangen Sion wederbracht,
En dat verlost' uit nood en pijn,
Scheen 't ons een blijde droom te zijn.
Wij lachten, juichten; onze tongen
Verhieven 's Heeren Naam en zongen.
Toen hieven zelfs de heid'nen aan:
"De Heer' heeft hun wat groots gedaan!"*

*God heeft bij ons wat groots verricht:
Hij Zelf heeft onze druk verlicht;
Hij heeft door wond'ren ons bevrijd;
Dies juichen wij en zijn verblijd.
Brenge Heer'! al Uw gevang'nen weder;
Zie verder op Uw erfvolk neder;
Verkwik het, als de watervloed,
Die het Zuiderland herleven doet!*

Mijn geliefde Broeders en Zusters!

Wij ondervinden en smaken iets van Gods genade, wanneer wij daarvan een straal te zien krijgen, dat God onze God is; dan worden wij voortdurend rijkelijk getroost en er van verzekerd, dat onze God leeft en niet sterft. Als Hij onze God is, zoals Hij immers tot Zijn volk in het eerste gebod gezegd heeft: "Ik ben de Heere, uw God", dan is Hij onze God als Verbondsgod. Is Hij nu onze God, zo is Hij ook de God van ons zaad, eeuwig. Kunnen wij niet sterven, zo kan ook ons zaad niet sterven.

Intussen blijft hierbeneden het harteleed en de droefheid, hierbeneden blijft de dood

en het menigvuldige lijden. Maar onze droefheid is toch een andere dan die van de heidenen, het is een droefheid naar God, een geheiligde droefheid, zulk een, waarbij de mens steeds bang is om troost Gods. Waar dit het geval is, daar wil God tegenwoordig zijn en troosten, en Hij troost toch liet allerbest daarmee dat hij het ons te verstaan geeft, dat Hij onze God is, de Eerste en de Laatste, Die niet sterft, Die Zijn Woord getrouw waarmaakt, Die al Zijn werken tot een goed einde leidt. Zo zien wij dan op het einde. Dat is toch het einde: de eeuwige heerlijkheid, het eeuwige leven! Ik zeg: dat is het einde van de droefheid, het begin van de eeuwige blijdschap, waar God ons zo troost, dat wij daarvan verzekerd gemaakt worden Weldra is er aan alle lijden een einde, weldra is de tijd van de rust daar, weldra de eeuwige Sabbat, wij leggen ons spoedig ter rust. En Hij komt, Hij komt! Hij zal niet uitblijven, Hij, tot wie de Gemeente roept: *Ja, kom, Heere Jezus!*

Hart; gelooft u het, of gelooft u het niet? - Het is nochtans waar! Wie het niet gelooft, die kan het gemakkelijk geloven; wie het echter graag zou geloven, die valt het zwaar. Het is gemakkelijk, te spreken van zalig worden; het is gemakkelijk elkaar in de hemel te zetten. Mensen, die met elkaar twisten en in tweedracht leven, kunnen zich, wanneer de dood komt, zeer spoedig en gemakkelijk in de hemel zetten, en zij hebben toch hierbeneden, op aarde, nooit met elkaar in vrede kunnen leven. Maar als het de mens in waarheid er om te doen is, dan valt het zwaar. –

Ik, heb eens tot een heilig man gezegd, dat hij zich eenmaal daarover het meest verwonderen zou wanneer hij zichzelf in de hemel zou vinden. Het zal alle heiligen waarlijk zijn als degenen, die dromen, wanneer zij eens verlost worden van het lichaam der zonde. Het zal hun zijn als degenen, die dromen, wanneer zij de Heere Jezus zien zullen van aangezicht tot aangezicht. Die niet zalig worden, hebben het als het ware in de zak, en het is hun als een rekenvoorstel, dat zij zalig worden, het kan niet missen. Die echter zalig worden, hebben het niet in de zak, maar zij zijn in hoop zalig, en zij vrezen.

Wie kan de arme, arme mens, de zwakke, die sterk moest zijn, en toch zwak is, wie kan de arme, arme mens helpen, dat hij alles te boven komt, over alles heengezet wordt? Ik meen, over al harteleed, over alle aanvechting van de duivel en van de wereld, over dood en smart? In de mens is geen kracht, geen begeerte en geen zin tot iets, dat Goddelijk is. Een mens, die oprecht is, kan zichzelf niet troosten en helpen; een gelovig mens kan niet redeneren en filosoferen. Hij is mens, om en om mens; hem kan niemand helpen, dan alleen de Heere. Die helpt hem!

Dit willen wij bewijzen in dit morgenuur bij de voortzetting van ons beschouwing over de honderdachtende Psalm. Daar lezen wij in
VERS 13-15:

Gij had mij zeer hard gestoten, tot vallens toe, maar de Heere heeft mij geholpen. De Heere is mijn Sterkte en Psalm. Want Hij is mij tot heil geweest. In de tenten der rechtvaardige is een stem van gejuich en van heil. De Rechterhand des Heeren doet krachtige daden.

Tussenzang: PSALM 119: 25.

*Gedenk aan het woord, gesproken tot Uw' knecht;
Waarop Gij mij verwachting hebt gegeven!
Dit is mijn troost, in druk mij toegelegd;
Dit leert mijn ziel U achteraan te kleven;
Al het geen Uw mond aan mij had toegezegd,*

Gaf aan mijn hart vertroosting, geest en leven.

Hier spreekt dus, mijn Geliefden! een heilige Gods. Hij klaagt luide en verbergt het voor de Gemeenteniet: *Gij had mij zeer hard gestoten*. Hij geeft het doel aan, waarom hij gestoten is, zeggende: **“Gij had mij zeer hard gestoten, tot vallens toe”**, d. w. z. opdat ik vallen zou. Nu vertelt de heilige, dat hij aan de afgrond ligt, en dat hij, als hij alleen op zichzelf ziet, volstrekt geen ander uitzicht heeft, dan dat hij in de grondeloze diepte moet storten, waar hij zal vermorzeld worden. Maar nee! Opeens komt hem, als uit de wolken, rijke hulp toe. Deze komt van de Heere: ***maar de Heere heeft mij geholpen***.

Nu vertelt hij verder, hoe het hem gaat: In hem is geen sterkte, en nu heeft hij toch sterkte, en die sterkte is de Heere. In hem is diepe droefheid, hij is door en door bedroefd. Waarlijk, hij kan niet zingen, en hij heeft toch een Psalm, - want zonder lof Gods gaat het niet, - hij heeft een Psalm, en zijn Psalm is de Heere! In hem is verderf, en alles blaast hem in het oor: u bent verloren hier is geen heil en geen hulp voor u! Het is niet u geheel gedaan! En hij zelf bekent het: Ja, je hebt allen gelijk! En nochtans is er heil! Mijn heil, - ik zoek het niet in het zichtbare, niet bij menselijke troost, niet in uitwendige hulp, - maar mijn heil is de Heere.

Daarop vertelt de heilige, wat er plaats vindt in zekere tenten, - niet paleizen, - maar in zekere tenten hierbeneden op aarde. Daar wonen rechtvaardigen, en van deze rechtvaardige zegt hij, ***dat er bij hen is een stem van gejuich en van heil is***. En dit is de inhoud van hun lied: ***De Rechterhand des Heeren doet krachtige daden***.

Daar gaat alles over en weer door elkaar. Want zo luidt het: Het is in de Naam des Heeren, dat ik ze verhouwen heb.” En zo opnieuw: “Gij had mij zeer hard gestoten, tot vallens toe.”

Mijn Geliefden! Op prenten beeldt men de duivel gewoonlijk af met horens. Zo ziet hij er echter niet uit, maar hij verandert zich in een engel van licht; toch heeft hij inderdaad horens op zijn hoofd, ik bedoel in geestelijke zin.

De valse profeten voorzagen zich ook wel eens van horens, zetten die op het hoofd en zeiden: Met deze zal men de vijanden stoten. (Vergelijk 1 Kon. 22: 11.) Of - óf! Des Heeren Rijk en troon zal blijven staan, of de troon van de duivel en van de wereld. Nu is de duivel er op uit, Zijn macht te handhaven, en de Heere Christus gaat met de Zijnen hierbeneden de ondersten weg. En de duivel heeft horens, maar de arme schapen niet, zij kunnen niet stoten; en zij stoten ook niet. Nu komt er voor al oprechten hierbeneden stoot op stoot, steek op steek.

U moet echter niet menen, u, die de dienst van God niet gekozen hebt, dat het een treurig leven is in de dienst Gods! O nee! Want er volgt iets, dat u niet hebt! U hebt vreugde hierbeneden, zolang u leeft. Maar die vreugde is een erbarmelijke vreugde, en er volgt een eeuwig doorboord en doorstoken worden, wanneer u, nadat ge de vreugde dezer wereld volop genoten hebt, daarna eeuwig ter hel vaart. Dan liever een tijd lang verstoten worden, en alsdan de overwinning behaald en de eeuwige kroon gedragen! Dat is niet anders in dit menselijke leven! Meest harteleed, meest droefheid zonder troost is juist in deze paleizen, waar men God niet dient. Want waar de duivel wordt gediend, daar is het einde overal harteleed. Maar in de dienst Gods mag het begin weliswaar harteleed zijn, het wordt toch alles door Gods honig verzoet, en er volgt eeuwige blijdschap en heerlijkheid.

Maar wij komen nu tot de troost, die de heiligen Gods uit deze Psalm moeten hebben

en verkrijgen.

Vooreerst verzwijgen zij het voor Gods Gemeente niet, wat zij hier doormaken. Daar hebben wij dan in de eerste plaats de Allerheiligste, onze dierbare Heere en Heiland Jezus Christus, Die deze Psalm gezongen heeft in de nacht, toen Hij verraden werd. Zo sprak dus onze Leidsman het allereerst dit uit, en Hij vertelt, dat Hij gestoten is, opdat Hij vallen mocht. Kan het ons dan beter gaan, wanneer wij de Heere navolgen, Zijn kruis op ons nemen en Hem dienen? Dan kan het niet anders gaan, dan dat wij slag op slag, stoot op stoot, steek op steek krijgen. Ja, alle heiligen en Profeten hebben het ook moeten doormaken, wat de Profeet Micha overkwam, toen hij het waagde, de koning tegenspoed te voorspellen. De koning wierp Hem in de gevangenis en zei: “Zet deze in het gevangenhuis, en spijst hem met brood van bedruktheid en met water van bedruktheid, totdat ik met vrede wederkom.” Zo stoot hij dus te gelijk met de Profeet ook het Woord Gods van zich. De Profeet heeft niets te antwoorden dan: “Indien gij enigszins met vrede wederkomt, zo heeft de Heere door mij niet gesproken.”

Zo ook de profeet Jeremia. Als hij het volk Gods Woord aanzegt, staat daar een zeer gezien en machtig profeet, Hananja. Hij leugenstrafte hem, en Jeremia heeft verder niets te zeggen dan: “Indien het komt, hetgeen gij gesproken hebt, zo heeft de Heere door mij niet gesproken.”

De honderdachttiende Psalm, mijn Geliefden, getuigt op veel plaatsen daarvan, dat de heilige dichter, die de Psalm heeft gemaakt, en dus allen, die deze Psalm tot hun troost verstaan, niet anders denken dan: Wij kunnen niet blijven staan, de macht van de vijanden is te groot, wij moeten vallen! Al wie meent te staan, is zeker van zijn zaak, totdat alles ineens stort. Wie echter in waarheid staat, vraagt honderdmaal op een dag: ‘zal ik wel blijven staan?’,

Maar werp zulk een man omver, o vijand! u hebt hem toch niet omvergeworpen, hij zal altijd overeind staan.

Laat ons intussen, mijn Geliefden, bedenken, wat een heilige klaagt en wat alle heiligen met hem klagen in Psalm 25: 15 vv.: “Mijn ogen zijn gedurig op de Heere. Want Hij zal mijn voeten uit het net uitvoeren”, - anders ben ik een gevangen vogel. “Wend U tot mij en wees mij genadig. Want ik ben eenzaam en ellendig. De benauwdheid mijns hart en heeft zich wijd uitgestrekt, voer mij uit mijn noden. Aanzie mijn ellende en mijn moeite, en neem weg al mijn zonden. Aanzie mijn vijanden. Want zij vermenigvuldigen, en zij haten mij met een wreveligen haat. Bewaar mijn ziel en red mij; laat mij niet beschaamd worden. Want ik betrouw op U.” En in Psalm 38: 2 vv.: “Heere, straf mij niet in Uw grote toorn, en kastijd mij niet in Uw grimmigheid. Want Uw pijlen zijn in mij gedaald, en Uw hand is op mij nedergedaald. Er is niets geheels in mijn vlees, vanwege Uw gramschap er is geen vrede in mijn beenderen, vanwege mijn zonde. Want mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden. Mijn etterbuilen stinken, zij zijn vervuild, vanwege mijn dwaasheid. Ik ben krom geworden, ik ben uitermate zeer neergebogen; ik ga de gansen dag in het zwart. Want mijn darmen zijn vol van een verachtelijke plage, en er, is niets geheels in Mijn vlees. Ik ben verzwakt en uitermate zeer verbrijzeld; ik brul van het geruis mijns harten.”

De valse profeet komt, de engel des lichts, de duivel, en bedient zich van de mensen en van de wereld, - het meest echter van ons eigen verstand en gedachten, van onze mismoedigheid en ongelovigheid, - om ons aldus stoot op stoot, steek op steek toe te brengen. Nu is het de oprechte, de rechtvaardige om één zaak te doen, niet om zichzelf, maar om dit éne: om Gods Woord, om Gods waarheid. Gods Woord en Gods waarheid wordt echter door duivel en wereld gehaat met een bittere haat; zij zou niets liever, dan Gods Woord tot leugen maken en Zijn waarheid teniet doen. Zo wordt dan

de rechtvaardige juist daarom hard aangevochten, en in zijn ziel luidt het aldus: Is het waar? Hebt u genade? Hebt u vergeving van zonden? Gij? Is God waarlijk uw God? Is Hij werkelijk uw Leidsman? Is Hij u werkelijk genadig en goed? Is Hij waarlijk uw heil? Zou Hij zo in het bijzonder uw God zijn? U, zijn uw zonden vergeven? Zal Hij u, u zalig maken? Is Hij waarlijk bij u in deze modder? In deze afgrond? In dit lijden? In deze nood? - Ach, het is alles zaak des geloofs, en waar geloof worstelt, daar is waarlijk slechts het tegendeel aanwezig.

Maar vallen, vallen kan een kind Gods voor de vijand niet! Dat kan het niet vanwege de Naam van de almachtige en levende God, dat kan het niet vanwege de waarheid; eer laat het zijn lichaam openrijten, dan dat Gods Woord bij hem zou ophouden Gods Woord te zijn. Dit Woord is hem toevertrouwd, is hem gegeven; het Woord van heil, van genade, van goedertierenheid, van Vaderlijke goedheid, van vergeving van de zonden, van leven, van zaligheid is hem gegeven. Maar nu is hij in zulke nood. Ja, hij weet het wel: ik heb de eeuwige dood verdiend en heb niets te eisen, - maar hem is bang in zulke nood, dat hij met het Woord zal vallen.

Dan gaat het kind Gods zo daarheen, is zelf niets, maar het draagt een kostbare schat bij zich in een wonderschoon gevormde vaas, en juist dit ding, dat het in zijn hand houdt, zou de vijand graag verbrijzelen, en daarom stoot hij het kind, opdat het vallen zou. Hij houdt daarmee niet op. Wanneer hij begint te stoten, dan stoot hij geweldig, alleen met het doel, om het kind met de schat in de afgrond te storten. 'Dat doet God vanwege uw zonde, daarom gaat het u zo! U hebt het slecht laten liggen! U hebt het zus en zó gemaakt, daarom overkomt u thans dit alles!'

Met zulke influisteringen jaagt de vijand schrik aan, ten einde het kind het woord: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde" uit de hand te rukken, het geloof aan eeuwige genade te verdonkeren. Heeft de duivel dit eenmaal werkelijk uit het hart weggenomen, het geloof aan genade, aan vergeving van zonde, aan eeuwige heerlijkheid, dan ligt het kind in de afgrond en kan er niet weer uitkomen.

Dit vertelt ons dus onze Heere Jezus Christus, de Allerheiligste Gods, en het wordt gepredikt, opdat allen, die Gods Woord liefhebben en ondanks al het tegenstrijdige zich daaraan blijven vastklemmen, wanneer zij zien en ondervinden, hoe zij stoot op stoot, steek op steek krijgen, toch dit indachtig zijn: 'Al mijn broeders en zusters, alle heiligen Gods gaat het niet anders.'

Vallen echter zal een kind van God toch niet. De Heere is daar, Hij helpt, Hij komt met Zijn hulp. Hij is evenals een moeder, die haar kind leert lopen; zij kent de zwakke schreden van haar kindje wel en houdt haar armen achter hetzelfde uitgestrekt. Het kind is op het punt van te vallen, - het valt, en het valt in de schoot van de moeder. Waar is nu de sterkte bij het kind? Het kan immers niet lopen! Waar is de Psalm bij het kind? Het is bij het struikelen geschrokken, daarom is het treurig, zodat het zeker niet aan zingen denkt. Waar is nu het heil bij het kind? Ach, het verliest van schrik bijna zijn bezinning, totdat de moeder het opgevangen heeft. - Het is onbegrijpelijk voor al verstand, hoe deze en geen nog moed houden kan bij zoveel, waarbij het kind van de wereld moet zeggen: 'Het is met hem gedaan!' Het is voor het verstand onbegrijpelijk, hoe het mogelijk is, dat iemand in as, in diepe droefheid zit, en toch de harp van de wand nemen en de Heere, zijn God, een loflied spelen kan. Het is voor het verstand onbegrijpelijk, hoe het toegaat, dat niets gezien wordt dan nood en dood, en nochtans beleden wordt: 'Er is heil, redding, zaligheid!'

Vraag het eens deze arme man, van waar het komt. Het antwoord is: 'Het is niet van mij, ik ben het niet, ik doe het niet; ik lig terneer, ik kan mij niet helpen, kan niet zingen, wil mij niet eens laten troosten, het is met mij uit en gedaan met de hele zaak,

geen heil is er te hopen, alles is dood, dood.' Zo kan iemand terneerliggen, en spoedig wordt hij in zijn zwakheid omgord met sterkte. Die niet zingen wil, begint te zingen. En die niets anders ziet, dan dat alles verdorven is, jubelt toch van redding. Vanwaar dat? O, dat is zeker niet te wijten aan vlees en bloed, niet aan de kas, dat er misschien een paar honderd gulden ingekomen zijn, niet daaraan, dat de omstandigheden zou veranderd zijn; nee, nee! Wij spreken daarvan juist dan, als het tot het uiterste gekomen is en er niets gezien wordt van hulp. Juist dan is het de Heere, de Heere alleen, de getrouwe Verbondsgod, de machtige Heiland, de eeuwige Ontfermer. Wèl hem, die de goede keus gedaan heeft, met Ruth al zegt de moeder ook: "Mijn kind, gij hebt bij mij niets, de Almachtige heeft mij bitter bedroefd", - nochtans te zeggen: "Uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God." (Ruth 1: 16.) Daar is midden in de dood toch leven, te midden van de zonde reiniging in het bloed van Christus, te midden van de onreinheid heiliging in het bloed en de Geest van Christus, midden in de afgrond ontmoet men de Heere met een liefelijk Aangezicht. Men ondervindt, dat de Heere geen grafsteen te zwaar is, maar dat Hij hem afwentelt van de arme en ellendige, om deze te redden.

In vers 14 staat niet: "De Heere geeft mij sterkte"; er staat niet: "De Heere geeft mij een Psalm te zingen"; er staat ook niet: "De Heere brengt mij heil." Maar er staat wat anders: *De Heere is mijn Sterkte*. Daarmee wordt een streep gehaald door de macht van het zichtbare. Alles is weg, maar: "Die Hem eenmaal kent, diens welstand neemt geen end!" Alles is weg, maar niet de Heere! Wanneer de Heere er maar is in de macht van Zijn genade en ontferming, moge dan ook alles weg zijn, de Heere is er dan toch! Ik zie Hem echter niet! Er is een roepen om hulp in uw hart tot Hem, er is een zuchten en stenen in uw hart tot Hem, wanneer het bij u een heel afgesneden zaak is, er is bij u een zielslijden, een verlangen naar de Heere; - de Heere Zelf, die moet u hebben! Wat bedroefd is naar God, heeft niet genoeg aan vergeving van zonden, aan leven en zaligheid, het moet allereerst de Heere hebben, en dan vergeving van zonden en leven en zaligheid.

Ziet, mijn Geliefden, de Heere Jezus heeft, toen Hij in de nacht van Zijn lijden deze woorden uitsprak, en toen Hij de dood voor ogen had, enige uren vóór Zijn verschrikkelijk lijden in Gethsémané, Zich nogmaals hartelijk verblijd en Hij, Die al ons lijden op Zich genomen heeft, zingt: *De Heere is Mijn Sterkte en Mijn Psalm. Want Hij is Mij tot heil geweest*.

De Wet wil sterkte, en allen, die onder wet zijn, verlangen van andere macht en sterkte. Maar zij zelf zijn lafaards, als het op de proef komt.

De wet wil Psalmen, God zal geprezen zijn, en allen, die onder wet zijn, zijn spoedig gereed, om de heilige Job na te apen en te zeggen: "De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de Naam van de Heere zij geloofd!"

De wet wil, dat een mens zichzelf helpt; dat hij niet in de as blijft zitten, dat hij zich late troosten. Maar men moge de arme schelden, zoveel men wil, dat hij zijn goed doorgebracht heeft, hij kan zich niet rechtvaardigen, hij kan zich niet verdedigen, de arme zwijgt. Hij is lam, aan handen en voeten, zijn tong is verlamd, al moed en al kracht is weg! Wat vermag de arme mens in zijn nood, in zijn lijden? Hij is heel en al veroordeeld voor Gods Wet, nood en zonde veroordeelt hem, alles veroordeelt hem. En dit wel het meeste, dat hij geen geloof heeft, dat hij geen moed en geen kracht, geen Psalm en geen heil heeft, en zo blijft hij dan, als hij niet Gods kind is, daarin hangen. Als hij echter Gods kind is, dan heeft hij geen rust, totdat hij sterkte en Psalm en heil heeft.

En wat is dit? Christus! Christus! In mij is niets. Maar mijn Borg, Hij is het! En als Hij

aangegrepen wordt, Hij, de God van hemel en aarde, in de macht van Zijn genade, dan begint het kind iets te stamden van de macht van Zijn genade en ontferming. Het weet niet, dat het iets kan, het wandelt in Gods wegen, en God houdt het vast; Christus is zijn sterkte, Christus is zijn heil, Christus is zijn Psalm.

Dat zegt de Heere tot zijn armen en ellendigen in de nacht van Zijn lijden. Toen heeft Hij volkomen uitgesproken, hoe de weg in waarheid ligt. En in al het lijden heeft de Heere in stilte gelachen en gezegd: "Dat is waar!" En in Zijn ziel, toen Hij de verschrikking van de dood voor Zich zag, toen Hij Zich bevond in de kaken van de hel, heeft Hij gezegd: "Het is nochtans waar! Zo zal Mijn God en Vader verheerlijkt worden!"

Zo is het waar, en zo gaat het toe in de tenten van alle rechtvaardigen; dat komt bij hen te voorschijn, daarop loopt het bij hen uit.

Laat ons zo'n tent van een rechtvaardige binnegaan; - het moge een schoon paleis, een goed huis zijn, het zal nochtans een tent zijn, als een rechtvaardige daarin woont, - maar - "niet veel wijzen naar het vlees, niet veel machtigen zijn geroepen, maar het dwaze, het zwakke, het onedele en verachte van de wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij hetgeen iet is, teniet zou maken." De stormwind gaat door deze tent, regen en sneeuw dringen naar binnen. Want zij heeft bijna geen bedekking, het ziet er waarlijk ellendig uit. Als wij de Kerkgeschiedenis nagaan, - wat hebben Gods heiligen niet al beleefd! Hoe dikwijls hebben zij beleefd, dat zij niet eens een tent hadden! En wanneer zij een tent bezaten, een gebrekkig ding, in een oogwenk was het afgebroken, gelijk ook de tent van hen lichaam, zodat slechts de troost bleef: "Wij weten, dat, zo ons aardse huis dezès tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen." (2 Cor. 5: 1.) Zo hebben wij dan allen samen één taal én zeggen: Gij hebt geen gerechtigheid, ik ook niet; gij hebt geen heiligheid, ik ook niet; gij hebt geen werken, ik ook niet.

Ach, het kind kan beter zijn Vraag opzeggen: "Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?" dan een volwassene. Het kan beter de Vraag opzeggen: "Wat gelooft gij van de vergeving van de zonden?" dan de volwassene. Want het kind ziet op de Vraag en het Antwoord, de volwassene ziet op zijn schuld en zonderegister, en dan wordt het hem bang te moede. Ja, hoe de kinderen Gods rechtvaardig zijn, dat weet God. Maar dit is zeker. Hij heeft hen bekeerd, wedergeboren en tot Zich getrokken uit louter goedertierenheid en heeft het zaad Zijns Woords in hen gelegd. Het is waar, met de lippen schijnen zij de meest onrechtvaardige mensen te zijn en zij belijden: *Wij zijn de voornaamste van de zondaren*, - en nochtans is het in hun hart gegrift, en zij zijn daarvan wel verzekerd door het getuigenis van de Heilige Geest: 'zo ben ik rechtvaardig voor God alleen door een oprecht geloof in Jezus Christus, mijn Heere, in Hem heb ik gerechtigheid en sterkte.'

In deze tenten is een stem van de gejuichs en des heils. - O, mijn Geliefden, dat gaat anders toe, dan dit bij het zingen gewoonlijk verstaan wordt. Wanneer er een geest van dweperij is, dan gaat het ongetwijfeld licht. Maar wanneer het een mens te doen is om Gods waarheid, heiligheid en gerechtigheid, om vervulling van Zijn heilig Woord en van Zijn belofte, en vlees en bloed nu bij de mens opkomt en machtig wordt, wanneer de hele macht van de hel op de mens aankomt, wanneer hij heilig wil worden, en hij zinkt al dieper en dieper in de zonde weg, wanneer hij heeft gemeend, één zonde overwonnen te hebben, en zij komt des te krachtiger te voorschijn. Hij heeft van God deze en geen belofte verkregen en het tegendeel daarvan wordt ervaren in de tenten, - wat dan?

Dan kan het kind van God in het stof neerzitten en is ongelukkiger in zijn binnenste

dan de duivelen in de hel, is de ongelukkigste mens op Gods hele aardbodem. Hij heeft Gods Woord, en heeft het toch niet. Hij heeft geloof; en heeft toch niets. Hij heeft zekerheid van Gods genade en hulp, en heeft niets! - Dat is een hete kamp, een harde strijd; het tegenstrijdige wordt gezien, en aan de nood is geen einde; integendeel, er komt opnieuw stoot op stoot, steek op steek, slag op slag. Duivel én wereld roepen: Nu hebben wij u! ha, ha, zo hadden wij het graag! Simeï komt uit en vloekt David. De vrienden komen, die niet ook op de ashoop hebben gezeten, en troosten Job. De een weet dit, de ander dat. En Job, die toch de taal Kanaäns heeft leren spreken, begint zeer barbaars te spreken, zodat geen mens hem verstaat. Een verbrijzeld en verslagen gemoed wordt door mensen niet opgericht; wie in waarheid in het stof gebogen, en wiens ziel bedroefd is in het binnenste, die wordt door mensen niet getroost, door mensen niet geholpen. God Zelf moet komen, de Almachtige, de Ontfermer, en Zijn kind, gelijk een moeder doet, bij de hand vatten en leiden. Hij moet komen en opnieuw tot de ziel zeggen: *Ik ben uw heil!*

Onze dierbare Heere en Heiland heeft op Zijn weg over de beek Kidron blijmoedig gelachen, toen Hij aan de Zijnen dacht en in Zichzelf zei: *Dat zal Ik voor Mijn geliefde volk teweegbrengen, dat, als het in duisternis is, er nochtans licht zij in hun woningen.*

Genade is bij de Heere genade, en de Rechterhand des Heeren draagt alles op wonderbare wijze, alle sterren en kometen en nog veel meer; - dood, zonde, duivel en hel heeft Hij in Zijn Rechterhand. Hij grijpt hoger dan het hoogste en dieper dan het diepste, en terwijl de armen en ellendigen Christus zien ter Rechterhand Gods, is de Heere er, - en de zonde is weg, de nood is weg, de treurigheid is weg; - de hemel staat open! Amen.

Nazang: Psalm 118: 7.

*De Heer' is mij tot hulp en sterkte.
Hij is mijn lied, mijn Psalmgezing.
Hij was het, Die mijn heil bewerkte;
Dies loof ik Hem mijn leven lang.
Men hoort van de vrome tent weergalmen
Van hulp en heil, ons aangebracht!
Daar zingt men blij', met dankb're Psalmen:
Gods Rechterhand doet grote kracht!*

VIERDE LEERREDE over PSALM 118: 16 en 17.**Gehouden 10 October 1858, 's avonds.**

Voorzang: Psalm 119: 28 en 29.

*'k Heb, Heer' des nachts aan Uwen Naam gedacht,
Uw Wet bewaard, Uw deugden niet vergeten.
Dat, heil, die troost hebt Gij mij toegebracht,
En zoveel tijd heb ik met vreugd geleten,
Omdat ik Uw bevelen nam in acht,
En die bewaard' in een oprecht geweten.*

*De Heer' is mijn genoegzaam Deel, mijn goed;
Ik heb gezegd: Ik zal Uw Woord bewaren.
'k Heb gebeén met mijn geheel gemoed,
Dat zich Uw heil aan mij mocht openbaren.
Wees naar Uw Woord genadig; ai behoed,
Behoed Uw knecht en red hem uit gevaren.*

Tekst: PSALM 118: 16 en 17.

De Rechterhand des Heeren is verhoogd. De Rechterhand des Heeren doet krachtige daden. Ik zal niet sterven, maar leven. En ik zal de werken des Heeren vertellen.

Mijn geliefde Broeders en Zusters!

Hier wordt niet gezegd: “ik ben verhoogd”; ook wordt er niet gezegd: “Mijn rechterhand doet krachtige daden”, maar: “De Rechterhand des Heeren en is verhoogd, de Rechterhand des Heeren doet krachtige daden.” David ligt dus terneer. Hij kan niets anders zien dan: de slag is verloren. Heeft men tot dusver dikwijls van overwinning gezongen, zo ziet het er nu ten slotte toch uit, als zullen eindelijk de vijanden de overwinning wegdragen.

De “rechterhand des Heeren”, dat is: Zijn macht, Zijn genade, Zijn ontferming, Zijn goedertierenheid, Zijn trouw, het kunnen en vermogen, dat Hem eigen is, om bij Zijn ellendigen ook tot stand te brengen, hetgeen Hij beloofd heeft. Ik zeg: Zijn kunnen en vermogen, en dat niet alleen, maar ook Zijn trouw, dat Hij werkelijk doen zal, hetgeen Hij de armen en ellendigen bij Zichzelf gezworen heeft.

Mijn Geliefden! Zijn kunnen, Zijn vermogen en Zijn trouw zijn zeker altijd hoger en verhevener dan alles, wat de vijanden van ons ziel mogen uitdenken of in het werk stellen.

Onze dierbare Heere en Heiland heeft in de nacht, toen Hij verraden werd, deze Rechterhand Gods, Zijn kunnen en vermogen en Zijn trouw, om ook te doen, hetgeen Hij gezegd heeft, in de Geest te zien gekregen. En hoewel Hij haar niet uitwendig te zien kreeg, hoewel Hij integendeel er onder lag en hard aangevochten was, gelooft en zegt Hij nochtans, ondanks het tegenstrijdige, *van deze Rechterhand Gods, dat zij verhoogd is.*

Ik herhaal het: Onze dierbare Heere en Heiland heeft deze Psalm niet gezongen, toen Hij opstond en ten hemel voer, maar toen het verschrikkelijkste lijden Hem wachtte, toen Hij wist, dat Zijn discipel Judas Hem verraden, dat de schare van de schriftgeleerden en overpriesters komen en Hem gevangennemen zou dat men Hem van de dood schuldig zou verklaren, dat men Hem martelen en aan een kruis zou hechten. Dus, toen Hij alles wist, wat over Hem komen zou. Toen Hij nu dit alles wist, wat over Hem komen zou sprong Hij ook met deze Psalm als het ware niet licht over alles heen, maar het duurde niet lang, nadat Hij dit gezongen had, of Hij zei: “Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe!” en Hij worstelde met de dood.

Ziet, mijn Geliefden! het gaat om het belijden; het komt er op aan, dit van de Rechterhand Gods te belijden, dat zij zo verhoogd, dat zij krachtige daden doet, opdat, wanneer het schijnt, dat de slag verloren is, en de vijanden gelijk hebben, als zij zeggen: “Wij hebben u in onze macht!” en de duivel: “Gij zijt mijne!” - wanneer alles ons in het oor fluistert: “Het is uit met u en met al beloften Gods! Gij hebt u wat ingebeeld! Houd op met uw bidden en smeken, met uw geloven en hopen, er staat u toch niets te wachten dan omkomen en verdoemenis!” - opdat juist dan de ziel nochtans blijve bij de waarheid: Al moet ik ook het onderspit delven, en is het bij mij een verloren zaak, zo is het toch geen verlorene zaak bij de Heere; en Zijn Woord en Zijn trouw verliezen het nooit!

De Heere Jezus Christus, onze dierbare Heiland, heeft dit, toen Hij Zijn lijden tegemoet ging, gezegd en gezongen, opdat deze waarheid en de belijdenis dezer waarheid bij al de Zijnen, die Hij met Zijn bloed gekocht heeft, blijve. En zo komt het dan voor de ziel er op aan, daarbij te blijven in alle smart, in alle droefenis en

versaagdheid, dat zij, vasthouden aan het Geloofsartikel, dat Jezus Christus Zich gezet heeft ter Rechterhand van de Majesteit Gods.

Een heerlijk Artikel, mijn Geliefden! Naardien de Heere Zich gezet heeft ter Rechterhand van de Majesteit Gods, hebben wij daarvan de troost, welke wij vinden in de Heidelbergse Catechismus Zondag 19. Vraag 50 luidt: “Waarom wordt daarbij gezet: “Zittende ter Rechterhand Gods?””

En het Antwoord daarop: “Dat Christus daarom ten hemel gevaren is, opdat Hij Zichzelf daar bewijze als het Hoofd van Zijn Christelijke Kerk, door hetwelk de Vader alle dingen regeert.”

Zie, mijn Geliefden! u, die Gods Woord voor zoeter houdt dan honig en honigzeem, u zou wel graag steeds zo verenigd blijven onder het gehoor van Gods Woord. Maar omdat wij nu eenmaal uit het paradijs verdreven zijn, moeten wij weer in de dagelijkse ellende en moeten wij ondervinden, dat elke dag zijn kwaad heeft. Dan bevinden wij ons niet in Gods huis. En er zijn velen op Gods ruime aardbodem, die er waarlijk naar dorsten en verlangen, om te zien en te horen, hetgeen u ziet en hoort, en het toch niet krijgen. Deze arme zielen, - van waar zullen zij troost hebben, terwijl het hart door de storm heen en weer bewogen wordt, zo zij niet daarmee getroost worden, dat Jezus Christus zit ter Rechterhand Gods en dat Hij zo regeert, dat bij alle dingen dezes levens het einde door Zijn genade toch steeds goed zal zijn?

Voorts volgt in Vraag 51: “Wat nuttigheid brengt ons nu deze heerlijkheid van ons Hoofd Christus?”

En het Antwoord luidt: “Eerstelijk, dat Hij door Zijn Heilige Geest in ons, Zijn lidmaten, de hemelse gaven uitgiet.” Dan zijn de lidmaten dus leeg en ontledigd, zij hebben niets voor ogen dan zonde, dood, omkomen en verderf. Hoe komt daar nu een arm hart tot de troost, dat het vast blijve in het geloof in de Heilige Geest, aan vergeving van zonden, opstanding des vleses en een eeuwig leven? Daardoor, dat de Rechterhand des Heeren verhoogd is, dat Christus zit ter Rechterhand van de macht en van daar de hemelse gaven als olie in het gewonde hart giet.

En in de benauwdheid en in de druk hebben wij nog deze nuttigheid: “Dat”, - zoals onze Catechismus verder zegt, - “Hij ons met Zijn macht tegen al vijanden beschut en bewaart.”

Dat kan alleen Hij, de Heere. Hij heeft de duivel eens gevraagd, hoe zijn naam was, en het antwoord van de duivel was: “Legio. Want wij zijn velen!” Bedenkt eens; waar de vijanden zo veel zijn, wie zal daar mij en mijn arme ziel beschutten en bewaren? Dat doet Hij, de Heere. Daar behoeft men nu niet ogenblikkelijk hulp te hebben, niet ogenblikkelijk troost te hebben, niet ogenblikkelijk uit het gevaar gerukt te worden, - o, dan is het gemakkelijk te zingen: “De Rechterhand van des Heeren is verhoogd, de ‘Rechterhand des Heeren doet krachtige daden!’” - maar veelmeer juist wanneer ik in alle nood en aanvechting mij bevind, zal ik daarmee begenadigd worden, dat ik de Rechterhand des Heeren in het oog krijg. Dan komt het gebed op naar Psalm 130: *“Uit de diepten roep ik tot U, o Heere! hoor mijn stem!”*

En in het hart ligt, schoon onmerkbaar, toch het geloof: daarboven staat alles goed voor u en de uwen, daarboven is alles uitgemaakt en in orde gebracht, daarboven is heil, hulp, troost en leven. Zo wordt uit de diepte geroepen tot Hem met de belijdenis: “De Rechterhand des Heeren is verhoogd, de Rechterhand des Heeren doet krachtige daden!” En terwijl dit beleden wordt, wordt er geroepen tot de Heere, en er wordt geloofd, juist waar het tegenstrijdige gezien en ondervonden wordt.

Dit, mijn Geliefden, zal ik u nog duidelijker maken, en wel juist door de vertaling, welke wij voor ons hebben (Luther): “De Rechterhand des Heeren behoudt de

overwinning.” Het is iets anders, de overwinning te behalen en weg te dragen, dan de overwinning te behouden. Onze dierbare Heere en Heiland Jezus Christus heeft overwonnen. Wij mogen getroost zeggen: dood, zonde, duivel, leven en genade, - alles heeft Hij in handen!

Maar, mijn Geliefden! dat is de kunst van een goed veldheer, dat hij er zorg voor draagt, niet alleen de overwinning te behalen, maar ook haar te behouden. En onze Heere Jezus Christus, Die vóór achttien eeuwen de overwinning op Golgotha behaald heeft, deze Heere Jezus Christus behoudt de overwinning tot op deze 10^e October 1858 en voortaan. Dan wordt wel dikwijls geklaagd: ‘Ik heb tot dusver aan de Heere vastgehouden, maar of Hij thans nog bij mij is, weet ik niet; dit weet ik, dat ik omringd ben van de vijanden van mijn ziel, dat ik niets dan verlorenheid zie. Zal de Heere nu ook de overwinning voor mij bewaren?’ –

Dat is de vraag. Dan geeft het Woord aan de aangevochtene ziel zekerheid, en als zij daarvan zeker is, dat de Rechterhand des Heeren de overwinning behouden zal, dan is de oprechte ziel niet over de nood heen, maar zij ligt in de diepte, en dan is er in de tenten van de rechtvaardige een zuchten en stenen, een schreien en roepen tot de Almachtige, dat Hij Zijn Rechterhand uitstrekke en helpe uit deze nood. Want er wordt niet tot de Heere gezucht, er wordt niet om hulp geroepen, tenzij er geloof is. Maar het kind weet niet, dat het gelooft, maar liet zucht en weent om redding.

Het gaat in de geestelijke strijd merkwaardig toe. Dat zien wij bijvoorbeeld aan de Heere Zelf in de 22ste Psalm. Daar zegt Hij vers 2: “Mijn God, Mijn God!” Dit kan alleen hij zeggen, die gelooft; wie het levend geloof niet heeft, kan dit niet zeggen. Met het woordje “mijn” eigent het geloof zich iets toe, en als de Heere zegt: “Mijn God!” ziet Hij de Rechterhand Gods.

Maar nu roept Hij: “Waarom hebt Gij Mij verlaten? Ik roep”, - en de hulp is er? De Rechterhand des Heeren is er? heeft Hij dat gezegd? Nee, “maar mijn hulp is verre!”

Zo ook in de 69ste Psalm, vers 2: “Verlos Mij, o God!” - Wie dat zegt, die ziet Gods Rechterhand. Hij gelooft aan Gods Rechterhand, dat deze Rechterhand verhoogd is. Hij roept evenwel: “Verlos mij, o God!” Waarom? “Want de wateren zijn gekomen tot aan de ziel!” Dat heet de dood nabij zijn! Ik moet stikken; droefheid en aanvechting nemen de overhand.

Vers 3 en 4: “Ik ben gezonken in grondeloze modder, waar men niet kan staan.” Wat kan Mij nu de Rechterhand helpen? “Ik ben gekomen in diepten van de wateren, en de vloed overstroomt Mij” “Ik ben vermoeid van Mijn roepen, mijn keel is ontstoken; mijn ogen zijn bezweken, daar Ik ben hopende op mijn God!”

Vers 15 vv.: “Ruk Mij uit het slijk en laat Mij niet verzinken, laat Mij gered worden van Mijn haters en uit de diepten van de wateren. Laat de watervloed Mij niet overstromen, en laat de diepte Mij niet verslinden. En laat de put zijn mond over Mij niet toesluiten.” Wanneer God nu niet spoedig komt, ben ik begraven! “Verhoor Mij, Heere! want uw goedertierenheid is goed”, - Hij heeft Zelf geen troost, ziet echter de troost in Gods goedertierenheid. –

“Zie Mij aan”, - naar Zijn gerechtigheid en heiligheid? Naar Mijn doen? Nee! “naar Uw barmhartigheden.” - Ja, ja, en niet alleen naar Uw barmhartigheden, maar: naar de grootheid uwer barmhartigheden, “en verberg Uw Aangezicht niet van Uw knecht!” Hij ziet dus niets, volstrekt niets, Hij gevoelt en ondervindt niets van Zijn God; daarom roept Hij: “Verberg Uw Aangezicht niet van Uw knecht”, - waarom? “Want Mij is bang, haast U, verhoor Mij!”

Als nu de ziel zo troost en hooploos terneerligt, in het stof en dodelijk gewond, - zij moge dan te zien krijgen van de Heere Rechterhand, hoe deze verhoogd is en de

overwinning behoudt over al vijanden hierbeneden, - zij moet toch nog een troost ontvangen, tegen de dood in, een stervenstroost, zodat zij, hoewel zij de dood voor ogen heeft, nochtans over de dood heen ziet.

En dat is het, wat wij verder in onze Psalm lezen: ***Ik zal niet sterven, maar leven en de werken des Heeren vertellen.***

Dat scheen nu van onze Heere niet waar te zijn, toen Hij zei: “Ik zal niet ‘sterven!’” Hij stierf immers! Hij moest sterven, om ons met God te verzoenen, en Hij wilde ook sterven, om ons met God te verzoenen, zo viel dus de dood op Hem aan, en Hij had hem voor ogen, toen Hij zong: “Ik sterf niet, maar Ik zal leven en de werken van de Heere verkondigen.” Maar toen juist zag Hij ook de Rechterhand Gods en daarin de overwinning, het leven, genade, barmhartigheid. Hij zag in deze Rechterhand de trouw Gods, en Hij vernam: *Ik ben Uw God!* Toen heeft Hij voor zijn ziel, bij dit worstelen, daaraan troost gehad, zodat Hij uitroept in Zijn verlatenheid: “Mijn God, Mijn God!” U kunt het bijna in alle Psalmen zien, waar onze Heere en Heiland, de Leidsman van onze zaligheid, tot God klaagt, - dat Hij in de diepte ligt en in deze diepte belijdt, dat er nochtans genade, nochtans barmhartigheid bij God is, en dat Hij nu roept om deze genade en barmhartigheid. U kunt het in de Psalmen overal vinden, dat Hij in zijn hulpeloosheid belijdt, dat bij God hulp en redding is, juist terwijl Hij daarom roept; dat Hij, hoewel zwak en machteloos, nochtans belijdt van de Heere macht en sterkte. Nogmaals: de dood viel de Heere aan, Hij had de dood voor ogen en is gestorven, en nochtans heeft Hij vóór zijn dood gezegd: “Ik sterf niet!” Dat heeft Hij gedaan als Borg, als onze Middelaar, voor ons, in onze plaats. Het ging daarbij wonderlijk toe, zoals wij zingen:

*Het was een wonderlijke strijd,
Toen dood en leven streden;
Het leven echter won het pleit,
Hij heeft de dood vertreden.
Dit is het, wat de Schrift verkondt,
Dat Jezus' dood de dood verslond!
O dood, waar is uw prikkel?*

Halleluja!

En verder: “Niemand”, zegt de Heere, “neemt het leven van Mij; Ik heb macht hetzelfde af te leggen, en heb macht hetzelfde weer tot Mij te nemen; dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen.” Toen Hij dus de Rechterhand des Heeren te zien kreeg, kreeg Hij ook te zien onze zaligheid, de verlossing van zonden, alles wat dient, om ons van de eeuwige dood te verlossen. Dat was Gods bevel, dat Hij zou komen voor allen, die Hem de Vader gegeven had, opdat al degenen, die de eeuwige dood moeten sterven, die niet sterven, en dat, wanneer zij sterven, het niet een dood zij, maar een afsterving van de zonden en een doorgang tot het eeuwige leven. Daarom heeft Hij in het aangezicht van de dood gezegd: “Ik zal niet sterven, maar leven. En Ik zal de werken van de Heere vertellen!”

Mijn Geliefden! de kracht van zijn dood zowel als van Zijn leven geldt tot nu toe, en Hij heeft gezegd: “Die Mijn Woord hoort en gelooft Hem, Die Mij gezonden heeft, die heeft het eeuwige leven en komt niet in de verdoemenis, maar is uit de dood overgegaan in het leven.” (Joh. 5: 24.)

Zo doet het dan Gods Rechterhand alleen, Gods waarheid alleen, Gods belofte en trouw, de Naam van de Heere Jezus Christus alleen, dat Hij de Zijnen nabij is, dat Hij hun altijd nabij is, als het er om gaat, en dus ook bij hen zijn zal in het laatste uurtje, om hun het doodsweet af te drogen en hun doodsangst te verminderen, ja, geheel weg

te nemen, en hun zulk een geloofsmoed en stervenstroost te schenken, dat zij in het aangezicht van de dood, ja, met de dood op de lippen, in weerwil van de laatste, dikwijls zware aanvechtingen van de duivel in eenvoudigheid. des geloofs geheel naar waarheid mogen zeggen: “Ik zal niet sterven, maar leven. En ik zal de werken van des Heeren vertellen.”

Maar is dat dan werkelijk een “in het leven blijven”, is het niet veelmeer een “gestorven zijn”, wanneer Abel door zijn broeder Kaïn verslagen neerligt, - wanneer Naboth door de raadsragen van een Izebel met zijn zonen gestenigd wordt en sterft, - wanneer Johannes de Doper onthoofd, Jakobus, de Apostel, met het zwaard gedood wordt? Leven dan zulke heiligen, die gestenigd, in stukken gehouwen, doorstoken, door het zwaard gedood zijn? - Wie zal het wagen, te beweren, dat zij allen niet God loofden op aarde door hun getuigenis, en in de hemel de lof Gods? De stervende Jakob riep uit: “Op uw zaligheid wacht ik, o Heere!” strekte de voeten uit en gaf de geest. Is hij nu gestorven, toen hij stierf, dan heeft hij tevergeefs gewacht; is de zaligheid er geweest, toen hij de geest gaf, dan leeft hij eeuwig en vertelt de werken Gods.

Mijn Geliefden! Dat heeft de Heere gezegd: “Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen.” (Jesaja, 43: 21.) Dit legt de Heere Zijn volk in het hart: Zijn lof te vertellen. Zo heeft Hij Zijn volk geschapen, dat het Zijn roem, Zijn genade, barmhartigheid, liefde, goedertierenheid en waarheid zou vertellen, dat het Zijn werk vertelle hierbeneden op aarde en boven in de hemel. Dat het dus eeuwig Zijn werk vertellen zou. En daar nu de gelovige daartoe geschapen en voorbereid is in Christus Jezus, kan hij rustig zeggen: ‘Al sterf ik ook, zó kan ik toch niet sterven. Want ik ben gemaakt, om Gods lof, Gods werk te vertellen!

Mijn Geliefden! Dit: “Ik zal niet sterven, maar leven. En ik zal de werken van de Heere vertellen”, begint van het ogenblik af, dat de mens door de Heere gegrepen, tot staan gebracht en bekeerd wordt. Hetzij dat dit langzaam en stil is toegegaan en hij van zijn jeugd af zo geleid is, dat hij de Heere leerde kennen, hetzij dat dit plotseling en als met macht is geschied, - dit is zeker, de Heere legt in de hart en van de Zijnen het woord: “Ik zal niet sterven, maar leven. En ik zal de werken van de Heere vertellen!”

Is er nu nood vanwege de zonden, is er zelfs doodsnoed, dondert de wet in het hart zodat de mens zich verloren gevoelt, - hij moet sterven, hij doemt zichzelf ter helle, - ja, dan kan hij zichzelf niet troosten. Maar juist dan komt de Heere en openbaart Zich aan de Zijnen met Zijn dierbaar Woord van genade, van vergeving van de zonden, en als de ziel zich daarvan meer of minder bewust wordt, dat zij genade gevonden heeft bij God, dan weet zij ook dat zij van de eeuwige dood verlost is, en de tijdelijke dood haar niet schaden kan. Dan zal zij zeggen, in het aangezicht van de dood, zo dikwijls hij dreigt: “Ik zal niet sterven, maar leven. En ik zal de werken van de Heere vertellen!”

Dit herhaalt zich dikwijls in het leven. Want de duivel houdt niet op, de arme ziel met allerlei doodsgestalten aan te vechten, zodat al moed haar begeeft. Maar de Heere is nabij met Zijn troost, zodat men zich de mond niet laat stoppen, maar het nochtans uitspreekt: “Ik zal niet sterven maar leven. En ik zal de werken van de Heere vertellen!” Men heeft het Lam gezien, Dat geslacht is, en zo houdt men op, over zonde of heiligheid met de duivel te twisten, maar laat aan God de goede werken, en aan Christus, het Lam Gods, de zonde, en houdt zich, armer dan de armste, aan de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus. Zo voert deze Rechterhand des Heeren Zijn heiligen ter hel, zodat zij tot niets worden en zelf geen werken aan te wijzen hebben, en leidt hen er weer uit, opdat zij de werken Gods vertellen. –

Wereld, duivel, dood, zonde en het aanklagend geweten willen zeker voortdurend Gods heiligen de mond stoppen, eisen van vlees en bloed, dat alleen de Rechterhand des Heeren werkt, hetgeen alleen door Zijn genade wordt teweeggebracht; daarom vallen zij met een heirleger van aanvechtingen Gods heiligen op het lichaam. Daar staan zij dan verlegen. Want zij zijn niets in zichzelf en hebben niets aan te wijzen, ook al was hun hele leven Gode gewijd. Er is geen greintje eigen roem, er is niet eens een zucht uit eigen wil of eigen kracht. Dan brengt hun echter de Heilige Geest in herinnering wat God gedaan heeft in Christus Jezus. Terwijl Hij hun zo de werken Gods in herinnering brengt, moeten zij ze vertellen, eeuwig vertellen, - voornamelijk deze werken, die uitgesproken zijn in de woorden: "Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil en Ik gedenk uw zonden niet" (Jesaja, 43: 25); "Ik heb u liefgehad met geen eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid" (Jer, 31: 3). En: "Die ook Zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, maar heeft Hem voor ons al overgegeven, hoe zal Hij ons ook niet Hem niet alle dingen schenken?" (Rom. 8: 32.) En waar zij zo op de werken Gods geworpen worden, om deze te vertellen, vertellen zij ook het werk Gods: dat Hij de dood voor eeuwig verslonden heeft, - en zeggen: *Ik zal niet sterven, maar ik leef eeuwig, zo waarlijk Christus niet meer sterft, maar eeuwig Gode leeft!*

Allermeest wil de Heere ons tegen onze laatste stond omgorden met genade en ontferming, opdat wij daarvan verzekerd worden: Al sterf ik ook ik sterf toch niet! - en dat wij heenzien over dood en graf en Hem te zien krijgen, van wie de Gemeente zingt:

*Levenszon, Die met Uw stralen
Zelfs verlicht de duis'tren nacht,
Wat zou bij Uw' luister halen?
Zonneglans noch sterrenpracht.*

Gelijk de duivel in het leven niet ophoudt, de gelovigen aan te vechten, zo ook in het sterven niet, en dán vooral haast hij zich, om toe te komen, ten einde datgene, wat God effen en recht gemaakt heeft, ongelijk te maken; wat God tot een vlak veld gemaakt heeft, hobbelig te maken; wat geen zonde is, tot zonde te maken. En wat in gerechtigheid gedaan is, als verkeerd aan te klagen. Hij is er bij, om de ziel gevangen te nemen in ongeloof, zodat zij, in plaats van te geloven, voeten en tasten wil in het sterven, en toch behoorde zij het voor zeker te houden: 'De God, Die geholpen heeft in het leven, zal ook doorhelpen in het sterven door de donkere nacht van de dood!' De duivel zou van de arme ziel graag het geloof ontroven, en ongeloof en lastering in het arme hart werpen, dat zij juist in de nacht van de dood alles voor verloren acht en zich aan wanhoop overgeve. Dan is het echter weer de Heere God, Die in de macht van Zijn barmhartigheid en genade komt en de Zijnen leert, dat zij het verstand krijgen, om God te kennen als de Enige en Waarachtige, en die Hij gezonden heeft, Jezus Christus. Want daarin ligt het eeuwige leven. (Joh. 17: 3) Zo houdt dan de duivel niet op, juist in de laatste uren, en de bekommerde ziel is bang. - Ja, juist hen, die anders in het leven het sterkst waren en het meest vast stonden, is dan het allermeest bang. Hoewel het de kinderen Gods eigen is, dat zij liever zou willen ontbonden worden en bij Christus zijn, en dat zij met verlangen uitzien naar de verlossing van het lichaam, zo is het toch altijd bitter voor het vlees. Want waar de dood komt, daar komt ook de zonde, daar komt ook de wet, en in het, hart komt benauwdheid, grote nood op. Maar dan komt ook de Heere met Zijn machtige sterkte, en Hij predikt ons het Woord van Zijn genade en ontferming, opdat wij met Hem, de dood niet meer voor de dood, de nood niet meer voor nood, de schande en de smaad,

die wij om Zijntwil en met Hem lijden, geen schande en smaad meer achten, maar dat wij het vast geloven, dat Hij het leven is.

Mijn Geliefden! dan mag het wel nog een weinig spoken in het hart de Heere intussen is wonderbaar getrouw! Dat het ons er slechts om te doen zij, de zaak op de rechte wijs aan te vatten; dat wij dus niet spotten met zonde, nood en dood, als betekenden zij niets, maar deze onze vijanden goed in het oog vatten en in hun macht doorgronden, van onszelf echter bekennen, dat er bij ons slechts zwakheid en machteloosheid is!

O, dat wij toch daaraan gedachtig zijn, dat wij eigenlijk geen ogenblik zeker zijn van ons leven; - dat wij ons daarom hier ook bezighouden, dat wij de dood van onze Heere Jezus verkondigen, ja, deze alleen, opdat wij dagelijks zijn dood, Zijn sterven gelijkvormig gemaakt worden, - en dat in onze hart en ook tegen het laatste uurtje dit woord blijve: 'Ik moet de werken van de Heere vertellen, ik moet Hem mijn kroon voor de voeten werpen en Hem vertellen, van aangezicht tot aangezicht, hoe goed, hoe genadig en barmhartig Hij mij geleid heeft. Ik moet Hem danken voor alle wegen, die Hij mij geleid heeft, dat Hij mij in de diepte gevoerd en trouw verootmoedigd heeft! De werken van de Heere moet ik verkondigen, en gij dood, zult niets aan mij hebben, gelijk de Heere van Zichzelf gezegd heeft: De overste dezer wereld komt en heeft aan Mij niets!' (Joh. 14: 30.)'

Mijn Geliefden! Zo versterke ons de Heere en schenke ons de genade, dat, als wij aanstaande zondag samenkomen aan Zijn heilige dis om te verkondigen Zijn dood, wij door de tekenen en zegelen van Zijn voor ons gekruisigd lichaam en voor ons vergoten bloed versterkt worden in ons geloof, om te zingen: "Ik sterf niet, ik zal leven!" En:

*"Ik heb de eeuwige dood verdiend,
En erf het eeuwige leven"*

Amen.

*Gods Rechterhand is hoog verheven;
Des Heeren sterke Rechterhand
Doel door haar daán de wereld beven,
Houdt door haar kracht Gods volk in stand.
Ik zal door 's vijands zwaard niet sterven,
Maar leven, en des Heeren daan,
Waardoor wij zoveel heil verwerven,
Elk, tot Zijn eer, doen gadeslaan.*

VIJFDE LEERREDE, over Psalm 118: 18.

Gehouden 17 Oktober 1958, 's avonds.

Voorzang: PSALM 66: 4 en 5.
Looft, looft de Heere van de legerscharen,
O volken! heft een lofzang aan!
Hij wil ons in het leven sparen,
Ons hoeden op de steilste paan,
Voor wank'len onze voet bevrijden.
Gij hebt ons voor een tijd bedroefd
En ons gelouterd door hel lijden,
Gelijk het zilver wordt beproefd.

Een net belemmerd' onze schreden;
Een enge band hield ons bekneld;
Gij liet door heerszucht ons vertreden;
Gij gaaft ons over aan het geweld.
Hier scheen ons het water t' overstromen;
Daar werden wij gedreigd door het vuur;
Maar Gij deedt ons het gevaar ontkomen,
Verkwikkend ons ter goeder uur.

Tekst: PSALM 118: 18.

De Heere heeft mij wel hard gekastijd, maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven.

Mijn Geliefden!

Met de bespiegeling van het natuurlijk verstand kan niet worden begrepen, hetgeen van God en Zijn doen gezegd wordt. De hoofdzaak is en blijft voor de arme en ellendige, dat hij hiervan verzekerd worde, dat de hoge God, die de hemel van de hemelen niet bevatten kan, de Eeuwige, Die in een licht woont, dat voor niemand toegankelijk is, de Almachtige, - dat deze God zijn God is, en dat hij, de arme, door deze God in zulk een trouwe en volkomen verzorging en verpleging is opgenomen, al was hij alleen in deze wereld. Daardoor wordt de liefde tot de broederen niet opgeheven, maar integendeel versterkt. Hoe meer wij in het geloof daarvan bewust worden, dat die God daarboven onze God is, des te meer worden wij ook daarvan bewust, dat de wegen van deze God geheel andere wegen zijn, dan wij ze ons voorstellen, dat Zijn gedachten geheel andere zijn dan de onzen, dat Hij echter waarheid en trouwe houdt, ook al verstaan wij het voor het ogenblik niet.

De vorst dezer wereld is eigenlijk niet de duivel. Hij heeft het zichtbare niet werkelijk in Zijn macht, maar hij omstrikt en betovert ons daarmee alsof hij het in Zijn macht had. Omdat wij vlees en bloed hebben, willen wij steeds, dat het ons naar de gedachten van ons vlees en bloed goed ga. Maar als God ons onze wegen het gaan, dan zou wij bij al onze waan van geloof ten slotte toch niet ons vlees en bloed omkomen. Daarom zendt God de Heere het kruis; evenals de vorsten hun trouwe dienaren een kruis, een eer kruis of een ster schenken, zo zendt God de Zijnen het kruis. Wij weten, dat de Heere Jezus gezegd heeft: "Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis dagelijks op en volge Mij!" (Luk. 9: 23.) *De kroon van gerechtigheid*, welke wij eens dragen zullen, hebben wij hier eerst te dragen als een *doornenkroon*. Er is echter iets scherp en hards, ik mag wel zeggen, iets smadelijks in, in het te zwart moeten gaan, te moeten lijden en het kruis dragen.

Het Christendom van de wereld blijft Christendom, zolang het geluk het toelacht, zolang daarbij iets te verwachten, te halen en te winnen is. Maar God de Heere leidt de Zijnen niet zo, dat zij naar het uitwendige iets vinden, maar Hij leidt hen zó, dat zij niets te roemen hebben; zullen zij echter roemen, dan - ja, wie verstaat het? - dan roemen zij in hun zwakheid, hun verzoeking en aanvechting, juist in het lijden. Want dit alles is wel het tegendeel van wat Gods Woord schijnt te zeggen en te beloven, het is er ook in strijd, en nochtans komt het alles goed uit, zodat wij tenslotte God toch zo verstaan, zoals Hij het gezegd heeft.

Zo is het ook in de 118^e Psalm. Daar wordt vooreerst in vers 16 aldus geroemd: “De Rechterhand des Heeren is verhoogd, de Rechterhand des Heeren doet krachtige daden.” Bij zulke woorden zou men zo oppervlakkig denken: Daar kom ik hoog te zitten! Doch het omgekeerde is het geval. Waar dit naar waarheid gezongen wordt, ligt men zelf ter aarde; men heeft de slag verloren en bevindt zich in de grootste nood. Alle hulp van het zichtbare is afgesneden, het is alles weg, - maar juist daar openbaart zich de sterkte Gods: “Ik zal niet sterven, maar leven, en de werken van de Heere vertellen.”

Als er nu op die stoomboot, welke kort geleden met vijfhonderd passagiers op zee verbrandde, één geweest is, die deze Psalm en deze woorden als zijn steun gevonden heeft, hoe zal hij ze dan voor zich uitgelegd hebben, toen hij aan de een zijde het vuur en aan de andere zijde de open zee voor zich had? Het kan immers gebeuren, dat men de wonderen Gods ondervindt in allerlei uitredding, dat men van de dood, in allerlei vorm, gered wordt, en zo zullen dan deze woorden op menigvuldige wijze zich als waarheid bewijzen. Maar al is men ook tienmaal gered van de dood, nadat men de dood voor ogen gehad heeft, zo komt hij ten slotte toch zo op ons toe, dat men werkelijk sterven moet, en als de gelovige dan de 118^e Psalm ontvangt, dan zegt hij nochtans: “Al sterf ik ook zo sterf ik toch niet! Ik zal niet sterven, maar leven, en de werken van de Heere vertellen.”

Dat was ook het geval met onze Heere Jezus Christus. Want toen Hij deze Psalm zong, had Hij de dood voor ogen, toen heeft Hij spoedig daarna met de dood geworsteld, is vervolgens om onzentwil gestorven op Golgotha, en juist toen zijn deze woorden Hem een versterking geweest, om over de dood en door de dood heen te komen.

Ik zou echter graag de duivel en de wereld ook antwoord geven, als zij mij de kastijdingen en verootmoedigingen van de Heere voorhouden. Nu, dat geschiedt met de woorden: “De Heere heeft mij wel hard gekastijd, maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven.”

Er was eens iemand, die hard gekastijd was door God, en toen bij zichzelf dacht: Ik ben geen kind Gods! Hij zat gelijk Job in zak en as, in diepe droefheid. Hij had geen geloof meer, niets kon hij meer geldoven. Toen kwam er een ander tot hem. Deze ging fijn gekleed, had veel geld, wist van geen nood, en had zóveel geloof, dat hij de aangevochtene daarvan nog iets had kunnen meedelen. Hij zei: “Indien gij zo gezond waart in het geloof als ik, dan zou het er anders met u uitzien!” - Toen werd de geplaagde bang, totdat hij op de drieënzeventigste Psalm kwam en aldaar van de goddeloze las: “Zij zijn niet in de moeite als andere mensen, en worden met andere mensen niet geplaagd.” En: “Zij mergelen de lieden uit, en spreken boselijk van verdrukking; zij spreken uit de hoogte. Zij zetten hun mond tegen de hemel, en hun tong wandelt op de aarde.” Daarmee werd hij getroost.

Er is hier sprake van kastijding. Er is hier een persoon, die zegt, dat hij gekastijd wordt. Hij belijdt en verheelt het niet: “**Die mij kastijdt, is de Heere**”, maar voegt er

een “maar” bij: “maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven.”

Het woord “kastijden” is een hard woord; het betekend een straf, en wel zulk een, waarbij met een stok of een gesel geslagen wordt, zodat het vreselijk pijn doet en tot het inwendige doordringt. Daarbij hebben wij er op te letten, dat er niet alleen staat: “Gij kastijdt mij”, maar: *Hij kastijdt mij hard*, zodat het niet gelijk op een Vaderlijke kastijding, maar dat het veelmeer schijnt, alsof God de Heere mij aan de duivel en de beul had overgegeven.

De Persoon, die dit gezegd heeft, is allereerst onze Heere Jezus Christus, Die in de nacht, toen Hij verraden werd, deze Psalm gezongen en gesproken heeft. Hij spreekt hier van kastijding, dat Hij zo hard geslagen en gegeseld wordt. Hetzelfde woord lezen wij ook bij Jesaja (Hoofdstuk 53: 5): “De straf, die ons de vrede aanbrengt”, of: “De kastijding van onze vrede lag op Hem, toen Hij geslagen en geplaagd werd.”

Wij hebben hier in onze vertaling: “De Heere heeft mij wel hard gekastijd”; het is dus een verantwoording tegenover de vijanden, die komen en zeggen: Bent u een kind van God? Ha, waarom gaat het u dan zo?

Ach, mijn Geliefden, al wie slechts een ingebeeld geloof heeft, is in lijden spoedig gereed, om te zeggen: “Ja, dat staat ook in het geschreven Woord, dat ik dat lijden moet!” maar de kinderen Gods komt het lijden altijd als iets vreemds voor. ‘*Indien Gij een kind van God bent*, zei de duivel tot de Heere, zeg, dat deze stenen brood worden. Gij hebt immers veertig dagen en veertig nachten moeten vasten!’

En in dit uur, het uur van het laatste lijden, heet het opnieuw: ‘Een van Uw beste discipelen is heengegaan en heeft U verkocht, hij zal nu weldra komen en U overleveren; al Uw discipelen, die Gij drie jaren lang getrouw onderwezen hebt, zal ik in de zeef nemen en ziften, en geen enkele van hen, die ook slechts een greintje geloof en liefde of verstand zou hebben, om U en Uw doen, Uw lijden en sterven te erkennen; zij verstaan van Uw hele liefde niets. En nu komen Kájafas, de overpriesters, al Schriftgeleerden en Farizeeën: Bent U de Zoon van God? Gij zult spoedig worstelen met de dood! Dan wil ik toch zien, of Gij met Uw sterfelijk lichaam de machtige dood verslinden zult!’

En zo ging het verder, zodat, wanneer wij de geschiedenis van onze dierbare Heere en Heiland lezen, wij wel zien, dat God de Vader Hem zó heeft overgegeven, dat alle machten van de hel en van de wereld hun moedwil aan Hem konden botvieren, en dat God de Vader met Zijn hele liefde, naar het gevoel, Zich aan Hem onttrokken en Hem verlaten heeft; alzó verlaten heeft, dat het bijna onbegrijpelijk is, dat de hel niet de overwinning heeft weggedragen. O, zeker, wij lachen in onze hart en zeggen: ‘Er was in Hem iets, dat oorzaak was, dat het de duivel onmogelijk gelukken kon.’

Dat is waar, maar het is ook waar, dat God de Vader Hem aan de macht en de woede van de duivel prijsgegeven heeft, Hem heeft overgegeven en evenals de Profeet Jona in de kaken van het monster heeft laten werpen.

Onze dierbare Heere en Heiland heeft dit alles zonder zonde doorgestaan (Hebr. 4: 15); het komt niet bij Hem op, deze scherpe stok en geselslagen aan te zien, als kwamen zij van de hand van de duivel en van de hel. Maar als al duivelen en de hele macht van de hel en van de wereld Hem omringen, dan ziet Hij op de hand van de Vader en zegt: “Die Mij kastijdt, is de Heere.” Als Hij echter zegt: “Het is de Heere!” dan meent Hij dat niet zó, dat Hij denkt: Dat zijn slagen voor Mijn zonde! Niet zó, dat Hij denkt: Gods toorn is over Mij losgebroken tot Mijn verderf! Maar zó: ‘Die Mij kastijdt, is Hij, Die ruimte maakt, Hij is Zelf ruimte; Die Mij tuchtigt, is O, Hij is Mij nabij met Zijn hand; of zij Mij thans ook slaat, zo is zij nochtans in deze slagen uitgestrekt, om Mij te redden en Mij in de eeuwige zaligheid te leiden.’

Daarom laat de Heere Jezus in deze Psalm volgen. ***Hij heeft Mij ter dood niet overgegeven.***

Niet? Dat is toch nietwaar! Staat er dan niet uitdrukkelijk: “Hij heeft zijn eniggeboren Zoon niet gespaard, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven”? En er staat toch ook geschreven: “Hij is gehoorzaam geweest tot de dood, ja, tot de dood des kruises!” Het is dus Gods wil en raadsbesluit geweest, Zijn Zoon ter dood over te geven, de dood zou Hem toch in Zijn macht krijgen. En nu luidt het hier: “Hij heeft Mij ter dood niet overgegeven!” In de geselende hand gevoelt Hij dus de Vaderhand. Hij weet het: al gaat het ook ter dood, zo gaat het toch niet ter dood; integendeel, door de dood gaat het heen ten leven!

Dit woord: “Maar Hij heeft Mij ter dood niet overgegeven”, is een blijde belijdenis des geloofs aan de opstanding des vleses en de levende, onbedrieglijke hoop van het eeuwig leven. Het is gezegd tegen het tegenstrijdige in. Want de verschrikkingen van de dood en van de eeuwige verdoemenis of van onze vloek heeft Hij wel ondervonden, Die een vloek werd voor ons. Maar ondanks dit alles heeft onze Heere Jezus Christus het beleden: De Vader geeft Mij aan de dood niet over, Hij laat Mij aan de dood niet over! Hij zal niet toelaten, dat, ofschoon Ik sterf, de dood Mij zó in Zijn macht krijgt, dat hij Mij eeuwig houden kan. Het is onmogelijk, dat Ik van de dood zou gehouden worden. God zal de smarten van de dood ontbinden, Hij zal Mij opwekken. (Hand. 2: 24.)

In dezelfde zin zegt de Heere ook in de 16^e Psalm: “De snoeren zijn Mij in liefelijke plaatsen gevallen, ja, een schone erfenis is Mij geworden”, d. w. z.: Ik ga door de dood tot de Vader, om alles te erven, wat Zijne is. “Ik zal de Heere loven, die Mij raad heeft gegeven”, - namelijk geraden heeft, tot de dood te zeggen, dat de Heere machtiger is met Zijn leven dan de dood met al zijn geweld. “Zelfs bij nacht onderwijzen Mij mijn nieren”, - d. w. z.: in deze nacht, deze duisternis, afgrijselijke verschijning en verschrikking van de dood prikkelt Mij de liefde Gods, om Hem voor waarachtig, goed en getrouw te houden. “Ik stel de Heere gedurig voor Mij”, hoewel Ik de dood voor ogen heb, - “omdat Hij aan mijn Rechterhand is”, - en Mij dus helpt tegen al geweld van de dood. Daarom “zal Ik niet wankelen”, hoewel de dood Mij wil doen wankelen en Mij dreigt te verslinden. “Daarom is Mijn hart verblijd”, al is het met beving, “en mijn eer verheugt zich”, mijn tong doet daarvan een vrolijke belijdenis tegen de dood in, - ook zal Mijn vlees zeker wonen”, de duivel zal Mijn lichaam niet kunnen roven, “want Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten”, al komt het ook zover met haar. “Gij zult Mij het pad des levens bekend maken.” Gij leert Mij vast een eeuwig leven te geloven. Deze nacht van de dood zal spoedig voor de zon des levens moeten wijken; dan begint het aanschouwen en zie Ik U van aangezicht tot aangezicht. Spoedig is er geen dood meer, ook geen benauwdheid en droefheid van de ziel meer, geen tranen meer: “Verzadiging van de vreugde is bij Uw Aangezicht; liefelikheden zijn in uw Rechterhand eeuwig.”

Toen onze Heiland dit zong, zongen Zijn discipelen het ook en Hij zag daarbij zeker op hen, die dit zongen, maar nog niet verstonden. Hij wilde hen echter door Zijn Geest het rechte verstand geven. Daarom zong en deed Hij het hen voor, en sprak dit in geloof en in hoop uit, opdat zij, en wij allen, die door hun woord in Hem geloven zouden, ook in de verschrikkelijkste nood en bij het ontzettendste lijden van de ziel en van het lichaam, als wij de dood in de afgrijselijkste gestalte voor ogen hebben, het eveneens weten en belijden: *De Heere kastijdt mij wel, maar Hij geeft mij ter dood niet over.*

Dit alles heeft slechts ten doel, om Mij de onvergankelijke kroon te bezorgen; het

heeft alles ten doel, om Mij, terwijl Hij Mij het vlees met gesels van het lichaam laat slaan, over te zetten in de eeuwige heerlijkheid. Nee, al slaat Hij Mij ook zó, dat het is, als wilde Hij Mij in de hel werpen, - o al gij duivelen zult Mij toch niet hebben! Het komt van Zijn hand. Hij slaat Mij niet, om Mij eeuwig van Zich te stoten, maar om Mij op Zijn schoot te nemen, om Mij aan Zijn hart te drukken, om Mij Hem te laten zien in het eeuwige licht. Of Hij Mij ook schijnbaar laat ter hel varen, Hij, laat Mij toch niet ter hel varen. En of Hij Mij naar de letter ook prijsgeeft aan de dood, zo geeft Hij Mij toch niet aan de dood over, aan de eeuwige dood geeft Hij Mij niet over.

Mijn Geliefden! Dat is de ware betekenis dezer woorden. Laat ons dit eens zien, allereerst bij allen, die om hun getuigenis door mensen zijn gedood. Zij beklommen de brandstapel, bogen hun hoofd onder het zwaard, nadat zij vooraf verschrikkelijk waren mishandeld en zongen deze Psalm: “De Rechterhand des Heeren is verhoogd, de Rechterhand des Heeren doet krachtige daden. Ik zal niet sterven, maar leven. En ik zal de werken van de Heere vertellen.” En terwijl de vlammen hen omgaven, zongen zij: “Hij geeft mij ter dood niet over!” Kunt u mij zeggen, waar zij vrouw en kinderen lieten, huis en erf en alles, als zij om het getuigenis onthoofd of verbrand werden?

Dit is een Psalm voor armen en ellendigen, een Psalm in de nacht. Door het een venster komt de ene nood binnen, door het andere een tweede nood; door de deur komt de dood, - God weet van waar! De angst én beklemdheid is zo groot, dat zelfs geen zucht meer uit het hart kan opstijgen. En de duivel bedient zich van deze nood, om de ziel te verstikken, en zij kan nauwelijks meer ademen in deze nacht, om in het leven te blijven. Wat zal men daarvan zeggen? Het ging alle kinderen Gods niet anders, alle heiligen is het niet anders gegaan.

Arme zondaren, als ze zijn, speelt het hun nog altijd door het hoofd, een vaste burcht te willen bouwen; arme zondaren, als zij zijn, willen zij hierbeneden hun zichtbare tent uitbreiden, willen naar de letter vruchtbaar zijn, huizen bouwen en zich zegenen; maar God, - Hij geeft de wereld haar zin niet, zodat hun arbeid hen niet gelukt en zij niets heeft dan gepleisterde graven en ijdelheid, Zijn kinderen echter zal Hij het nog veel minder geven, het moet alles aan het verderf worden overgegeven. Ik zeg niet, dat zij op hun lijden zich iets hebben te laten voorstaan; dat moge de dwepers invallen, maar niet de nuchtere gelovigen. Deze zijn integendeel terneergeslagen en neergebogen tot de afgrond, zij begrijpen en verstaan God niet meer. De geleerdsten in de school van de Heere zijn steeds de onvernuftigsten, als het er op aankomt, de dood van Jezus gelijkvormig te worden, opdat zij ook het leven en van de heerlijkheid van Jezus gelijkvormig worden. Dit leiden wij af uit deze woorden, zodat het wel waar is:

*“Die in Salems muren wonen,
Tonen hunne doornenkronen.”*

Zalig worden wij uit genade, en van onze zijde komt niet een zucht, niet een traan in rekening; het is alles genade, het is alles met het bloed van Jezus in orde gebracht. Maar God kent onze harten wel. Of voor u een eeuwig vuur, óf thans een tijdelijke gloed; óf eeuwig branden, zoals de wereld, met al duivelen in de hel, óf gij hebt door het vuur te gaan, door hetwelk God de Zijnen leidt, om hen van al onreinheid te reinigen. Zo blijft het dus alleszins waar: *De Heere kastijdt ons.*

Hoe meer u Hem aanhangt, hoe getrouwer gij u bij Hem houdt, hoe meer u voor Hem alles in de waagschaal stelt, des te strenger neemt Hij u onder Zijn roede. Zo doen ook de krijgsoversten; zij hebben zo hun oude, beproefde soldaten, en deze zenden zij vaak midden in het hevigste vuur. Dat neemt zo af en neemt toe. Ik heb wel dikwijls

gedacht, 'het zou eenmaal ophouden met alle droefenis hierbeneden, ik heb toch al zoveel geleden'. Maar nee, het zal niet ophouden, totdat de laatste adem is uitgeblazen. Voortdurend gaat het weer in het vuur. Wij kunnen daarbij echter uit onszelf niet een ogenblik bestaan, maar onze doodvijand, de duivel, houdt niet op, ons dagelijks aan te vechten. Want geen mens kan het geluk verdragen. Wij zien dit ook aan Abraham, aan Jakob, aan David en aan zovelen; zolang zij hierbeneden geleefd hebben, heeft de hel niet opgehouden hen aan te vechten en al hun goede en schone dingen in brand te steken. God de Vader heeft niet opgehouden, met de roede achter hen heen te zijn. Want het is een trouweloos volk, het heeft een hoerenhart altijd weer zijn zij van de levende God af, altijd weer hebben zij hun poppen, waarmee zij spelen willen, en trekken altijd weer een kleed aan, dat waarlijk niet het bruiloftskleed is. Wij zouden zo graag naar de wijze en de mening van de wereld, van de gelovige Christelijke wereld, van de goddeloosheid, die vroomheid heten moet, voortleven; maar als de Heere ons genadig is, dan gaat Hij ons met Vaderlijke trouw na en maakt ons al armer en armer, al zwakker en zwakker, totdat wij ten slotte niets meer kunnen. Dat is Gods weg.

Al laat Hij wel eens een kleinen tijd de zon voor ons schijnen, - zo Hij ons genadig is, zal het toch niemand aan een kruis ontbreken, hij zij arm of rijk. En was het alleen maar de verschrikkelijke nood, waarin de kinderen Gods zich bevinden, waarbij zij naar het zichtbare het tegendeel van alle beloften Gods zien, het zou nog gaan. Maar daarbij komt nog allerlei begeerlijkheid op, men ontwaart zonden, die men tevoren niet kende, de duivel achtervolgt de mens met allerlei verzoeken en twijfelingen, en leidt hem in nood en donkerheid. Wie het uithoudt, die houdt het uit, - een kind Gods voorzeker niet, dat bezwijkt en valt ter aarde. Het moet tot het Woord heen. Daar verneemt het dan van kastijdingen; daar vindt het, hoe de kinderen vanouds her door de Vader getuchtigd zijn geworden, daar vindt het stoot op stoot, steek op steek. Ach, als het dan zo duister en donker om mij heen wordt, en ik 's nachts mijn bed doe zwemmen van tranen, wanneer al mijn gebeden onverhoord blijven, zó althans, dat ik niets van verhooring bespeur; wanneer ik zoveel beloften heb en ze al in het graf zie gaan, - waar is dan God? Is Hij dan nog mijn God? Is Hij nog niet mij op de weg? Wie kan al menselijke ellende, de ellende van een kind Gods, het verschrikkelijke lijden, dat het lijden kan, vooral vanwege zijn onheiligheid, en dat het niet geloven kan, - wie kan het beschrijven? En daar ligt de man heden of morgen op het ziekbed en heeft de dood voor ogen, - wat kan eet mens dan niet onuitsprekelijk lijden? Wat lijdt niet een stervend kind, zodat het treurig is, om het aan te zien! Ik spreek hier niet eens van ziekte waarmee men jaren lang zich voortgesleept heeft, maar daarvan, dat iemand op het sterfbed ligt. Dan komen de kastijdingen, de geselslagen, de zware aanvechtingen; dan kunt ge niet meer spreken van Gods genade, tenzij dat God het u geeft; dan kunt ge u daaraan niet meer vasthouden, dat gij rechtvaardig zijt voor God, dat u vergeving van zonden hebt. Zeker, als de zon schijnt, als het ons goed gaat, dan kunnen wij God niet genoeg danken, niet genoeg jubelen. Maar als Hij ons neerwerpt, ons slaat en kastijdt, nu eens aan het lichaam, dan aan de ziel, dan weer aan de onzen, - wat dan? Welk antwoord hebben wij dan de vijand te geven?

Wat zegt de vijand dan? Hij zegt: "Houd maar op! Uw geloof is ijdel! Het helpt u alles niets! Zegen God en sterf!" Wat zegt hij? "Dat hebt ge voor uw zonde! Herinnert ge het u nog, daar en daar? Nu zendt God u deze ziekte, en u ziet wel, dat Hij u niet genadig is, anders zou ge daar niet zo neerliggen, anders zou God u niet zo slaan, er niet zo diep hij u insnijden, gelijk Hij thans doet!"

Wat zal ik, ik arme, zwakke mens, nu antwoorden? Dat ik geslagen ben, ja, dat is waar! Dat God er diep bij mij ingesneden heeft, dat is waar! Dat ik het verdiend heb

met mijn zonde, dat erken ik, en als Hij mij nog meer bezoeken wil, dan heb ik het verdiend, maar al wilde Hij mij ook doden, zo wil ik nochtans op Hem hopen. Want dat Hij dit doet met de bedoeling, om mij in de hel te werpen, dat geef ik u niet toe, o duivel! Indien dat Zijn bedoeling was, dan liet Hij mij al het mijne, dan zou Hij mij nog volop geld en goed daarbij geven, dan gaf Hij mij volkomen gezondheid, dan zou Hij mij met eer voor de wereld overladen, dan zou ge niet komen met uw aanvechtingen, dan zou ge mij veeleer prediken van een aangenaam leven, om mijn begeerte te volgen en onder zingen en springen de hemel in te gaan; dat zou gij, duivel, prediken. Maar nu God mij neerwerpt en mij bedt in de hel, heb ik juist daarin het bewijs, dat Hij mijn God en genadige Heere is. Maar Hij laat mij niet aan de hel over, Hij laat mij niet aan de dood over; - ik ben daarin, en ik zou het verdiend hebben, daarin te worden gelaten. Want ik heb geen gerechtigheid en heiligheid. Maar al had ik ook al gerechtigheid, dan zou ik mij er toch weer in bezondigd hebben, dat ik het nauwelijks geloven kan, dat het Zijn Vaderlijke hand is, die mij slaat. Ik zou mij daarmee weer bezondigd hebben, dat ik het nauwelijks op mijn lippen nemen en uitspreken kan, de woorden: "Dat Israël nu zegge, dat de goedertierenheid van de Heere in van de eeuwigheid is." Nochtans zult u geen gelijk hebben. Want juist aan de slag, aan de zo harde slag, juist daaraan weet ik, waarom het Hem te doen is, dat namelijk gij, dood, mij niet houden, dat gij, hel, mij niet hebben zult. Maar omgekeerd: geeft Hij mij niet over in de eeuwige verdoemenis, zo geloof ik juist het tegendeel: dan geeft Hij mij de eeuwige heerlijkheid! En ik blijf erbij: juist in alle verootmoediging en kastijding, terwijl wij ons buigen onder de Vaderlijke hand Gods, opdat Hij ons verhoge te Zijner tijd, zal Hij ons wachtwoord waarmaken: *Wij komen niet om!* Want zo spreekt de Apostel: "Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars, door Hem, Die ons heeft liefgehad. Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heere." Amen.

Nazang: LIED 82: 5.

*Mijn God en Vader, sterke Held!
 Gij hebt van eeuwigheid besteld,
 Dat ik Uw kind zou wezen.
 Uw Zoon is Zelf mijn Bruidegom,
 Ik ben Zijn bruid, Zijn eigendom,
 Dus heb ik niets te vrezen.
 Jezus, Jezus
 Zal mij geven het Hemels leven;
 Ja, daarboven
 Zal mijn hart Hem eeuwig loven!*

ZESDE LEERREDE over PSALM 118: 19 en 20.

Gehouden 31 oktober 1858

Voorzang: Psalm 89: 7 en 8.

*Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort!
Zij wand'len, Heer' in 't licht van het God'lijk aanschijn voort.
Zij zullen in Uw Naam zich al den dag verblijden.
Uw goedheid straalt hun toe, Uw macht schraagt hen in het lijden.
Uw onbezweken trouw zal nooit hun' val gedogen,
Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw Woord verhogen.*

*Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht.
Uw vrije gunst alleen wordt d' ere toegebracht.
Wij steken het hoofd omhoog, en zullen d'eerkroon dragen
Door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen;
Want God is ons ten schild in het strijdperk van dit leven,
En onze Koning is van Israels God gegeven.*

Mijn geliefde Broeders en Zusters!

Wij behandelden de vorige maal de woorden uit de 118^e Psalm, welke wij vinden in vers 18: “De Heere heeft mij wel hard gekastijd, maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven.” Thans volgt vers 19 en 20.

Doet mij de poorten der gerechtigheid open, ik zal daardoor ingaan, ik zal de Heere loven. Dit is de poort des Heeren, door welke de rechtvaardigen zullen ingaan.

“De Heere heeft mij wel hard gekastijd”, dat wil zeggen, Hij handelt wel zó met mij, al was Hij toornig op mij. Hij treft 's avonds mij wel hard en geeft mij harde slagen. Hij voert mij wel in de hel. Hij levert mij wel aan de macht van elke aanvechting over, maar aan de eeuwige dood en de macht van de duivel geeft Hij mij niet prijs. Dat is de bedoeling. En als er verder staat: “Maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven”, dan wil dit met andere woorden zeggen: Hij brengt mij over in de eeuwige heerlijkheid. Deze woorden, mijn Geliefden, zong onze dierbare Heere en Heiland - herhaaldelijk al vestigde ik daarop uw aandacht - in de nacht, toen Hij verraden werd. Hij had Zijn geliefde discipelen om Zich heen en hoorde hen dezelfde Psalm zingen, maar zij verstonden destijds deze woorden nog niet. Hem echter gingen zij door de ziel, en Hij

zong uit de ziel, maar zó, dat Hij tegelijker tijd voor Zijn discipelen de Geest verwierf, opdat zij later deze woorden in die Geest zou kunnen zingen, waarin zij moeten gezongen worden. Zo zijn het dan woorden, die uitgesproken worden in het aangezicht van de dood. Zij leren ons de ware stervenskunst, hetzij gedurende dit leven waar wij dagelijks met Christus hebben te sterven, hetzij in de laatste ure, als wij de geest geven.

Als de Heere in de Geest gezegd had: Hij levert Mij niet aan de dood over, Hij geeft Mij en de mijnen niet prijs aan de verdoemenis, maar Hij brengt Mij met hen over in de eeuwige heerlijkheid, - toen kon, in het aangezicht van de dood, van de verdoemenis en van de hel, Zijn ziel niet langer weerhouden worden, maar zij moest ten hemel in. "De poorten der gerechtigheid" zijn dus de ingang in de eeuwige heerlijkheid. Er staat niet: "Doe mij open", maar: "*Doet* mij open"; wij hebben hier dus de meervoudsvorm. Wie waren het dan, die deze poorten wilden gesloten houden? Adam is uit het paradijs verdreven, opdat hij zijn hand niet zou uitstrekken naar de boom des levens. Hij moest in ellende op de aarde verkeren, en eten van die Boom des levens, die onzichtbaar is in het Paradijs Gods daarboven, totdat hij zou wederkeren tot de aarde, waaruit hij genomen was, om alsdan eerst in het eeuwige Paradijs in te gaan. De cherub met het vlamvend zwaard weert Adam uit het oude paradijs. Maar dood en duivel, hel, zonde en de veroordelende wet beletten de arme mens, - de gelovige, maar in zichzelf ellendige mens, - in te gaan in het Paradijs daarboven. Voor de poort van de gerechtigheid des hemels legerde zich de duivel met de macht van de dood, en hij meende al recht te hebben op de Heere Christus, die Hij niet kende of niet wilde kennen. Want onze Heere was beladen niet de zonde van de hele wereld, Hij was een vloek geworden voor ons. Is Hij dan zonde en vloek gemaakt voor ons, zo stelden zich dan de hele macht van de hel en al boze geesten tegen Hem en wilden de hemel der gerechtigheid voor Hem gesloten houden, opdat Hij er niet doorkomen zou. Thans gebiedt Hij, terwijl Hij ziet op het raadsbesluit Gods tot onze zaligheid, en spreekt: "Hij heeft Mij ter dood niet overgegeven", - en nu gebiedt Hij de geesten, dat zij zullen weggaan van de poort. Niet, dat zij werkelijk macht hadden deze poorten gesloten te houden. Zulk een macht heeft God alleen; maar juist door hun recht, dat zij meenden te hebben, met de eis van de wet en met al hun listen beangstigden zij de ziel van de Heere. Zij wilden Hem doen geloven, dat Hij er niet doorheen zou komen, dat Hij er niet in zou mogen of kunnen komen. Hij echter, verzekerd dat, hoewel God Hem kastijdt, Hij Hem toch niet aan de dood overgeeft, - verzekerd, dat Hij het recht verworven heeft en verwerven zal op het eeuwige leven, - Hij gebiedt, dat aan de gerechtigheid, waarmee de duivel oordeelt, alle grond zal ontzegd worden. Dat aan het proces, hetwelk de poorten van de hel voeren, een einde zal gemaakt worden, opdat het openbaar zij, dat zij op Hem, de Heere, volstrekt geen recht hadden. En dat zij geen recht hadden, om Hem de ingang in de eeuwige heerlijkheid te beletten.

"Doet Mij de poorten open". Zo zijn dan deze poorten de ingang in de eeuwige heerlijkheid, om God te zien van aangezicht tot aangezicht. Zij heten *poorten*, omdat in de poorten van de steden in het Oosten gericht gehouden werd. Wij lezen bijvoorbeeld in het Boek Ruth, Hoofdstuk 4: "Boas ging op in de poort." De poort was dus tegelijk raadhuys, "en hij zette zich aldaar." Hier ging het er om, dat de arme Ruth in dit raadhuys zou getrouwd worden. Dit moest echter naar recht en gerechtigheid geschieden. Want Boas wilde niet alleen Ruth hebben, maar hij wilde ook alles, wat Ruth toebehoorde, op zich nemen, om haar alles te geven, wat hij had. Zo nam hij dan tien mannen van de oudsten van de stad, naar het getal van de Tien Geboden, en zette zich in de poort. De zaak kreeg haar beslag en het huwelijk kon voltrokken worden, daar

Boas op zich nam, hetgeen de andere erfgenaam niet op zich wilde nemen. Hierin is *de andere erfgenaam* een beeld van de Wet, *Boas* echter een beeld van onze Heere Jezus.

In de poorten Gods is gerechtigheid, in het raadhuis Gods is gerechtigheid. Er is echter in de hemel een andere gerechtigheid, dan de gerechtigheid die volgens de letter van de wet oordeelt. Een andere gerechtigheid, dan die gerechtigheid is, volgens welke de duivel oordeelt; ook een andere, dan die is, volgens welke de dood, volgens welke vlees en bloed oordeelt. Het is een gerechtigheid, die zeer wonderlijk voortgekomen is uit de eeuwige liefde, uit de eeuwige ontferming, uit de wijsheid Gods. Een gerechtigheid, zoals zij bij het vlees niet gevonden wordt, welke God echter aan het geloof toerekent.

Deze gerechtigheid, mijn Geliefden, was er allereerst voor onze dierbare Middelaar en Borg, Die de overste Leidsman en Voleinder van ons geloofs is, Die de Wet volkomen vervuld heeft, doordien Hij Gode volkomen gehoorzaam was, doordien Hij God waarlijk geloofd, op Zijn Naam vertrouwd en in dit vertrouwen Zichzelf geworpen heeft in de vloed van de eeuwige toorn en van de eeuwige verdoemenis, om ons daaruit te redden. Zo lag voor Hem in de hemel, in het raadhuis Gods, het geschreven recht, dat Hij de Erfgenaam is van alle dingen, de Heere van de hemel en van de aarde. Ja, ook de Heere over duivel en dood, dat Hij de Heere is, om alles te doen naar Zijn welbehagen, tot prijs van God, zoals wij zo dikwijls in de Psalmen lezen, bijv. Psalm 2: "Eis van Mij, en Ik zal de Heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden van de aarde tot Uw bezitting."

Omdat Hij nu de aangewezen Borg was van allen, die de Vader Hem gegeven heeft, en daarboven het eeuwige geschreven recht voor al de Zijnen lag, zo wilde Hij nu de hemel binnengaan, om de erfenis te verkrijgen, alles, wat de Vader Hem beloofd had. Maar de hele macht van de hel lag er voor en legde zich met al haar macht Hem in de weg. Hij echter spreekt: "Doet Mij de poorten open, opdat Ik daardoor inga! Ik moet, Ik zal er in, om het eeuwige recht te verwerven! Doet Mij open de poorten van de gerechtigheid, - van die gerechtigheid, zoals zij voor God gerechtigheid is, dat Ik daardoor inga!" Want onze Heere wil de hemel ingaan, zoals geschreven staat Hebr. 9: 12: "Hij is door Zijn eigen bloed eenmaal ingegaan in het heiligdom, een eeuwige verlossing teweeggebracht hebbende." Dit bloed wil Hij de Vader voorhouden, en Hem loven voor de Raad van Zijn eeuwig welbehagen, van Zijn vrije genade en eeuwige ontferming, voor de hele weg, zoals Hij Hem geleid heeft door het lijden en door het dal van de dood, en voor Zijn trouw, zoals Hij toch al Zijn beloften waargemaakt heeft. Daarom zegt Hij: ***Ik zal daardoor ingaan, Ik zal de Heere loven.***

Dat heeft de Heilige Geest van onze Koning David, van de overste Leidsman van onze zaligheid opgetekend, niet alleen om Zijntwil, maar ook om onzentwil. Hij legt ons de Psalm in de mond, opdat ook wij zeggen: "Doet mij de poorten der gerechtigheid open, ik zal daardoor ingaan, ik zal de Heere loven!" Want het is ook voor ons ziel dikwijls zó te moede, alsof voor haar deze poorten gesloten waren, vooral wanneer het tegen de laatste uur gaat. O, als er zonde is, als de wet, de verdoemende wet, de mens vervolgt, wanneer hij de pijlen van de toorn Gods in zijn ziel voelt, wanneer de baren van Gods grimmigheid over zijn hoofd heenslaan, dan moeten de gesloten poorten van Boven geopend worden, om binnen te komen. Dan treden echter allerlei belagers tegen de gelovige, tegen het kind Gods op, de sterke stieren van Basan, de honden uit de hel leggen zich voor deze deur, opdat het arme schaapje toch maar niet binnenkome! Dan komt de duivel, het aanklagend geweten, de verdoemende wet met al mijn zonden, en maakt ook hetgeen ik goed gedaan heb, tot zonde en brengt mij het

hele vorige leven weer in herinnering. Al wie niet weet, dat God in Zijn heiligheid te vrezen is, wie niets weet van de toorn Gods over de zonde. Hij mag luide roepen en zingen met de Psalm: “Doet mij de poorten der gerechtigheid open!” - hij verstaat er toch niets van. Waar het waarheid is, daar gaat het door een vreselijke strijd heen, daar is een strijd op leven en dood. Er is geen gerechtigheid bij de arme mens, er is geen heiligheid, hij heeft in het geheel geen recht, om door deze poorten te mogen binnengaan.

Wat?” zegt de duivel, “gij zijt mijne!” En de dood spreekt: “Gij zijt mijne!” Verdoemenis en duisternis liggen op het hart. Ja, wanneer de Heere Zijn licht in het arme hart laat schijnen, ja, dán is er licht, dán is er opening, - maar er zijn zeker ook uren, er zijn ogenblikken in het leven, ogenblikken ook in het sterven, dat men het ondervindt: hier legt zich alles voor de poort en houdt haar gesloten. En of de Heere nu ook moge gezegd hebben: Ik zal uwer gedenken in Mijn Koninkrijk”, en ik met de moordenaar geroepen heb: ‘Heere, gedenk mijner, wanneer Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn!’ - alle troost is toch weg en voor mijn ogen verborgen! Wie op Gods Woord blijft staan, wie aan Gods Getuigenis vasthoudt, wordt langs wegen geleid, die hij tevoren niet gekend heeft, langs zulke wegen, waarop van de mens alles wordt afgesneden. Waarheen met de hele last van mijn zonde en mijn nood? Waarheen ten slotte, wanneer ik dood en graf vóór mij heb? Wanneer ik de eeuwige eeuwigheid vóór mij heb en het mij alles nacht, rondom nacht is? De ogen van de Heere zien naar het geloof, en de Heere God kleedt de mens naakt uit, hij zal niets hebben van gerechtigheid des vleses en kracht des vleses, van verstandsgeloof, van alles waarmee de mens zichzelf helpt en siert, opdat hij zijn troost alléén in de gemeenschap van de Heilige Geest vinde.

Zo heeft dan onze lieve Heere ons in zulk een nood deze woorden voorgezegd, opdat wij ze zó nazeggen, opdat wij zullen zeggen: ‘Wijkt van mij, al gij vijanden! Verloren is verloren! Nacht is nacht! Ik zie niets, ik gevoel niets, ik ervaar niets; het dondert boven in de hemel, en in de arme ziel is enkel smart, niets dan zonde, niets dan nood! Geen gerechtigheid en heiligheid is er. En meer en meer moet ik het inzien en bekennen, dat ik al geboden Gods overtreden en geen derzelve gehouden heb. Meer dan ooit moet ik het gevoelen, ook op mijn sterfbed, dat ik nog tot alle dwaasheid geneigd ben. Maar hoewel ik ook geen recht heb om binnen te gaan, nochtans moet ik er in! En of gij mij ook aanklaagt en mij mijn zonden wilt voorhouden, ... hier heb ik een andere gerechtigheid, dan die gerechtigheid is, volgens welke gij oordelen wilt, o duivel! Ik heb een andere gerechtigheid, dan die, welke gij van mij eist, gij aanklagend geweten! Een andere gerechtigheid, dan gij van mij verlangt, verdoemende letter van de wet! Mijn gerechtigheid is in het raadhuis Gods en mijn heiligheid in de poorten van het nieuwe Paradijs daarboven, - wijkt van mij, gij werkers van de ongerechtigheid, al gij vijanden, opdat ik moge ingaan!’

Zo ligt de gerechtigheid van de rechtvaardige daarboven in de hemel, op het hemelse raadhuis. Daar vindt u hun geschreven recht; daar is het naar het recht van de wet vastgesteld, dat n een eeuwige erfenis vermaakt is. Boven, in de poorten, ligt het eeuwig Testament voor u, bezegeld met het bloed van de Lams; het is de genoegdoening, de gerechtigheid en heiligheid Christus, die daarboven is. En het geloof aan deze gerechtigheid is het, hetwelk bewerkt, dat de arme, noodlijdende, stervende, gedragen door de troost van de Heilige Geest, tot de vijanden spreekt: ‘Pakt u weg van hier en houdt niet langer gesloten de poorten van de gerechtigheid, ik moet er in! Ik weet, dat dit Gode behaagt, en het hele Evangelie roept het mij toe: “Ga in, ga in, ter poort in met uw zonde en schuld, met uw vrezen, met uw ongelooft, niet tegenstaande dat gij vlees zijt, dat gij arm en ellendig zijt, ga in! ter poort in!”

In dezelfde zin lezen wij ook in de Brief van Paulus aan de Hebreëen, Hoofdstuk 4: 16: “Laat ons dan niet vrijmoedigheid toegaan tot de troon van de genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen”, - dat is een genadig recht, - “en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd”, dat is, opdat wij mogen ingaan.

Om wat te doen? Heeft de Heere niet gezegd: “Men zal niet ledig voor Mijn Aangezicht verschijnen”? (Exod. 23: 15; 34: 20.) Heb ik de Heere dan een offer te brengen? Heb ik niet gelezen: “Gij hebt geen lust gehad aan slachtoffer en spijsoffer”, en: “Ik zal geen bokken nemen uit uw kooien”? Lees ik dan niet: “Gij hebt geen lust tot offerande, anders zou ik ze geven; in brandofferen hebt Gij geen behagen. De offeranden Gods zijn een gebroken geest; een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God, niet verachten?” Ik heb geen offeranden en heb nochtans een Offer! Het Offer, dat ik heb, is het Lam! Ik heb geen offer, maar dit Lam heeft mij geleerd, het rechte Offer te brengen! Ik moet er in, ter poort in, niet met mijn gerechtigheid en heiligheid, niet met vruchten van mijn akker, niet met mijn werken of mijn doen, niet met hetgeen ik ben of hierbeneden was. Ik moet er echter in, om het hemelwerk te beginnen, hetwelk daarin bestaat, *dat ik de Heere love*, gelijk God gezegd heeft: “Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen.” (Jesaja, 43: 21.) En daardoor wordt de eeuwige God verheerlijkt, daarin bestaat de eeuwige heerlijkheid en zaligheid.

Daarin is ontsloten de eeuwige vreugde en blijdschap in het Aangezicht Gods, dat wij Hem loven, - loven, dat Hij, Die ons in de wereld heeft laten komen, in Zijn genade en ontferming op ons heeft willen neerzien van moeders lichaam en van de geboorte aan, dat Hij met grote lankmoedigheid ons heeft willen dragen. En dat Hij, toen het de tijd van Zijn liefde was, ons tot inkeer gebracht en Zich genadig over ons ontfermd heeft. Ja, dat Hij, toen wij lagen in ons bloed, en Hij ons op het veld zag liggen, tot ons gesproken heeft: “Gij in uw bloed, gij zult leven!” En dat Hij achter ons is geweest, alle dagen van ons leven tot in de grijze ouderdom.

Dat wij Hem loven, loven, loven, omdat Hij de hele schuld, de miljoenen zonden, ja, die alle, al achter zijn rug heeft willen werpen! Hem loven, loven, loven, dat Hij zulk een monster bij Zich heeft willen toelaten, om te wonen bij Hem in Zijn heilig paleis en te eten de vruchten van het Paradijs daarboven! Hem loven voor de wonderen van Zijn genade, barmhartigheid en lankmoedigheid. Dat, waar Hij toch bij de mens niets gevonden heeft dan zonde en verkeerdheid, arbeid en moeite, Zijn liefde nochtans sterker geweest is dan het graf, machtiger dan dood en hel, om mij over te zetten in zulk een heerlijkheid.

God is God, en dewijl Hij God en Koning is, wordt Hij slechts verheerlijkt, wanneer geprezen wordt Zijn barmhartigheid, Zijn lankmoedigheid, Zijn trouw, Zijn goedertierenheid, Zijn koninklijke weldaden, waarmee Hij de armen en ellendigen overlaadt. Hij heeft de hele hemel als het ware daarom geschapen en gebouwd, dat Hem lof, eeuwige lof zou toegebracht worden. Daarvoor, omdat Hij Zijn volk uit al macht van de zonde en van de hel verlost heeft, dat Hij Zijn geliefde Zoon voor ons overgegeven heeft en ons in Hem en door Hem alle dingen geschonken heeft; dat Hij in genade met zulk een zaligheid al ledige vaten vol wil maken, alle armen en ellendigen, ja, de armste zondaren, daarmee overladen en overdekken. Zodat zij eeuwig Hem prijzen en zijn lof zingen, dat Hij, Die hen tevoren verordineerd heeft, hen ook geroepen heeft, dat Hij, Die hen geroepen heeft, *hen ook gerechtvaardigd heeft*, en dat Hij, Die hen gerechtvaardigd heeft, hen ook verheerlijkt heeft.

Dit is de poort des Heeren, door welke de rechtvaardigen zullen ingaan. Ik kan de

hemel niet ingaan met mijn werken en daarmee dat ik liefde en gerechtigheid geoefend heb, ik bind het veeleer alles, het een zowel als het ander, tot een bundeltje bijeen en werp het in de afgrond. Maar van de poort van de gerechtigheid wijk ik niet. Want daar zal het openbaar worden, dat de Heere tot de Satan spreken zal: “De Heere schelde u, ja, de Heere schelde u, Die Jeruzalem verkiest; is deze niet een vuurbrand, die Ik u uit de klauwen gerukt heb?” (Vergelijk Zacharia 3: 2.) Wijkt dus, al gij vijanden, opdat ik door deze poort inga, opdat ik mijn God love voor Zijn vrije, machtige, wonderbare genade, goedertierenheid en trouw, krachtens welke Hij verheerlijkt heeft al Zijn deugden en volmaaktheden aan het hout van het kruis en in het graf van mijn Immanuël.

Maar wat zegt u? U wilt door deze poorten? *Stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren!* Gij wordt eenmaal in de kist gelegd en ligt dan beneden in de schoot van de aarde, en de duivel zegt: Gij zijt mijne! - Wat is er nu waar van het eeuwige leven? En de dood zegt: Gij zijt mijne! - Wat is nu waar van de opstanding des vleses? De wet veroordeelt, en o, er komt zoveel op af! Ach, sterven is geen kinderspel, sterven is sterven, het gaat een donkerheid in, waarin niemand van tevoren ingezien heeft, en de mens bevindt zich zo zondig! Ja, kwam er een wagen, evenals bij de Profeet Elia, dan zou men wel willen geloven, dat men er doorkwam. Maar daar ligt u nu op het bed, afschuwelijk en afzichtelijk door ziekte. U bent geheel uitgeteerd; wat een nameloos wee en talloze smarten! Zou het waar zijn? Wie is ooit van Boven teruggekomen en heeft het ons verteld? Gij, gij in de hemel!? Nee, zou voor u de poorten der gerechtigheid opengedaan worden? –

“Ja, doet ze mij open!” zo spreekt het geloof. “Dat weet ik, dat ik een arme zondaar ben, maar ik wil in de hemel, om God te loven voor de vergeving van de zonden! Dat weet ik, dat ik geen gerechtigheid heb, maar ik wil in de hemel, daar ligt mijn gerechtigheid! Ik weet, dat ik geen goede werken en geen heiligheid heb; mijn goede werken en mijn heiligheid zijn daarboven in de hemel! Ik wil in de hemel, niet om de Heere God iets te brengen, wat van mij zou zijn, maar om Hem te loven!

Ja, dat kunt u nu alles wel zo geloven, dat staat zo op het Bijbelblad, - maar of het ook waar is? Zie eens, daar ligt je nu krank en uitgeteerd, je wordt spoedig uitgeteerd en in de kist gelegd, - wel, je bent me een mooi koningskind; je ziet er zo mager uit! Misschien lost alles zich wel op in de dood? Wellicht is van alles niets waar en hebt je uzelf maar iets ingebeeld! –

Welaan, is dit de weg, door het graf heen? Dan zij het de weg! Welaan, is dit de weg, door allerlei smart en nood, lijden en verdrukking heen? Zo zij het de weg! Is dit de weg, dat de mens geheel van al gerechtigheid en heiligheid, van al levenskracht en macht ontbloot en ontledigd worde? Dan zij het de weg!

Kinderen, kinderen! roept de Heere ons toe, zo ziet *des Heeren poort* er uit, als het ware als het oog ener naald, waar gij geen zucht door kunt laten gaan. En wanneer het tegen het laatste uurtje gaat, dan is zij eveneens als het oog ener naald, zodat er geen straaltje van boven doorkomt; - maar kinderen, kinderen, dit is de poort! Deze poort behoort de dood niet, meer toe, zij behoort de duivel niet meer toe, maar deze poort, juist deze enge poort, die er uitziet als het oog ener naald, waar geen zucht door kan, deze poort is de *“poort van de Heere!”* “Dood, zonde, duivel, leven en genade, alles heeft Hij in zijn handen!” Hij is het ook Die gesproken heeft: “Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend. En Ik heb de sleutels van de hel en van de dood!” (Openb. 1: 18.) De hel en de dood dragen de sleutels hunner vesting niet meer, maar Jezus heeft ze in zijn hand en macht.

Dus, kinderen, kinderen: Dit is de poort van de Heere! Zoals wij ook bij de Profeet horen: “Dit is de weg, wandelt in dezelve; als gij zoudt afwijken ter rechter of ter linkerhand!” (Jesaja 30: 21.) Dit is de weg: door lijden, door smart, door verdrukking, door het tegenstrijdige heen, zodat men elke dag aan de zonde sterft. Zó is deze poort een afsterving van de zonde en een doorgang tot het eeuwige leven.

Kinderen, kinderen! Ja, dat is de poort van de Heere! Dood en duivel hebben toch geen macht meer, maar alle macht is van de Heere alleen! Geen andere weg, geen andere weg, dan Christus gelijkvormig te worden in het lijden en in de dood, opdat wij Hem ook gelijkvormig worden in de opstanding en heerlijkheid, welke Hij verworven heeft. *Wij zullen, indien wij met Hem lijden, ook met Hem verheerlijkt worden.* Er is geen andere weg, dan door deze poort, welke zo eng is, dat er niets van de mens overblijft. Zodat hij geen leven meer heeft in eigen hand en geen heerlijkheid in zich vindt; het is alles verzonddigd. Maar God de Heere in de macht van Zijn genade, Die maakt het zó, dat, hoe magerder, hoe zwakker, hoe donkerder het er hij ons uitziet, er des te meer sterkte voor ons in de Heere is, des te meer waarachtige vrede, des te meer waarheid in het binnenste, en dat wij juist zó des te meer Christus en Zijn Beeld gelijkvormig worden.

Dit is de poort! Hier komen de honden (zie Openb. 22: 15) niet door, hier komen Belialskinderen, afgodendienaars en huichelaars niet door. Want zij willen niet door dit oog van de naald, maar zij staan met de ene voet op de aarde, in de wereld, en met de andere voet in de hemel. Wanneer echter het minste gevaar dreigt en er waarachtig geloof moet zijn, dan trekken zij - schijnbaar Godvruchtig - de voet huichelachtig met gebed terug.

Dit is de poort, door welke de rechtvaardige zullen ingaan, zij, die geen heiligheid en gerechtigheid in zich vinden en nochtans zonder hoogmoed en aanmatiging het met een goed geweten uitspreken, *dat zij rechtvaardig zijn.* Want zij weten, dat hun gerechtigheid daarboven beschreven en verzegeld ligt. Dáár is hun bruiloftskleed, daar hun gerechtigheid en heiligheid, daar hun goede werken. En als zij zijn ingegaan, dan zullen hun werken naar beneden regenen op de armen en ellendigen als een zegen, maar als pek en zwavel op de goddelozen en huichelaars.

Alzo spreekt de Heere en wij zeggen het Hem na: Ja, de rechtvaardigen gaan daardoor binnen, allen, die de Heere heeft uitverkoren. Zij gaan met Hem door deze donkere weg, door het dal van de dood, door dit graf heen, en opstaan zult u! Amen!

Nazang: PSALM 89: 1.

*'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên;
Uw waarheid t'allen tijd vermelden door mijn reên.
Ik weet, hoe het vast gebouw van Uwe gunstbewijzen,
Naar Uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen;
Zo min de hemel ooit uit zijnen stand zal wijken,
Zo min zal Uwe trouw ooit wank'len of bezwijken.*

ZEVENDE LEERREDE over PSALM 118: 21

Gehouden 7 November 1858, 's voormiddags

Voorzang PSALM 42: 57.

*Maar de Heere zal uitkomst geven,
Hij, Die 's daags Zijn gunst gebiedt;
'k Zal in dit vertrouwen leven,
En dat melden in mijn lied.
'k Zal Zijn ' lof, zelfs in de nacht,
Zingen, daar ik Hem verwacht,
En mijn hart wat mij moog' treffen,
Tot de God mijns levens heffen.*

*'k Zal tot God, mijn Steenrots, spreken:
„Waarom, Heer! vergeet Gij mij?
'k Ga in het zwart, door rouw bezwelen,
Om mijns vijands dwing'landij,
Die mij hoont, mij 't hart doorboort,
Dat gestaag deez' last'ring hoort:
'Waar is God, op wie gij bouwdet,
En aan wie g' uw zaak vertrouwdet?”*

*O mijn ziel! wat buigt g'u neder?
Waartoe zijt g'in mij ontrust?
Voed het oud vertrouwen weder;
Zoek in 's Hoogsten lof uw' lust:
Menigwerf heeft Hij uw' druk
Doen verand'ren in geluk.
Hoop op Hem, sla het oog naar boven;
Ik zal God, mijn' God, nog loven!*

Ja, mijn Geliefden, waar zullen wij vrede, waar rust voor de ziel vinden, zo niet in de lof Gods? God is toch God. Hij is een genadige en trouwe Vader. Ook heeft Hij alleen alles in Zijn hand; ook heeft Hij met ons Hoofd, Christus, en in Hem met ons een Verbond van eeuwige vrede gemaakt en heeft Zelf beloofd, dat Hij ons in de eeuwige rust zal overbrengen.

Het arme hart wordt hierbeneden door menige storm bewogen. En dan weet het hart zelf dikwijls niet, wat het mist, tot aan hetzelfde ontdekt wordt, dat het met de wegen en leidingen Gods niet tevreden is, zoals het toch zijn moest. Dan wordt aan hetzelfde te gelijk ontdekt, dat er iets is, dat het niet heeft, en dat het hebben moest. En wanneer het daarvoor de ogen opengaan, wordt het zijn ellende bewust, en dan is het voor het hart als een balsem, te vernemen de Naam van de Heere Jezus en de Naam zijns Gods. Wat kan het arme hart op al bang vragen, die in hetzelfde opstijgen, antwoorden? Hoe kan de aangevochtene tot zijn ziel zeggen: “Wees nu toch niet zo bedroefd, het moet ten slotte toch alles goed uitkomen”, gelijk wij dat met elkaar uit Psalm 42 gezongen hebben? Voor het ogenblik kunt gij u niet rechtvaardigen. Wanneer de vijand komt en

u vraagt: “Waar is nu uw God?” kunt je hem niet antwoorden, maar ge ziet op uw wegen, welke u niet behagen, op uw zonde, op het tegenstrijdige van het zichtbare. Daar kunt u dan niet zeggen: Mijn God is hier met mij in deze kuil! Maar wacht op God. Geef het Hem in de hand. Hij heeft u toch gekend van moeders lichaam aan. Ook zijn de haar uws hoofds alle geteld. God de Heere is van uw hele weg, van al uw zorgen en al uw lijden niets verborgen gebleven, maar Hij heeft alles in Zijn boek opgeschreven. De hele geschiedenis van het levenlang voor Hem ontdekt en was voor Hem al bepaald, toen u nog niet geboren was. Nu, *wat buigt gij u neder, o mijn ziel? Hoop op God!*

Het ziet er wel erg uit, en u kunt niet antwoorden, waar uw God is; het gaat wel verkeerd, niet naar Gods Woord en Zijn beloften; - nochtans, u zult Hem nogmaals loven; - loven, niet voor de goede dagen, niet daarvoor, dat ge uw wensen verkregen hebt, dat meen ik niet; daarvoor zult u Hem ook wel danken. Want het zijn alle onverdiende weldaden. Maar nog eens: *Wat buigt gij u neder, o mijn ziel?* U zult God nogmaals daarvoor loven, dat Hij met u de weg door de diepte is gegaan, dat Hij u zo bedroefd heeft, dat Hij alle Filistijnen over u heeft laten komen en al de duivelen. U zult Hem nogmaals danken voor alle nood, voor alle lijden, en dat u er zo door Hem doorgesleept ben! Zo komt de ziel tot rust. Want offers heeft zij niet, zij zou wel offers willen brengen, maar zij heeft er geen. Voor God zal slechts één Offer gelden, dat is: Christus en Zijn gerechtigheid en heiligheid. Wil Hij nu echter van de ziel een offer hebben, dan kan dit alleen bestaan in lof, prijs en dank.

“Gij zult Hem nog loven”, - dat maakt de ziel rustig. Zou dat waar zijn? Zou ik, ik, nogmaals mijn God aanschouwen? Ja, Hij is dikwijls de blijdschap mijns aangezichts geweest; dat is waar! Dikwijls heeft Hij mij, eer ik het vermoedde, gezet op de wagen van Zijn vrijwillig volk. Dikwijls, wanneer droefenis mij overstelpte en ik niet wist, waar ik heen moest, heeft Hij mij verrast met troost, met genade, met hulp. Maar nu is alles verloren. Zou het toch waar zijn? Zou ik mijn God nogmaals loven? - Ja, gij zult Hem nogmaals loven! Weet u dan ook waarin het hemelse leven, het hemelse geluk bestaan zal? – Ja, juist daarin, dat u Hem looft. En waarvoor zult u Hem loven? Voor twee dingen: dat Hij u verootmoedigd en dat Hij u verhoord heeft, en dat Hij zo uw verlossing werd!

Ziet, mijn Geliefden, dat is uitgesproken in het woord van onze tekst Psalm 118: 21.

“Ik zal U loven, omdat Gij mij verhoord hebt, en mij tot heil geweest zijt.”

In de Duitse Bijbel staat: *“Ik loof U, omdat Gij mij verootmoedigt en mij helpt.”*

Tussenzang: PSALM 31: 1 en 2.

Op U betrouw ik, Heer’der Heeren!

Op U, gelijk ‘t betaamt;

Ai laat mij nooit, beschaamd,

Van Uwen troon teruggekeren;

Help mij, op mijn gebeden,

Door Uw gerechtigheden.

Och! neig tot mij Uw gunstig’ oren;

Schiet haastig toe, dat mij

Uw Naam een Rotssteen zij;

Een huis, een welgesterkte toren,

Die op een klip verheven,

Mij veiligheid kan geven.

Zoals weet, mijn Geliefden, draagt deze Psalm geen opschrift; wij kunnen dus niet met zekerheid zeggen, dat hij van David is. De Heere Jezus rekent deze Psalm tot “de Schriften” (zie Matth. 21: 42), en dat is ons genoeg. De man, die deze Psalm gemaakt heeft, is dus gedragen door de Heilige Geest. En daar hij door de Heilige Geest gedragen of gedreven is, en zo door de Heilige Geest geschreven heeft, is deze Psalm voor de Gemeente Gods bestemd, die in benauwdheid verkeert en tot de Heere roept. En de Geest komt met deze Psalm ons, die niet weten, wat en hoe wij bidden zullen, met onuitsprekelijke zuchtingen te hulp.

Maar één Broeder uit ons midden, Die Zich niet schaamt, ons broeders te noemen, heeft deze Psalm het best, ja, alleen in waarheid verstaan en doorleefd. Hij heeft het allerbest en geheel naar waarheid, van ganser hart, van ganser ziel, van gansen gemoede en met alle krachten deze Psalm gezongen tot lof en prijs van God; en het met het diepst gevoel en volkomen uitgesproken, wat in deze Psalm vervat is. Dat heeft Hij gedaan, - ik moet het steeds en bij elk vers herhalen, anders vergeten wij het, wanneer wij de Psalm zingen, - Hij heeft het gedaan in de nacht, toen Hij verraden werd. Toen Hij dus verworpen werd, toen Hij aan het lijden en de dood werd overgegeven, toen Hij de toorn, de macht en het geweld van de hel voor ogen had, toen Hij dus niets zag dan het Boek van de Schrift en de daarin geschreven Psalm, en hetgeen daarin uitgesproken is, maar overigens naar het zichtbare slechts het tegendeel daarvan. Dat hebben wij wel in gedachtenis te houden.

Volgens de gewone uitlegging heeft David deze Psalm gemaakt, toen hij een overwinning behaald had, nadat hij bijvoorbeeld te Jeruzalem als koning zijn intocht had gedaan. Het kan zijn. Als hij echter deze Psalm niet ook in de spelonk van Adullam gezongen heeft, dan heeft hij hem ook niet gezongen bij de plechtige intocht in Jeruzalem. Is de Psalm werkelijk van David, dan kan hij hem evengoed of nog veel beter in de spelonk van Adullam gezongen hebben, of wel toen hij voor het verwoeste Ziklag stond, dan later. Want mijn Geliefden! Dat zijn geen dingen, die gezien, maar dingen, die geloofd worden, welke ons in deze Psalm beschreven staan.

De Heere Christus heeft eerst gezegd: “Doet Mij de poorten der gerechtigheid open! Daarboven ligt Mijn gerechtigheid, en Ik moet er in! Gij belagers, gij duivelen en gij verdoemende wet, uit de weg, gij allen! Mijn gerechtigheid is daarboven, en Ik moet ze hebben! Welaan, gaat het dan door de dood en door het graf heen, moet het dan door enkel angst en lijden, dood en verderf heen, is dit de poort van gerechtigheid, - welaan, het zij zo! Maar Ik moet er door!”

Denkt nu, dat de Heere tegelijkertijd in de zaal is, waar het Avondmaal gehouden werd, juist toen Hij op het punt stond, de beker van de dankzegging op te nemen, - en tegelijkertijd in de hemel. Hij gaat het lijden tegemoet en is over het lijden heen. Hij gaat de dood tegemoet, maar heeft dood, duivel, hel en toorn achter zijn God, en God vóór Zich, en nu spreekt Hij: “Doet Mij de poorten der gerechtigheid open!”

En daarop volgt: **“Ik loof U, o God!”** - Hij is het te boven, Hij is over dood en graf en over het verderf heen. Hij is door het lijden heen en bevindt Zich voor God. Hoe? Hoe? In werkelijkheid?

Nee, in het geloof. Eén ding lag bij de Heere, waarop Hij uit was: Gode de eer, Gode de roem, Gode de lof. Juist daarom wilde Hij door de poorten van gerechtigheid, opdat, hoe verschrikkelijk het er ook nog mocht beginnen uit te zien, alles nochtans daarop zou uitlopen: Geloofd zij God! Hem alleen de eer! Hij is een God van volkomen zaligheid! Om deze lof was het de Heere te doen, God te loven, Hem te

danken, eeuwig te danken. –

Dat vinden wij ook in de 22^e Psalm zo heerlijk uitgesproken, vers 22: “Verlos Mij uit de muil des leeuws. En verhoor Mij van de hoornen des eenhoornen!” Waarom? Waartoe? “Zo zal Ik Uw Naam mijn broederen vertellen; in het midden van de Gemeente zal Ik U prijzen.” En nu volgt de prediking: Gij, die de Heere vreest! prijst Hem; al gij zaad van Jakob! vereert Hem, en ontziet u voor Hem, al gij zaad van Israël!” Waarom? “Want Hij heeft niet veracht, noch verfoeid de verdrukking van de verdrukten.”

Ik zal Zijn eeuwige genade prijzen, Zijn ontferming en Zijn goedertierenheid! Alle aardse machten verfoeien de verdrukking van de verdrukten; dat heeft God echter niet gedaan; “Hij heeft Zijn Aangezicht voor Hem niet verborgen. Maar Hij heeft gehoord, als Die tot Hem riep. Van U zal Mijn lof zijn, in een grote Gemeente; Ik zal Mijn geloften betalen in tegenwoordigheid dergenen, die Hem vrezen!”

En Psalm 40: 9-11 spreekt onze Heere “Ik heb lust, o Mijn God! om Uw welbehagen te doen. En uw Wet is in het midden Mijns ingewands. Ik boodschap de gerechtigheid in de grote Gemeente; zie, Mijn lippen bedwing ik niet; Heere! Gij weet het. Uw gerechtigheid bedek Ik niet in het midden Mijns harten; Uw waarheid en Uw heil spreek Ik uit; Uw weldadigheid en Uw trouw verheel Ik niet in de grote Gemeente.”

En Psalm 69 nogmaals, vers 30-34: “Doch Ik ben ellendig en in smart; Uw heil, o God! zette Mij in een hoog vertrek. Ik zal Gods Naam prijzen met gezang en Hem met dankzegging grootmaken. En het zal de Heere aangenamer wezen dan een os, of een gehoornde var, die de klauwen verdeelt. De zachtmoedigen, dit gezien hebbende, zullen zich verblijden. En gij, die God zoekt, ulieder hart zal leven. Want de Heere hoort de nooddruftigen. En Hij veracht Zijn gevangenen niet.”

Sommigen vertalen: “Ik loof U”, of “Ik prijs U, omdat Gij mij verhoord hebt.” Zo heeft ook Luther eerst vertaald: “dat Gij mij verhoort en mij helpt.” Later heeft hij geschreven: “**Ik loof U, omdat Gij mij verootmoedigt en mij helpt.**” Nu zijn er ook taalkundige Joden, die aldus vertalen: “Ik zal U loven, omdat Gij mij neerbuigt (of verootmoedigt), en mijn Verlosser zijt geweest.” Het is dus de vraag, hoe het moet vertaald worden.

Sommigen zeggen: “dat Gij mij verhoort”, en verstaan goed het Hebreeuws. Andere zeggen: “dat Gij mij neerbuigt”, en verstaan ook goed het Hebreeuws. Ik denk, dat wij het beste doen, als wij dit éne woord, dat er in het Hebreeuws staat, in de vertaling eerst weergeven door “neerbuigen” en dan door “verhoren.” Naar de waarheid van het leven gaan deze twee samen, zowel dat wij daarvoor de Heere loven, dat Hij ons verootmoedigt, als daarvoor, dat Hij ons verhoord heeft. Niemand toch krijgt een verootmoedigd hart tenzij dat God het hart verbreekt, verbrijzelt en als het ware fijn stoot.

Zodanige nood drijft dan tot het gebed. Dit gebed tot de God van ons leven vindt verhoring. Bij het gebed komt de gelofte: *Ik zal U loven*. Dit: “ik zal U loven”, geeft verlossing. Verlossing leidt tot eeuwige lof Gods, tot eeuwige dank voor de verhoring en verlossing; - ja, maar ook voor de tegenheden, voor alle kastijding door de Vaderlijke hand, voor al het lijden van dit lichaam van zonde en dood.

Er zijn veel gebeden. Maar hier is sprake van een gebed, van een lof Gods, dat God, terwijl Hij toornst en met de roede slaat, nochtans de hel toesluit en op eenmaal zegt: “Gij zult Mijn hemel ingaan!” En de kus van vrede geeft. Dat is juist Gods weg, dat het hart verslagen en verbroken is, dat de mens waarachtig arm en ellendig wordt. “Als Gij mij verootmoedigt, maakt Gij mij groot!” zo staat er in Psalm 18 geschreven. Ach, wij kunnen nu eenmaal de welvaart niet verdragen. Aan onszelf overgelaten,

maken wij ons spoedig zilveren en houten afgoden, om deze te aanbidden. Nu wil echter God de enige schat zijn; maar de ziel kan God in de volkomenheid van Zijn genade en schoonheid niet genieten, tenzij God haar alles uit de handen geslagen heeft, haar alles in het stof gebogen en verbroken heeft. Aldus verootmoedigt God, en wanneer Hij aldus neerbuigt en verootmoedigt, dan geeft Hij het gebed, het roepen tot Hem; dat blijft niet uit. Is het roepen er, dan is de verhoring er ook. Alzó heeft onze dierbare Heere gesproken: “Doet Mij de poorten der gerechtigheid open!” Dit is de poort, daar gaan al mijn broederen, die Ik in Mijn bloed en Geest gereinigd heb, door. Daar komen de honden, daar komen de huichelaars en degenen, die gruwelijkheid doen, niet door, maar al rechtvaardige zullen door dezelve ingaan. (Vergelijk Openb. 22: 15; Jesaja 26: 2.)

“Ik zal u loven, o mijn God, omdat Gij mij verootmoedigt, omdat Gij mij verhoort en mijn Verlosser zijt geweest.” Daartoe is de mens oorspronkelijk gemaakt: om God te eren, te loven en te prijzen. Hij is echter eigendom van de duivel geworden. Nu moet God Zijn schepsel terughebben; dit geschiedt in de wedergeboorte door Christus Jezus. Zo worden al degenen, die zalig worden, wedergeboren, om God te loven, te prijzen en Hem te danken. Maar Christus vooraan, Hij is de Eerste, en Hij heeft zulk een liefelijke stem, dat al Zijn schapen met Hem moeten zingen; zij kunnen niet zwijgen. Nu, zó zong de Heere deze Psalm.

Doch, mijn geliefden, Hij heeft die gezongen in de zaal van het Avondmaal, in het aangezicht des doods. Want spoedig riep Hij uit: “Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?!” Hij heeft dus toen gezegd: Ik zal U loven, omdat Gij Mij verootmoedigt, omdat Gij Mij bespuwen en geselen laat, omdat Gij Mij een doornenkroon op het hoofd laat zetten en Mij aan het kruis laat nagelen, omdat Gij Mij aan al duivelen hebt overgegeven; ... Ik zal U loven, omdat Gij Mij verhoort en Mijn Verlosser zijt geweest!”

Wat doet de Heere nu in de hemel? Ja, dat kan nu een kind verstaan. In de hemel ter Rechterhand van de Vader prijst de Heere Jezus God de Vader voortdurend. Waarvoor? Voor al het lijden, dat Hij doorgeworsteld heeft van Zijn geboorte af, totdat Hij sprak: “Vader! in Uw handen beveel Ik Mijn geest!” En daarna de geest gaf! Daar zie ik nu in de hemel al de verschrikkelijke instrumenten, waarvan de Heere God Zich heeft bediend, om de Overste Leidsman van onze zaligheid door lijden te heiligen. Zij zijn alle bezet met hemelse edelgesteenten; zij zien daarboven er geheel anders uit, dan zij hierbeneden hebben uitgezien. Ja, zelfs de doornenkroon, de nagelen, de spotmantel, het kruis, dat alles ziet daarboven in de hemel er geheel anders uit dan op Golgotha. De Heere Jezus dankt dus de Vader voor al Zijn lijden. Hij dankt Hem voor de verhoring, dat de Vader Zijn heil geweest is. Waarvoor doet Hij dat?

Eigenlijk niet voor Zichzelf. Christus is geen Persoon, die voor Zichzelf staat. Maar, mijn Geliefden, dat doet Hij als Aanvanger en Voleinder van ons geloof, als Leidsman van onze zaligheid. Als onze Borg en Middelaar dankt Hij God de Vader voor Zijn hele lijden, voor Zijn verhoring en verlossing.

Wij zouden van de doornenkroon en de smaad ons zeer spoedig afwenden, het kruis van Christus, zeer spoedig van ons werpen. Wij zouden in onze weerspanningheid andere wegen inslaan, de duivel gehoorzamen en door de koning van Sodom ons laten rijk maken (vergelijk Gen. 14), indien Christus er niet ware als onze Borg. Hij dankt de Vader juist daarvoor, dat de tekenen van de nagelen het bewerkt hebben, dat het van u heet: “Zie, Ik heb u in mijn handpalmen gegraveerd”; - dat de nagelen het

bewerkt hebben, dat, ook gij in uw ellende als met nagelen vastgeklonken zijt en u daarvan niet losmaken, noch uzelf verlossen kunt; - dat zijn doornenkroon het uitgewerkt heeft, dat gij uw plaag niet zelf van u werpen kunt, maar dat gij uw smaad draagt, de onderste weg gaat en paard en wagen over uw rug laat gaan. Voor al het wenen, voor al het lijden, zuchten en schreien van Zijn kinderen, daarvoor dankt Hij daarboven. Het is Zijn wenen, zuchten en schreien, en Hij dankt daarvoor met de woorden: juist zó ben Ik in de heerlijkheid ingegaan, en zo gaan de mijnen er ook in!

Ja, mijn Geliefden, wij kunnen het niet geloven, maar wanneer Gods Kerk hierbeneden weent, dan juicht de hemel; wanneer het schijnt in de afgrond te gaan, door vuur en water heen, wanneer het met de Gemeente in menig opzicht ten brandstapel gaat, dan juicht de hemel. Dan wordt de akker Gods besteld, dat hij vrucht geve, dat het ruist als het ruisen van de Libanon. (Zie Psalm 72: 16.) Dus dankt de Heere daarvoor, dat God de Vader Hem verootmoedigd heeft, en dat Hij Zijn hele Gemeente met Hem verootmoedigt en aan Zijn lijden en Zijn dood aldus gelijkvormig maakt. En Hij dankt tevens voor de verhoring van Zijn gebed, namelijk van dit gebed: "Ik wil niet, dat deze in het verderf nederdale. Want Ik heb een eeuwige verzoening voor Hem gevonden!" Verlossing hebt Gij, God en Vader, Mij bereid, Gij hebt Mij uit de hel gehaald, en nu kom Ik met Mijn bloed en Ik duld niet, dat deze of gene omkome. Mij hebt Gij gered, maar Ik kan niet alleen gered zijn, maar Ik moet gered zijn met al Mijn broeders, die Gij Mij gegeven hebt; anders vaar Ik met al mijn broeders ter hel.

Dat is het geheim van het lijden en van de verhoring van Jezus Christus, het geheim van Zijn liefde, dat Hij God de Vader daarvoor wil danken, dat Hij Hem verootmoedigd en verhoord heeft, dat zijn verootmoediging een eeuwige oorzaak van eeuwige lof is voor Zijn volk. "Want het betaamde Hem, Die veel kinderen tot de heerlijkheid leidt, dat Hij de oversten Leidsman hunner zaligheid door lijden zou heiligen." Zo betaamt het God de Vader, ook de leden van Christus door lijden te heiligen.

Zo ziet het er, mijn Geliefden, in de hemel voor ons uit. In de hemel is ons Hoofd, Christus, onze Heiland, Borg en Plaatsbekleder, onze Goël en Bloedwreker, onze dierbaarste Vriend. En Hij is voor de Zijnen daarboven, opdat wij blijdschap zou hebben, blijdschap, om te zeggen: 'Of ik zonden heb, dan of ik rechtvaardig ben, - ik kan er niet naar vragen, wat ik in mijzelf heb, of niet heb; een gerechtigheid is Daarboven voor mij bereid. En nu, gij machten, dood, duivel en alle vijanden van mijn ziel: *maak u weg van deze gerechtigheid!* De Heere Christus heeft gezegd: "De poorten van de hel zullen mijn Gemeente niet overweldigen!" Dan zult u ook mij niet overweldigen, ik moet er door. Hoort het woord uit de mond van mijn Borg, mijn Koning. Hij prijst Zijn God en Vader. Ik kom niet met werken, niet met gerechtigheid en heiligheid, ik kom als een worm en geen mens, maar een worm, door God geschapen en door God wedergeboren; - ik zal God loven, ik zal Hem prijzen, omdat Hij mij verhoord heeft en mijn Verlosser is geweest.

Alle zaligen in de hemel zullen God loven, ja, God loven! - Zegt mij: als mijn wieg van goud was, was het dan niet goed, dat God mijn gouden wieg midden in de zee wierp, zodat ik in een armzalig van tenen gevlochten ding kwam te liggen, om zo zalig te worden? O, als God niet gemaakt had, dat u en ik met alle deugd, gerechtigheid en heiligheid, met alle roem des vleses in het slijk geworpen waren, zou u en ik ooit gevraagd hebben naar verzoening en genoegdoening? Geen betere dagen zijn er voor de Christenen dan de kwade dagen. Geen grotere genade van God, dan

wanneer Hij ons het zwaarste kruis oplegt, dat bijna niet te dragen is. Geen grotere trouw, dan wanneer God ons het liefste uit de handen neemt, zodat wij moeten zeggen: *Nu heb ik niets meer!* - God is Vader.

De vader van uw leraar verscheurde eens van zijn zoon, in diens kindsheid, het kostelijkste boek, dat hij bezat. Hij kon het niet begrijpen, waarom zijn vader hem deze smart aandeed. Maar later vond hij het boek weer en toen loofde hij God. Hij bezocht het graf van zijn vader en vergoot daarop tranen van dankbaarheid, juist daarvoor, dat hij hem het kostbaarste verscheurd had. Hij ware verloren gegaan, als hij het behouden had.

Dat zal dus de blijdschap zijn in de eeuwige heerlijkheid, dat voor alles, wat wij hier niet hebben begrepen, waarbij het allerververschrikkelijkst toeging, wat het smartelijkst voor ons geweest is, voor al ons lijden en zorgen, onze tranen en bange nachten, - wij God zullen danken en Hem loven, dat Hij verhoord heeft. Ook al heeft het de schijn, dat duizend gebeden hierbeneden in een bundeltje gebonden en in de vergetelheid geworpen werden.

In de hemel, in de eeuwige heerlijkheid, o mijn Geliefden, daar zal de mens verbaasd staan, hoe de Heere God nochtans en nochtans al zijn gebeden verhoord heeft, alhoewel hij het niet voor waar heeft kunnen houden; - hoe Hij hem wonderbaar geleid en bestuurd en naar Zijn enige, eeuwige wijsheid alles welgemaakt heeft. Het ging hierbeneden van de een afgrond in de andere, van de een nood in de andere, van de een ondeugd en van de een zonde tot de andere, opdat de mens in zijn hoogmoed en zijn aanmatiging voor God verbroken worde, en de vrije genade en ontferming, de eeuwige soevereiniteit Gods erkend zou worden. Van de hemel uit, van de eeuwige heerlijkheid uit gezien, wordt alle smart tot blijdschap; daar zal alle verootmoediging slechts reden zijn, om God eeuwig te loven en te danken. En hoe dieper en dieper het met ons in de nood was gegaan, des te hoger zal hiernamaals de dank en de lof Gods stijgen.

Maar daar gaat het vooraf in waarheid ook naar Bethlehem, waar de Heere geen plaats vindt, - door de woestijn, waar Hij van de duivel verzocht wordt; het gaat naar Gethsémané, door verraad en dood; het gaat naar Golgotha en aan het kruis; het gaat met Hem het graf in.

Ik heb u, mijn Geliefden, meegedeeld, wat onze Heere Jezus Christus als onze Borg, Plaatsbekleder en Middelaar nu in de hemel doet. Hij dankt God voor al het lijden. Hij dankt God voor de verhoring van Zijn gebeden. Ik heb u ook meegedeeld, dat Hij dit niet voor Zichzelf, maar voor ons doet. Ik heb u verder meegedeeld, dat wij daardoor geleerd en versterkt worden, om te hopen op de gerechtigheid, die geopenbaard zal worden, opdat wij ons houden aan God, de levende en genadige God, zo wij althans gesmaakt hebben, dat Hij goedertieren is. Want al wie God zó niet kent, die kent Hem niet. Hij moge Christelijk van Hem spreken, - als het er op aankomt, dan heeft hij geen God.

Maar die Hem kennen, kennen Hem aan de vergeving van de zonden. Zij zijn wel dikwijls schijnbaar geslagen en verlaten, moeten zich ook de mond laten stoppen, maar wanneer het er op aankomt, wanneer het vuur begint te branden, wanneer het water tot aan de lippen komt, dan raakt de tong los; dan hebben zij een God, een waarachtige en levende God. Zij storten voor Hem hun hele hart uit, zij werpen al hun zonde en hun nood op Hem, zij vertellen Hem hun hele weg, zij zeggen het Hem, dat de beker zeer bitter is. Maar loven moeten zij Hem nochtans. Want daartoe zijn zij geboren, daartoe zijn zij wedergeboren; zij zullen Hem loven eeuwig. Dat zal juist de hemelse blijdschap uitmaken, dat zij het God lovende bekennen: 'Nee, nee, mijn God!

dat had ik nooit gedacht. De dag, waarop ik zo weende, is waarlijk een dag, heerlijker dan mijn geboortedag! Hier vind ik alles weer, wat ik meende voorgoed verloren te hebben!’

Zo gaat het voort en de lof stijgt hoger en hoger, hoe dieper voorheen de nood en het lijden geweest is, hoe meer men van alles slechts het tegendeel gezien heeft. Zo maakt God zondaars rechtvaardig en maakt de armen rijk. Leidt Hij een bedroefde ziel in de hel, - gewis, juist zó leidt Hij haar in de hemel. Hij leidt in de dood, maar gewis, het is een weg ten leven, door de dood tot het leven. Maakt Hij krachteloos, dan geeft Hij kracht. Is bij ons klagen en wenen, zodat men Gods lof niet op de lippen nemen kan, dan maakt Hij opeens uit de verkeerdheid, uit de toorn en de moedeloosheid een Psalm, zodat al tegenstrijdigheid veranderen moet in een lof Gods voor Zijn genade en algenoegzaamheid. Amen.

Nazang: PSALM 119: 38.

*Ik weet, o Heer! dat Uw gerichten Zijn
Gerechtigheid, en Gij mij liet verdrukken
Uit enk'le trouw. Och! dat Uw gunst verschijn',
Om mij uit angst en nijpend leed te rukken;
Troost mij, Uw knecht, die nu angstvallig kwijn;
Mij is die troost beloofd in ongelukken!*

ACHTSTE LEERREDE over PSALM 118: 22 en 23.

Gehouden 7 November 1858, 's avonds.

Voorzang PSALM 41: 6 en 7.

*Ik ken Uw gunst, ik ken Uw trouw hieraan,
Dat zich mijn vijand niet
Beroemen zal, noch ik te gronde gaan;
Wijl Gij mij bijstand biedt,
Mij onderhoudt in mijn oprechtheid,
En, voor Uw Aangezicht,
Met teed're zorg en trouwe hulp, geleidt
Naar het eeuwig zalig licht.*

*Looft Isrels God; roept, door all' eeuwigheén,
Van 's Heeren grootheid uit:
Dat elk met mij zijn' lofzang en gebeén,
Met Amen; Amen, sluit'!*

Wij behandelden in het morgenuur uit de 118e Psalm het 21e vers: “Ik loof U, omdat Gij mij verootmoedigt en mij helpt.” Of: “Ik zal U loven, omdat Gij mij neerbuigt, omdat Gij mij verhoort en mijn Verlosser zijt geweest.” Laat ons nu naar aanleiding van de volgende twee verzen zien, waarin dan voornamelijk deze verlossing heeft bestaan. De woorden van mijn tekst voor dit uur vindt u dus in vers 22 en 23.

“De Steen, die de bouwlieden verworpen hadden, is tot een Hoofd des hoeks geworden. Dit is van den Heere geschied, en het is wonderlijk in onze ogen.”

Mijn Geliefden.

Dat God weliswaar neerbuigt of verootmoedigt, maar ook steeds van de armen en ellendigen een Verlosser wil zijn, dat Hij getrouw Zijn woord houdt, zoals Hij gezegd heeft (1 Sam. 2: 30): “Die Mij eren, zal Ik eren. Maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden;” dat vinden wij met andere woorden ook in 1 Sam. 2: 1-10 uitgesproken. Daar spreekt de door Peninna hard aangevochten Hanna, wier gebed God verhoorde, nadat zij lange tijd verootmoedigd was geworden: “Mijn mond is wijd opengedaan over mijn vijanden. Want ik verheug mij in Uw heil. Er is niemand heilig, gelijk de Heere; want er is niemand dan Gij, en er is geen rotssteen, gelijk onze God! Maakt het niet te veel, dat gij hoog, hoog zou spreken, dat iets hard uit uw mond zou gaan. Want de Heere is een God van wetenschappen, en Zijn daden zijn recht gedaan. De Heere doodt en maakt levend. Hij doet ter hel nederdalen, en Hij doet weer opkomen. De Heere maakt arm en maakt rijk. Hij vernedert, ook verhoogt Hij. Hij verheft de geringe uit het stof, en de nooddriftige verhoogt Hij uit de drek, om te doen zitten bij de vorsten, dat Hij hen de stoel van eer doe beërven; want de grondvesten des aardrijks zijn des Heeren, en Hij heeft de wereld daarop gezet. De Heere zal de eindigen van de aarde richten, en zal Zijn Koning sterkte geven, en de hoorn Zijns Gezalfden verhogen!”

Deze woorden, mijn Geliefden! die wij gelezen hebben, zijn een Geloofsartikel, evenals de woorden: “Ik geloof de vergeving van de zonden; ik geloof de opstanding des vleses en een eeuwig leven.” Of zoals: “Ik geloof in Jezus Christus, Die gezeten is ter Rechterhand Gods, van de almachtige Vader, vanwaar Hij terugkomen zal, om te oordelen de levende en de doden; alsdan zal Hij al Zijn en mijn vijanden in de eeuwige verdoemenis werpen, maar mij met alle uitverkorenen tot Zich in de hemelse blijdschap en heerlijkheid nemen.”

God verootmoedigt. Dan drijft de Geest Gods al verootmoedigden tot het gebed en dan geeft Hij ook antwoord op het gebed, Hij verhoort hen; het is echter zulk een verhoring, dat men allereerst slechts in het antwoord, in de belofte, in het Woord Gods datgene verkrijgt, wat men in de werkelijkheid nog niet heeft; waarvan men echter in het geloof ziet, dat het bij God is. Het gebed maakt als het ware een kiertje in de voor ons ‘oog gesloten poort van gerechtigheid, zodat men bij God ziet: eer, heil, gerechtigheid en verhoging. Dan spreekt het geloof het uit: zo en zo ligt het bij God! Dan wordt het geloof versterkt, om alles te doorworstelen, in het vaste vertrouwen: het komt, hetgeen God beloofd heeft!

Dat blijkt wel het best uit de woorden die wij voor ons hebben. Deze Psalm toch spreekt voornamelijk van Christus. Onze dierbare Heere en Heiland heeft - ik moet het nog eenmaal herhalen, - deze lofzang gezongen in de nacht, toen Hij verraden werd. Toen zag dus de Heere niets van hulp en verlossing; wat Hij zag van hetgeen Hem te wachten stond, was alleen de eerste helft van het woord namelijk, de bouwlieden hebben de Steen verworpen.” Zo had Hij ook tevoren gezegd: “De Zoon des mensen moet verworpen worden.” (Lukas 9: 22) Zo heeft Hij dan voor ogen verwerping en miskennis, kastijding en dood. En dat niet alleen, maar ook dat Hij gekomen is, om de last van de eeuwige toorn Gods, die op ons had moeten komen, voor ons te dragen, - voor ons te dragen de verwerping van Gods Aangezicht. En daar zingt Hij nu van ganser harte, van ganser ziel, van ganser gemoede en met alle krachten: ***“De Steen, die de bouwlieden verworpen hadden, is tot een Hoofd des hoeks geworden! Dit is van de Heere geschied, en het is wonderlijk in onze ogen.”***

Want dat dit hoofdzakelijk van Christus gezegd is, en Hij het van Zich verstaan en uitgelegd wil hebben, weten wij uit Zijn eigen woorden en de uitspraken van Zijn Apostelen.

Laat ons tot bewijs opslaan, hetgeen wij vinden Matth. 21: 37 vv.: “En ten laatste zond hij tot hen Zijn Zoon, zeggende: Zij zullen Mijn Zoon ontzien. Maar de landlieden, de Zoon ziende, zeiden onder elkaar: Deze is de erfgenaam, komt, laat ons Hem doden, en Zijn erfenis aan ons behouden. En hem nemende, wierpen zij Hem uit, buiten de wijngaard, en doden hem. Wanneer dan de Heere van de wijngaard komen zal, wat zal hij die landlieden doen? Zij zeiden tot Hem. Hij zal de kwaden een kwade dood aandoen en zal de wijngaard aan andere landlieden verhuren, die hem de vruchten op haar tijden zullen geven. Jezus zei tot hen: Hebt gij nooit gelezen in de Schriften: De Steen, die de bouwlieden verworpen hebben, deze is geworden tot een Hoofd des hoeks; van de Heere is dit geschied, en het is wonderlijk in onze ogen? Wie op deze Steen valt, die zal verpletterd worden. En op wie Hij valt, die zal Hij vermorzelen.”

Zo vinden wij ook in het Boek Jozua van deze Steen melding gemaakt. In het laatste Hoofdstuk lezen wij van Vers 22 af: “Jozua nu zeide tot het volk: Gij zijt getuigen over uzelf, dat gij u de Heere verkoren hebt, om Hem te dienen. En zij zeiden: wij zijn getuigen. En nu, doet de vreemde goden weg, die in het midden van u

zijn, en neigt uw hart en tot de Heere, de God van Israël. En het volk zeide tot Jozua: Wij zullen de Heere, onze God, dienen, en wij zullen Zijn stem gehoorzamen. Zo maakte Jozua op diezelfde dag een verbond met het volk. En hij nam een grote steen en hij richtte die daar op, onder de eik die bij het heiligdom van de Heere was. En Jozua zeide tot het hele volk: Ziet, deze steen zal ons tot een getuigenis zijn. Want hij heeft gehoord al redenen van de Heere, die Hij tot ons gesproken heeft. Ja, hij zal tot een getuigenis tegen ulieden zijn, opdat gij uw God niet liegt.” U begrijpt, mijn Geliefden, hoe deze steen later de kinderen Israëls, daar zij toch gesproken hadden: “Wij zullen de Heere, onze God, dienen”, en nochtans de vreemde goden niet wegdeden, tot een aanstoot en ergernis moest worden, en hoe zij hem hebben moeten verwerpen.

Zo lezen wij verder bij de Profeet Jesaja van deze Steen, Hoofdstuk 28: 16: “Daarom zo zegt de Heere Heere: Ziet, Ik leg een Grondsteen in Sion, een beproefden Steen, een kostelijke Hoeksteen, die wel vast gegroundvest is; wie gelooft, die zal niet haasten.”

En bij de Profeet Zacharia wordt driemaal van deze Steen melding gemaakt, Hoofdstuk 4: 7: “Wie zijt gij, o grote berg? Voor het aangezicht van Zerubbabel zult gij worden tot een vlak veld. Want hij zal de Hoofdsteen voortbrengen, met toeroepingen: Genade, genade zij Dezelve!” Of: “Op Hem rust de genade, op Hem rust de genade!” En Hoofdstuk 3: 9: “Want ziet, aangaande die Steen, welke Ik gelegd heb, voor het aangezicht van Josua, op die ene Steen zullen zeven ogen wezen”, - wonden, gaten, dat de andere stenen met bouten daarop gelegd en daardoor bevestigd worden, - “ziet, Ik zal Zijn graveersel graveren, spreekt de Heere der Heirscharen, en Ik zal de ongerechtigheid dezes lands op één dag wegnemen.”

En zo schrijft de Apostel Paulus aan de Efeziërs, Hoofdstuk 2: 20 en 21: “Gebouwd op het fundament van de Apostelen en Profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste Hoeksteen; op Welke het hele gebouw, bekwamelijk samengevoegd zijnde, opwast tot een heilige tempel in de Heere.” En 1 Petrus 2: 1 vv.: “Zo legt dan af alle kwaadheid en alle bedrog en geveinsdheid en nijdigheid en al achterklappingen”, - want dit alles is tegen het geloof, - en als nieuwgeborene kinderkens, zijt zeer begerig naar de redelijke onvervalste melk;” - houdt u dus niet voor zo wijs, alsof u de hele leer al verstaat, - “opdat gij door dezelve moogt opwassen;” - dit geschiedt echter niet door valse leer, maar door de zuivere ware leer; - “indien gij anders gesmaakt hebt, dat de Heere goedertieren is;” - dat Hij dus zonde vergeeft. Tot Welke komende, als tot een levende Steen, van de mensen wel verworpen, maar bij God uitverkoren en dierbaar; zo wordt gij ook zelf, als levende stenen, gebouwd tot een geestelijk huis, tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden op te offeren;” - offeranden van het hart, - “die Gode aangenaam zijn;” - niet door uzelf, maar - “door Jezus Christus. Daarom is ook vervat in de Schrift: Ziet, Ik leg in Sion een uiterste Hoeksteen, die uitverkoren en dierbaar is, en die in Hem gelooft;” - wie dus arm en ellendig is en klaagt, dat er niets wil groeien, maar in het geloof volhardt, - “zal niet beschaamd worden! U dan, die gelooft, is Hij dierbaar.” U, die wacht op Zijn verhoring, u, die alles over u laat heengaan, u, die in stilte daarheen gaat en in het Woord blijft: u is Hij dierbaar. “Maar de ongehoorzamen wordt gezegd: De Steen, die de bouwlieden verworpen hebben, Deze is geworden tot een Hoofd des hoeks en een Steen van aanstoot en een Rots van ergernis.”

Wij vernemen dus, dat dit woord *in de eigenlijke zin van Christus als de waarachtige Hoeksteen gezegd is*. Wij hebben hier een figuurlijke voorstelling. Er is sprake van een gebouw, er worden stenen aangedragen, en daaronder is nu één Steen, die de

bouwlieden verwerpen. Deze Steen is een uitverkorene en kostelijke Steen voor God, niet echter voor de mensen, en juist daarom wordt Hij verworpen. De Heere vat in deze uitspraak Zijn lijden en Zijn verhoging samen en spreekt daarin zeer duidelijk Zijn liefde uit tot ons verloren mensen, - zijn liefde tot alle stenen, die met Hem om Zijntwil en om Zijn getuigenis' wil verworpen worden. Want terwijl Hij zegt: "Doet Mij de poorten der gerechtigheid open, Ik zal daardoor ingaan, Ik zal de Heere loven", - bevindt Hij Zich als het ware in de hemel. En dan gaat Hij aldus voort: "Ik zal U loven, dat Gij Mij verootmoedigd hebt, dat Gij Mij door lijden geheiligd, verhoord en Mij tot heil geworden zijt. En zo bent U ook tot verlossing van al degenen, die in Mij geloven zullen ten eeuwige leven. Ook deze laat U het kruis dragen, ook deze verootmoedigt U en verhoort hen en brengt ook hen tot eer, gelijk Mij."

Zo juicht Hij dus voor God, dat Hij Hem, de Steen, die de bouwlieden verworpen hebben, tot een Hoeksteen gemaakt heeft. Hij juicht dus, dat Hij de Hoeksteen is. Men draagt anders niet graag, hetgeen bij de wereld veracht is, maar nog minder zou men willen dragen, hetgeen in de hemel verdoemd is. Echter, nu wil deze Steen dragen al de stenen, die door God de Vader, door de genade van de Heilige Geest, op Hem gebouwd worden. Hij wil hen dragen als Hoeksteen en Sluitsteen beide, Joden en Heidenen, alle volken met al hun zonden en goddeloosheden. Hij wil hun zonde en hun vloek op Zich nemen en hen geven de genade van de Heilige Geest, opdat ook zij daarover juichen, dat God de Vader Hem tot zulk een Hoeksteen gemaakt heeft. Daaraan kennen wij Zijn grote, wonderbare liefde tot ons, dat Hij ons in genade dragen wil, dat Hij om onzentwil zulk een Steen zijn wil.

Laat ons het niet vergeten, mijn Geliefden! maar het goed in onze hart en bewaren, dat dit een Geloofsartikel is. Toen onze Heere tot de overpriesters, schriftgeleerden en Farizeeën sprak: "Hebt gij niet gelezen, wat de Schrift zegt: De Steen, die de bouwlieden verworpen hebben, is tot een Hoofd des hoeks geworden", - toen stond Hij toch voor hen als een miskende en Verworpene, alsof Hij niets wist en verstond, en al waren zij alleen de wijzen. En zo moest Hij hen juist de Schrift indachtig maken, opdat zij erkennen zouden, wie Hij is. Toen heeft de Heere dus niets anders gezien dan de ene helft van dit Schriftwoord. De andere helft heeft Hij, toen Hij dit voor de overpriesters uitsprak, en toen Hij het zong in de nacht, toen Hij verraden werd, - *geloofd*.

Nu is en blijft het ook verder een *Geloofsartikel*. Dit is zeker: allen, die Christenen zijn, die Godzalig willen leven, moeten vervolgd worden. Hun vrome wandel wordt deels geprezen, deels gehaat, voornamelijk door de huichelaars. Het is en blijft waar, hetgeen de Heere gezegd heeft: "Gij zult gehaat worden om Mijns Naams wil." Geen mens is geneigd, alleen van genade te leven, uit genade zalig te worden, maar de arme mens, aan zichzelf overgelaten, wil het door eigen kracht, door eigen wijsheid verkrijgen. De arme mens kan niets anders verkiezen, dan hetgeen voor ogen is, hetgeen in de ogen des vleses, hetgeen voor de wereld iets betekent. Het is een *Geloofsartikel*, hetwelk ten doel heeft, dat allen, die om der waarheid en gerechtigheid wil, en omdat zij blijven bij Gods Woord, verworpen worden, nochtans goedsmoeds zouden zijn en hiervan verzekerd blijven: Ik kom weer tot eer, gelijk de Heere gezegd heeft: "Die Mij eren, zal Ik eren."

Zo blijft het dan waar, in de eerste plaats van Christus, ons Hoofd, **en voorts van al Zijn leden**: "De steen, die de bouwlieden verworpen hadden, is tot een Hoofd des hoeks geworden." Niet alsof de gelovigen in die zin tot een hoofd- en hoeksteen zouden worden, gelijk Christus het geworden is. Want Hij draagt onze zonde en goddeloosheid en houdt ons allen bijeen. Maar zo, dat, waar zij om Christus' wil ver-

worpen worden, zij nochtans weer opkomen. Al wat onwaar en huichelachtig is, alle kracht en gerechtigheid van de mensen wordt te schande. Maar wat waar, wat oprecht is, wat zich aan God en Zijn Woord houdt, stil zijn weg gaat en bij het Woord blijft, dat komt tot eer, al wordt het ook een tijd lang miskend. Dit moet de oprechte tot zijn troost weten. Hij wordt verworpen, want dat smaakt de mens niet, dat hij zich heeft te voegen naar Gods Woord en zich te buigen onder Zijn gebod. Ja, geloven, in de hemel komen, zalig worden, als een goed Christen gegroet worden, - dat wil de mens. Maar zich buigen onder Gods Woord, daartoe behoort zelfverloochening, daartoe behoort een waarachtig prijsgeven van eigen lust en eigen kracht, en de belijdenis: God is God, Zijn gebod is Zijn gebod, Zijn Wet is Zijn Wet. Al zulke stenen worden door de mens verworpen, zij zijn hem niet welbehagelijk. Zeg de mens, dat hij zalig wordt, en dat hij daarbij zijn lust en zijn wil kan hebben, dát bevalt hem. Maar niet, wanneer hij niet geveleid, maar hem van de weg gezegd wordt: Dit is de weg, en daarvan niet geweken, noch ter rechter noch ter linkerzijde!

Maar recht zal toch recht blijven, hoe ook de waarheid miskend en met vuil overdekt wordt, gerechtigheid en trouw komt toch boven, zij kan niet onder de grafzerk gehouden worden. En zo is en blijft het ook van *alle leden* van het lichaam van Christus waar: “De steen, die de bouwlieden verworpen hadden, is tot een hoofd des hoeks geworden.”

Intussen is de arbeid van de oprechten voor God en mensen toch niet vergeefs; zij gaan stil hun weg en zuchten tot God voor deze en genen, en hoe zij dan ook miskend worden. En tenslotte ervaren zij het toch, al is het eerst bij hun sterven: “Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven, van nu aan; opdat zij rusten mogen van hun arbeid, en hun werken volgen met hen”, (Openb. 14: 13.) Hebt gij met tranen gezaaid, zo zal uw zaad zeker nog opkomen, al ligt u ook al in het graf. (Psalm 126: 5 en 6.)

Maar, mijn Geliefden! dat leren wij het allerbest verstaan, wanneer wij door God verootmoedigd worden. Want als het waar is, dat Gods weg, waarheid en tucht u niet behagen, u, die God kent, dan is het voorzeker ook waar, dat zij hem niet behagen, die God niet kent.

Opdat wij ons echter niet ergeren, gelijk de Heere Jezus gezegd heeft: “Zalig is hij, die aan Mij niet zal geërgerd worden”, - opdat wij ons dus niet ergeren, maar bij de waarheid, gerechtigheid en trouw, bij Gods Woord blijven, hebben wij wel op te merken, wie het zijn, die verwerpen. Zij heten in de Schrift **“bouwlieden.”** Het zijn lieden, die in het ambt zijn, die het handwerk verstaan, die het geleerd hebben. Het zijn geen ongeleerde lieden, zij behoren niet tot het gemeen, nee, het zijn de eersten, eerwaardigsten, geleerdsten, wijsten, rijksten en machtigsten. “Bouwlieden” heten zij. En hier is geen sprake van een staatkundig gebouw, maar van de bouw van Gods huis, dat is, van de Kerk. Dat deze “bouwlieden” aanzienlijke mensen zijn, door God Zelf in het ambt gezet, dat lezen wij in Psalm 82, waar geschreven staat: “God staat in de vergadering Godes, Hij oordeelt in het midden van de goden”, - dat zijn de bouwlieden; zo zijn de bouwlieden dus als goden. “Ik heb wel gezegd: Gij zijt goden en gij zijt al kinderen van de Allerhoogsten.” God heeft hen dus zo hoog geplaatst; wie tot God wil komen, om Hem te vragen, moet tot hen komen. Wie opgebouwd wil worden, moet door hen in de hand worden genomen, anders blijft hij liggen. “Gij zijt goden”, - zij hebben Goddelijke macht en waardigheid, zij hebben de sleutelmacht, om de hemel open of toe te sluiten, het hele land in de ban te doen. Zij zijn goden en alle kinderen van de Allerhoogsten, dat is, om het u duidelijk te maken: geestelijke baronnen. En zo vinden wij hen dan in de hoge, ja, de hoogsten geestelijke adel, in de hoogste waardigheden, gelijk wij lezen, Hand. 4: 5 vv.: “En het geschiedde des

anderen daags, dat hun oversten en ouderlingen en Schriftgeleerden te Jeruzalem vergaderden. En Annas, de hogepriester, en Kajafas en Johannes en Alexander en zo velen er van het hogepriesterlijk geslacht waren.” Het waren mensen, die met elkaar enige miljoenen te verteren hadden, die door waardigheid en geleerdheid hoog in aanzien en met de vorsten van het land gelijk stonden, ja, zelfs boven hen uitblonken. Wie zou de moed hebben, tegen deze te spreken? Wij kunnen dat nu wel zo lezen en denken: Ja, Petrus, dat was de man, zij echter waren verworpen!

Maar, het waren intussen goden in de Gemeente Gods; en de mens ergert zich er aan, door zulke goden verworpen te worden. Petrus zelfs zou niet de moed gehad hebben, om tegenover hen van de waarheid getuigenis te geven. Daar opent echter de Heilige Geest, Die de Allerhoogste is en Die Christus, de Zone Gods, in de Gemeente verheerlijkt, hem de mond, zodat hij, vol van de Heilige Geest, tot hen sprak: “Jezus Christus, de Nazarener, Die is de Steen, Die van u, de bouwlieden, veracht is, Welke tot een Hoofd van de hoeks geworden is. En de zaligheid is in geen andere. Want er is ook onder de hemel geen andere Naam, die onder de mensen gegeven is, door welke wij moeten zalig worden.”

Dat is tot troost voor de armen en ellendigen geschreven, opdat zij deze bouwlieden goed kennen, hetzij dat zij het ambt hebben en in hoogheid zijn gezeten, hetzij dat zij zich onder het vrome volk als de eersten en als leraars en leidlieden van de blinden voordoen en zich als zodanige opdringen. Daarom hebben alle ellendigen en nooddriftigen, die geen leven in eigen hand kunnen vinden, als zij nu met Christus door zulke bouwlieden verworpen worden, de hoogheid, eerwaardigheid, geleerdheid, macht, heerlijkheid en rijkdom van zulke bouwlieden tot de wereld en de zichtbare dingen te rekenen en zich goedsmoeds aan het onzichtbare te houden, en wél indachtig te zijn, dat de Heilige Geest Heere en God wil blijven, - Hij, Die alleen heilig is, ook alleen heiligt en Christus Jezus wil gehandhaafd en verheerlijkt weten.

Nu zou echter deze en geen geneigd zijn om te vragen: Wanneer dan de bouwlieden zoveel wijsheid hebben, in zo hoge eer en waardigheid staan, - zij gaan toch om met Gods Woord en de heilswaarheid, zij arbeiden aan de zielen van de mensen, - hoe komt het, dat zij de Steen verwerpen?

Die zó vraagt, is wel zeer dwaas. Men moest toch liever de hand in eigen boezem steken en vragen: *Hoe komt het, dat ik dat doe?* Want de prediking horen, het ware geloof belijden, dat doet het niet, maar dat men in waarheid zich bekeerd hebbe tot Christus, dat men afgelegd heeft de oude en de nieuwe mens aangedaan. Dat doet het niet, dat men voor zich de troost uit het Evangelie neemt en toch tegelijkertijd blijft zitten op zijn zonden, in zijn gierigheid, in zijn eigenwilligheid, eigenzinnigheid en eigen begeerte en zo zijn naaste allerlei droefheid bereidt.

Hier zou ik ook willen vragen: Vanwaar komt het, dat God en de Heere Jezus aan het hart zo vreemd is? De bouwlieden hebben zeker te bouwen; maar wat verkiest de mens? Houdt u er van, dat ik u de waarheid in het aangezicht zeg: zo en zo zal uw einde zijn, als het niet anders met u wordt?

Dan neemt ook u de hele Schrift te baat, om u vast te houden in uw eigen verkeerde doen. Vlees kan niet Geest verkiezen, vlees verkiest gladde stenen, gepolijste stenen, vlees verkiest uitwendige sterkte, wijsheid, gerechtigheid en macht. Dit vernemen wij uit dezelfde 82ste Psalm, vers 2: “Hoe lang zult gijlieden onrecht oordelen, en het aangezicht van de goddelozen aannemen? Sela. Doet recht de arme en de wees; rechtvaardigt de verdrukte en de arme. Verlost de arme en de behoeftige, rukt hem uit van de goddelozen hand!” Dat volbrengt vlees nimmer!

Dus de Steen, Christus, past niet bij de stenen, waarmee de bouwlieden bouwen, Hij laat Zich daarmee niet samenvoegen; het zijn alle gladde, gepolijste stenen. Maar Christus is een ongepolijste, onaanzienlijke Steen, gelijk Jesaja van Hem voorzegd heeft: “Hij had geen gedaante noch heerlijkheid; als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte, dat wij Hem zou begeerd hebben. Hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen, een Man van smarten en verzocht in krankheid. En een iegelijk was als verbergende het aangezicht voor Hem. Hij was veracht, en wij hebben Hem niet geacht, - wij achtten Hem, dat Hij geplaagd, van God geslagen en verdrukt was.” (Jesaja, 53: 24.)

Het waarachtige kruis, - wie wil het? De ware zelfverloochening, - wie begeert haar? Wie wil vanzelf afstand doen van alle eigengerechtigheid en heiligheid? Met de mond gaat het, maar met het hart? - Nee! Wie wil waarlijk bekennen: God alleen is groot, Die de talloze sterren aan de hemel roept en noemt ze alle bij name? De Steen, Christus, voegt Zich niet tot vlees. En al zeggen de bouwlieden ook dat zij op deze Steen bouwen willen, en het daarmee beproeven en alles aanwenden en doen, om de Steen in het gebouw, waaraan zij bouwen, in te voegen, de Steen wil toch niet vastzitten. Hij ligt verkeerd en past niet bij zulke gladde, gepolijste stenen. Zo wordt Hij dan door de bouwlieden als niet deugende verworpen.

Gelijk nu deze Steen is, zo wil Hij ook de stenen hebben, die op Hem liggen. Dat zijn echter al van natuur geheel onbruikbare stenen. God echter is barmhartig, zodat niet terstond de staf breekt over de stenen, die Hem in de weg komen, maar Hij maakt Zich onder arm en rijk overal armen en ellendigen, wie het om waarheid gaat, om gerechtigheid en heiligheid, wie het niet zozeer daarom gaat, dat zij gered worden, maar dat Gods Wet en Zijn Woord blijve; - die formeert Hij Zich, het zijn echter ongepolijste en ruwe stenen. Deze alle legt Hij op Christus, de waarachtige Heiland van zondaren, en op Hem worden zij gebouwd, - zij allen, wie in waarheid hun zonden leed doen, die begeren heilig te wandelen en toch niet weten, hoe dat aan te vangen. Zij hebben geen gerechtigheid, geen deugd, geen heiligheid, geen wijsheid noch kracht, en zijn blijde, dat Christus hun wijsheid, gerechtigheid, heiligheid en sterkte is.

De bouwlieden verwerpen de Steen, Christus; dat hebben zij altijd gedaan, de hele kerkgeschiedenis toont het ons. Intussen, de bouwlieden bouwen verder, en hoewel God hun werk tienmaal ter aarde werpt, zij bouwen nochtans verder en zoeken hun prachtige dom en Babelstoren altijd heerlijker op te bouwen.

Maar wanneer God komt, - God heeft Zijn tijd en laat dikwijls lang wachten, voordat Hij komt, - maar wanneer God komt en spreekt: “Nu zal Ik Mij opmaken en Mij verheerlijken!” dan legt Hij de verworpen stenen op elkaar, en al ziet het er ook ruw uit, de duivel zal nochtans daarop niets hebben aan te merken. Want in Gods genade, waarheid en ontferming wordt het hele gebouw heerlijk en rein verklaard. Aan dit gebouw kan de mens niet bouwen, ook de bestgezinde niet, ja, juist de bestgezinde zal het des te meer ervaren, dat hij de Heere God meer in de weg staat, dan dat hij Hem helpt. Dat heeft God Zichzelf voorbehouden, Christus tot eer te brengen, de verworpen stenen tot eer te brengen, en in de ogen van de rechtvaardige, die God zo tot eer brengt, is dit steeds een wonder, zodat zij moeten zeggen: *Het is een wonder in onze ogen*. En: *Het is van de Heere geschied!* Juist zoals ook in een andere Psalm geschreven staat: “Als de Heere de gevangenen Sions wederbracht, waren wij gelijk degenen, die dromen; toen werd onze mond vervuld met lachen en onze tong met gejuich.” (Psalm 126.) Want dat is telkens een wonder in de ogen van aangevochtenen, wanneer God Zich eindelijk opmaakt en de bouwlieden doodzwijgt, gelijk zij de van God verkoren stenen doodgezwegen hebben, dan toont Hij, dat Hij niets van

hun gebouw weten wil, en maakt het openbaar, dat Hij Zijn stenen niet wil verworpen hebben en dat Hij de verwerpers niet kent. Dit komt toch in vlees en bloed, zelfs van de allerheiligsten, niet op, dat God hun zo genadig is, om hen met Christus tot eer te brengen. Integendeel, zij worden dikwijls zwaar door de gedachte aangevochten, dat God hun niet goedgunstig is en van hen niet wil weten, omdat zij door de bouwlieden verworpen zijn. Want hoewel zij weliswaar geloven, dat God aan hen en hun zaak eindelijk gedenken zal, roepen zij toch doorgaans: “Waarom verstoot Gij ons?” Het vlees is te zwak en de kracht van het verstand te gering, om het voor zeker en waar te houden, hetgeen het geloof gelooft, de hoop verwacht, en waarom de ziel strijdt en worstelt. Zo is het dan de aangevochtenen steeds een wonder, wanneer God Zich werkelijk opmaakt, Zijn “verworpenen” met eer aan- en opneemt en hun zaak heerlijk, Koninklijk en Vaderlijk tot de Zijne maakt. Een wonder is het, juist zoals toen God hemel en aarde schiep, als Hij sprak: “Daar zij licht!” en daar werd licht.

Dit geschiedt, mijn Geliefden, echter zo, dat de bouwlieden er niets van zien; zij worden eigennuttig, in hun ongeloof verhard en vinden allerlei uit, om hun verzakkend gebouw op te vijzelen, totdat zij met hun gereedschap en hun hele gebouw in de duisternis en in de diepte verzingen, waar zij in eeuwigheid zwijgen moeten met hun onware roem. Zo hoorden ook de overpriesters wel het bericht, dat de door hen verworpen Steen tot *een Hoofd des hoeks* geworden was, maar zij zagen toch niets. Wat zij zagen, was, dat deze beiden, Petrus en Johannes, ongeleerde en eenvoudige mensen waren, hoewel zij het wonder niet konden loochenen. Zo bleven zij dus in hun verkeerde doen, betwistten elkaar de voorrang, ja, verdelgden elkaar, totdat God kwam, stad en tempel overhoop wierp, en de Romeinen de heerschappij over het hele land verkregen.

Niemand echter mene, dat dit woord hem geldt, wanneer hij vanwege zijn vleselijke begeerten en goddeloze leer, terwijl hij de tucht haat, door de mensen verworpen wordt. Zulke vijanden van orde en regel, die zichzelf afzonderen van de door God uitverkoren Steen en nu als verwoorpene stenen zich willen laten gelden, om zich een aanhang te maken, en nu ook de een zo, de ander weer anders, op eigen hand beginnen te bouwen en zich beroemen, dat zij boven andere het handwerk verstaan, - zij zullen dit wonder niet krijgen te zien. Zulk een mene niet, dat hij een steen is, door God aangenomen; zo is het niet.

Dit woord is integendeel tot hen gezegd, - en zij zullen dit wonder zien, - die zichzelf verloochenen, het kruis op zich nemen, aan Gods Woord en gebod zich houden. Zij zullen verworpen en vervolgd, ook op de brandstapel gebracht worden, maar uit de as komen zij weer heerlijk te voorschijn, zodat dus de kroon, de kroon van gerechtigheid, aan alle oprechten zal gegeven worden, zo zeker als Christus, hun Hoofd, tot eer en heerlijkheid gekomen en tot een Hoofd des hoeks voor hen geworden is. Amen.

Nazang: PSALM 118: 11.

*De Steen, die door de tempelbouwers
Veracht'lijk was een plaats ontzegt,
Is, tot verbazing der beschouwers,
Van God ten Hoofd des hoeks gelegd.
Dit werk is door Gods alvermogen,
Door 's Heeren hand alleen geschied;
Het is een wonder in onz' ogen;
Wij zien het, maar doorgronden 't niet.*

NEGENDE LEERREDE over PSALM 118: 24 en 25.

Gehouden 14 November 1858, 's voormiddags

Voorzang: PSALM 77: 7-9.

*'k Zal gedenken, hoe voor dezen
Ons de Heere heeft gunst bewezen;
'k Zal de wond'ren gadeslaan,
Die Gij hebt vanouds gedaan;
'k Zal nauwkeurig op Uw werken
En derzelver uitkomst merken;
En, in plaats van bitt're klacht,
Daarvan spreken dag en nacht.*

*Heilig zijn, o God! Uw wegen;
Niemand spreek' Uw hoogheid tegen!
Wie, wie is een God als Gij,
Groot van macht en heerschappij?
Ja, Gij zijt die God, Die d'oren
Wond'ren doet op wond'ren horen;
Gij hebt uwen roem alom
Groot gemaakt bij het Heidendom.*

*Door Uw' arm en alvermogen
Hebt Gij Isrel uitgetogen;
Jakobs kind'ren, Jozefs zaad
Vrijgemaakt van Faro's haat.
't Water zag, o God! U komen;
't Water zag U, en de stromen
Steigerden vol schrik omhoog;
D'afgrond werd beroerd, en droog.*

Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft, laat ons op den zelf ons verheugen en verblijd zijn. Och Heere! geef nu heil; och Heere! geef nu voorspoed. PSALM 118: 24 EN 25.

1. Wij vragen: Wat is dat hier voor een dag. Waarom wordt er gezegd: "Dien de Heere gemaakt heeft?"
2. Wij wensen met elkaar na te gaan, of het niet overbodig is, dat hier gezegd wordt: "Laat ons op dezelve ons verheugen en verblijd zijn." Want wanneer men lang op geen dag heeft gewacht, en de dag is eindelijk aangebroken, zo meen ik, spreekt het vanzelf, dat men op dezelve verheugd en verblijd is.
3. Daarna willen wij nog onderzoeken, waarom, daar er toch staat: "Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft", daaraan dan nog toegevoegd wordt: "Och Heere! geef nu heil; och Heere! geef nu voorspoed!" Want als de Heere de dag gemaakt heeft, dan is Hij Zelf toch ook daar met Zijn hele heerlijkheid; waarom

wordt Hij dan nog aangeroepen om heil? En waarom is men dan bekommerd, zodat men bidt om voorspoed?

Tussenzang: Psalm 72: 7.

*Nooddruftigen zal Hij verschonen;
Aan armen, uit gená,
Zijn hulp ter verlossing tonen.
Hij slaat hun zielen gá.
Als hen geweld en list bestrijden,
Al gaat het nog zo hoog,
Hun bloed, hun tranen en hun lijden
Zijn dierbaar in Zijn oog.*

Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft; laat ons op dezelve ons verheugen en verblijd zijn. Och Heere! geef nu heil; och Heere! geef nu voorspoed.

Van deze woorden is in de Christenheid ontzaglijk veel misbruik gemaakt. Er kan geen feest worden gevierd, zelfs wanneer het alleen vergankelijke dingen betreft, of er wordt gezongen: “Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft!” Wanneer er een kerk zal ingewijd worden, wanneer kerkklokken, ja, zelfs kerkdeuren geheiligd of ingewijd moeten worden, dan wordt er ook gezongen: “Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft!” Maar op de dag, die de Heere maakt, is juist dat passend, wat wij uit de twee- enzeventigsten Psalm gezongen hebben: “Aan armen” zal Hij, “uit genâ Zijn hulpeter verlossing tonen.” Onze tekstwoorden staan in onmiddellijk verband met hetgeen er aan voorafgaat: “De Steen, die de bouwlieden verworpen hebben, is tot een Hoofd deshoeks geworden. Dit is van de Heere geschied, en het is wonderlijk in onze ogen.” Dat is de dag, waarop de verworpen Steen tot een Hoofd- en Hoeksteen geworden is. De “dag” betekent Gods tijd, uur, gelegenheid, ja, zelfs een bij God tevoren verordeneerde en bepaalde dag. Ik bedoel, dat men op een bepaalden datum, bijvoorbeeld op de 4^e Juni³, verschrikkelijk veel heeft ondervonden, en dat God op dezelfde dag, enige jaren later, alles weer goedmaakt. Dikwijls kwam het in de Kerkgeschiedenis en ook in het leven van sommige heiligen voor, dat op een bepaalde tijd en op een bepaald uur iets geschiedde, waardoor al hoop scheen vernietigd te zijn, en op dezelfde tijd en hetzelfde uur kwam later op wonderbare wijze uitredding, zodat men zeggen moest: “Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft!”

Om echter beter te verstaan, wat deze uitdrukking eigenlijk betekent, laat ons opslaan 1 Sam. 24: 2 vv. Hier lezen wij: “En het geschiedde, nadat Saul wedergekeerd was van achter de Filistijnen, zo gaf men hem te kennen, zeggende: Zie, David is in de woestijn van Engedi. Toen nam Saul drie duizend uitgelezene mannen uit heel Israëel, en hij toog heen, om David en zijn mannen te zoeken boven op de rotssteunen van de

³ Dat Dr. Kohlbrugge hier juist deze datum noemt, daarvan is de reden vermoedelijk de volgende. De 4^e Juni, op de tweede Pinksterdag van het jaar 1827, werd de getrouwe getuige, toen proponent bij de Hersteld-Lutherse Gemeente te Amsterdam, door Ds. Eickeman op de kansel als “dweper” enz. aangeklaagd en de Gemeente voor hem gewaarschuwd. Dat was het begin van de lijdensweg, die tot zijn afzetting leidde. (Zie “Het lidmaatschap bij de Hervormde Gemeente hier te lande mij willekeurig belet” enz., bladzij 7.) Twee jaren later, opnieuw de 4^e Juni, promoveerde Kohlbrugge tot doctor in de Godgeleerdheid. Zo werd hij, na de smaad, die men Hem had aangedaan, door God Zelf weer tot eer gebracht. Ook had de omstandigheid, dat hij in zijn dissertatie de 45ste Psalm als van Christus, de Koninklijke Bruidegom van Zijn bruid, de Gemeente, uitlegde, voor hem het verblijdend gevolg, dat de grootmoeder van Zijn verloofde haar toestemming tot de voltrekking van het huwelijk gaf.

steenbokken. En hij kwam tot de schaapskooien aan de weg, waar een spelonk was. En Saul ging daarin, om zijn voeten te dekken. David nu en zijn mannen zaten aan de zijde van de spelonk. Toen zeiden de mannen van David tot hem: Zie de dag, in welke de Heere tot u zegt: Zie, Ik geef uw vijand in uw hand, en gij zult hem doen, gelijk als het goed zal zijn in uw ogen.” - “Zie, dit is de dag van de Heere!” zeggen dus de mannen tot David. Dat zou echter veeleer een dag geweest zijn, die niet de Heere, maar David gemaakt had; zo zou het dan een menselijke dag geweest en geen dag van de Heere. David echter kende de dag beter, van welke de Heere gesproken had. Want alle zelfhulp, al ongerechtigheid en kromme wegen leiden niet tot het aanschouwen van de vervulling van Gods belofte. De heiligen Gods van al tijden zaten gedurig in een stikdonkere nacht; daarin lagen zij als een hoop gevangenen en konden niets uitrichten. En in deze nacht, in deze duisternis, treurigheid en droefheid van hart, riepen zij dikwijls: “Wachter, wat is er van de nacht? Wachter, wat is er van de nacht? Wanneer breekt uw dag aan?”

De dag, die de Heere maakt, komt niet van mensen, hij komt van de Heere. Hij komt ongedacht, onverwacht, wanneer men hem het minst verwacht. Hij is bij God verordineerd en bepaald vóór de grondlegging van de wereld, hij is in Zijn boek geschreven als de dag, de datum, het uur, waarvan de Heere spreekt: Alsdan zal Ik Mijn Gezalfde, - of: zal Ik Mijn kinderen, zal Ik deze en gene uitkomst en verlossing geven, - ja, hij zal het hebben. Dat heet dan in de Schrift, ‘een dag’, omdat een lange nacht daaraan is voorafgegaan. Deze dag houdt de Heere echter zelfs voor Zijn engelen verborgen. Hij ligt als het ware weggesloten in Zijn raad, en wanneer Hij het openbaren wil, dan openbaart Hij het Zijn kinderen in hun nood en hun lijden, opdat zij ervaren: *God is waarachtig*.

Zo zitten dus de heiligen Gods in nacht en duisternis, zij hebben niets voor zich dan het Woord, en in hun aanvechting hebben zij zich en hebben zich de Profeten doorgaans getroost met hetgeen zij gevonden hebben op de eerste bladzijde van de Bijbel: “In den beginne schiep God de hemel en de aarde.” Daar God hemel en aarde geschapen heeft, laat Hij het nooit ofte nimmer toe, dat zij in de chaos en in de macht van de duisternis blijven liggen, maar zij zullen weer tevoorschijn komen uit de duisternis. Er is echter duisternis op de afgrond, - weliswaar zweeft de Geest Gods op de wateren, maar duisternis is op de afgrond. Daar laat God Zijn Zoon in het geschapene komen; het Woord kwam. “Daar zij licht”, en daar werd licht. En God scheidde het licht van de duisternis en noemde het licht dag.” Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft. Hij roept hem steeds tevoorschijn uit de duisternis. Maar hij heeft die zó gemaakt, dat het daarbij gaat als in een ogenblik, wanneer de bliksem de duisternis doorklieft van het ene einde van de hemel tot het andere.

Mijn Geliefden! Zo min de bouwlieden de Steen kennen, die God tot een Hoofd des hoeks gemaakt heeft, evenmin kennen zij de dag, die de Heere gemaakt heeft. Want zij maken de duisternis tot licht, en het licht tot duisternis. De dag kwam al dikwijls in de wereld en ging weer voorbij; het is een dag, die slechts door diegenen ervaren en gekend wordt, wie de duisternis een last is, en die uit de duisternis om licht roepen, en uit de nacht van lijden om deze dag.

De mens maakt zichzelf veel dagen, welke hij dan voor dagen des heils houdt, maar het nieuwe schepsel weet in de hoop welke niet beschaamt, de dag, die de Heere maakt, van een menselijke dag wel te onderscheiden. Slechts de hoop, welke op deze dag gehoopt heeft, onderkent deze dag, als hij gekomen is, en hij is voor het geloof als een wonder van de almachtige God, Die woord en trouw houdt. De dag, die de Heere maakt, onderscheidt zich daarin van de menselijke dag, dat hij weliswaar hen, die van

de Heere zijn, tot eer brengt, zodat ook de meest ongelovige als zij wilden zien, de verhoging konden zien, - maar de wereld gedenkt die niet, en wacht er nog op, wanneer hij er al is, of al geweest is. Slechts in het geloof wordt deze dag gekend, slechts in de Geest wordt hij gevierd, zodat het aan een iegelijk, die Hem ziet, bewaarheid wordt, wat de Heere van Abraham zei: “Abraham heeft met verheuging verlangd, opdat hij mijn dag zien zou en hij heeft hem gezien en is verblijd geweest” (Joh. 8: 56).

Maar laat ons uit de Heilige Schrift de bepaalde dag aanwijzen, waarop datgene vervuld werd, wat hier van deze dag geprezen en voorzegd was. Deze dag, mijn Geliefden, vinden wij beschreven Joh. 12: 12-15: “Des andere daags, een grote schare, die tot het feest gekomen was, horende, dat Jezus naar Jeruzalem kwam, namen de takken van palmbomen, en gingen uit Hem tegemoet en riepen: Hosanna! Gezegend is Hij, Die komt in de Naam des Heeren, Hij, Die is de Koning Israëls! En Jezus vond een jonge ezel en zat daarop; gelijk geschreven is: Vrees niet, gij dochter Sion! zie, uw Koning komt, zittende op het veulen ener ezelin!” “Des ander en daags”, - dat was de vijfde dag vóór Pasen, dat is, vóór de Vrijdag. Wij lezen in het begin van het Hoofdstuk: “Jezus dan kwam zes dagen vóór het Pasha te Bethanië,” Dus “des andere daags” was de vijfde dag vóór Pasen; toen kwam Jezus te Jeruzalem. Het was een dag, die wij Zondag noemen, welke echter het Evangelie noemt *de dag des Heeren*. Dit nu was de tiende dag van de maand Nisan, en daarvan lezen wij Exod. 12: 1 vv.: “De Heere nu had tot Mozes en tot Aäron in Egypteland gesproken, zeggende: Deze zelfde maand zal ulieden het hoofd van de maanden zijn; zij zal u de eerste van de maanden van de jaars zijn. Spreekt tot de hele vergadering van Israëel, zeggende: Aan de tienden dezer maand neme een iegelijk een lam, naar de huizen van de vaderen, een lam voor een huis. Maar indien een huis te klein is voor een lam, zo neme hij het en zijn nabuur, de naaste aan zijn huis, naar het getal van de zielen, een iegelijk naar dat hij eten kan; gij zult rekening maken naar het lam. Gij zult een volkomen lam hebben, en gij zult het in bewaring hebben tot de veertienden dag dezer maand. En de hele gemeente van de vergadering van Israëel zal het slachten tussen twee avonden, op de veertienden dag. En zij zullen van het bloed nemen en strijken het aan de beide zijposten, en aan de bovendorpel, aan de huizen, in welke zij het eten zullen. En zij zullen het vlees eten in de zelfde nacht, aan het vuur gebraden, met ongezuurde broden; zij zullen het met bittere saus eten.”

Mijn Geliefden! Deze tiende dag van de maand Nisan is dus van God verordend door Zijn Wet, naar zijn eeuwige raad tevoren bepaald. Vijftien eeuwen later, toen de tijd vervuld was, daar hebben wij opnieuw de tiende dag van de maand Nisan. Onder het volk Israëel nam men op deze dag een lam, en hier, na vijftien eeuwen, neemt men Jezus. Dat de dag, de tiende dag van de maand Nisan, een dag van blijdschap geweest is, dat hebben de discipelen en heeft het volk wel gevoeld; ik bedoel een dag van vreugde daarover, dat men op deze dag verkregen heeft het Lam, dat de zonde van de wereld in waarheid wegneemt.

Denkt u nu eerst deze drie dingen: duisternis in Egypte; er was slechts licht in de woningen Israëls, maar ook alleen in de woningen, niet daarbuiten. Wanneer iemand de voet buiten zulk een woning zette, dan bevond hij zich in dezelfde duisternis. Nu komt God en laat door Mozes nog een plaag aankondigen, de verschrikkelijkste, dat alle eerstgeborenen in Egypte zullen gedood worden. Er is geen belofte, dat God de kinderen Israëls zal willen sparen, zodat hun eerstgeboorte meteen hun dood zou zijn met die van de Egyptenaren. De veertiende dag nadert, dan komt de verschrikkelijke nacht, dan komt de engel van het verderf, en men moet omkomen! Nee! de zondag

tevoren, op de dag van de Heere, komt het heilige, witte lam het huis binnen! Hoe moest de huisvader dit lam begroeten! Dit lam toch zou hem en de zijnen van de dood redden! Was dit lam Hem niet als een koning, als een koninklijke redder, die in zijn huis kwam? Dit lam schaduwde iets af: denmaal zou de tiende dag van de maand Nisan aanbreken, dan zou men het ware Lam, de ware koninklijke Redder, die al deze lammeren afgeschaduwd hebben, in zijn huis krijgen. Zo komt Hij dan, een Koning en een Lam. Letterlijk vervuld worden al beloften, welke God de Joden gegeven heeft van een Koning; letterlijk vervuld worden al beloften, welke God aan de Joden gegeven heeft van de koninklijke stad Jeruzalem, dat zij weer zal opgebouwd worden. Maar men heeft deze koninklijke intocht in Jeruzalem nooit goed begrepen en de chiliasten en allerlei dwaalgeesten hebben de Profeten uiteengerukt, en van hun beloften een bespottelijke voorstelling gegeven, waaruit in de middeleeuwen de kruistochten zijn ontstaan. Alsook de bemoeiingen en pogingen in deze eeuw om Jeruzalem weer op te bouwen. De Joden hebben alles gehad. De discipelen hebben het gevoeld, het volk heeft het gevoeld; er staat toch: "Een grote schare (der Joden), horende, dat Jezus naar Jeruzalem kwam, - gingen uit Hem tegemoet ", en de eigen woorden van de honderdachtste Psalm vinden wij hier: "Hosanna!" - dat is: o Heere help! - Gezegend is Hij, Die komt in de Naam van de Heere !" Dus hebben de discipelen en het volk deze 118^e Psalm niet anders verstaan; het is hun in de school vanouds her zo uitgelegd, gelijk het naar waarheid is, dat dit een Psalm is, die daarvan profeteert, dat het Tegenbeeld van het lam in ons huis komt. Dat de Koning in onze stad zijn plechtige intocht houdt, om ons door Zijn bloed te redden van de eeuwige dood en uit de macht van het geestelijk Egypte en de helse Farao, om ons door diepe wateren en door de woestijn, waar geen water is, heen te leiden en te brengen in het land van de eeuwige rust.

Daarom, mijn Geliefden, wordt het overal zo op de voorgrond gesteld, wat er geschied is, voornamelijk ook in het Evangelie van Matthéüs, Hoofdstuk 21: 7vv.: "En brachten de ezelin en het veulen, en leidden hun klederen op dezelve en zetten Hem daarop. En de meeste schare spreidden hun klederen op de weg", - om Hem als de Koning te huldigen, - "en andere hieuwen takken van de meien en spreidden ze op de weg. En de scharen, die voorgingen en die volgden, riepen: "Hosanna" - dat is: o Heere, help! - "de Zone Davids; gezegend is Hij, Die komt in de Naam van de Heere!"

Daarop verrichtte de Heere een daad in koninklijke autoriteit, als Hij in de tempel Gods ging en de kopers en verkopers uit de tempel dreef. De tafelen van de wisselaars en de zitstoelen dergenen, die de duiven verkochten, omkeerde. Toen werd echter de hele stad beroerd, en men zei: "Wie is deze?" En de kinderen op de straten wilden niet ophouden, zij begeleidden Hem tot in de tempel en riepen ook daar: "Hosanna de Zone Davids!" Ziet, dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft!

Maar deze dag gaat bij alle vlees onopgemerkt voorbij. Dit wordt gelezen en herlezen en niet geacht. De Christenheid weet alleen de Goede Vrijdag te vieren. Maar het arme volk Gods kent de dag, waarom het in waarheid gaat. Wanneer de engel van het verderf dreigt, en ik heb niets; wanneer de hel dreigt, en ik heb geen lam; wanneer de draak woedt, wanneer Apollyon (Openb. 9: 11) mij in de weg staat, en ik heb mijn Koning niet bij mij, - geef mij dan een Borg, Die de engel van het verderf van mij weert! Maar Deze kan alleen God, Deze kan geen mens mij geven.

2. Maar nu komt de vraag: Wanneer dit zulk een dag van de vreugde is, waartoe dan nog de vermaning: "Laat ons op den zelf ons verheugen en verblijd zijn"? Dit schijnt wel overbodig! En waartoe nog deze uitroep: "Och, Heere! geef nu heil; och, Heere! geef nu voorspoed"? Dit schijnt in tegenspraak te zijn met de vreugde, dat de dag daar

is.

Het is waar, mijn Geliefden, de discipelen hebben zich verheugd, het volk heeft zich ook verheugd, allen zijn op die dag, de tienden van de maand Nisan, verblijd geweest. Deze vreugde is waarheid geweest. En hoewel zij vleeselijk was, zo is zij nochtans waarheid geweest. Dit betuigt ons Lukas, Hoofdstuk 19: 37 en 38: “En als Hij nu genaakte aan de afgang van de Olijfberg, begon al menigte van de discipelen zich te verblijden, en God te loven met grote stem, vanwege alle krachtige daden, die zij gezien hadden, zeggende: *Gezegend is de Koning, Die daar komt in de Naam van de Heere. Vrede zij in de hemel en heerlijkheid in de hoogste plaatsen!*”

Maar wanneer deze dag daar is, zo is het een dag, die zich uitstrekt tot de veertiende, en ook nog tot de vijftiende van de maand Nisan. De discipelen hebben zich verblijd en God geprezen, het volk heeft zich ook verblijd, naar het woord: “Laat ons ons verheugen en verblijd zijn!” Maar Jezus weende, ja, Hij weende, als Hij de stad op de tiende dag zo in rep en roer zag, toen al riepen: “Hosanna de Zone Davids!” En op de veertiende dag verlaten Hem allen, op de vijftiende dag roept het volk: *Aan het kruis met Hem! Aan het kruis met Hem!* De dag, die de Heere gemaakt heeft, is altijd een dag van zeven zonnen, een dag van het prachtigste licht, maar ook van de donkerste schaduw; een dag des levens, maar ook een dag van de dood; een dag van de verlossing, maar ook een dag van het verderf. De wereld ziet van deze dag niets, maar Jezus weent, en Sion, de dochter Sions, zij zit in zak en as.

Nee, het is niet overbodig, dat hier de Geest komt en spreekt: “Laat ons ons verheugen en verblijd zijn!” Waar God komt met Zijn dag, daar is het voor het vlees nacht, daar gaat gij onder met al uw heerlijkheid! Waar de Heere God met Zijn dag komt, daar wordt u veracht en miskend, daar wordt u verworpen en begraven, daar is angst en nood, en de wateren gaan u tot, ja, tot aan de lippen. Het Israël in Egypte heeft zich verheugd, toen het dat schone lam in huis kreeg, zeggende: Welkom, gij schoon, wit lam! Gij wilt de dood van mij afweren, gij wilt mij beschermen tegen de engel van het verderf! En zij hebben het lam omkranst met bloemen. De kinderen hebben het melk gebracht en waren blij, dat het lam in huis was gekomen. Maar wanneer zij nu een weinig nadachten, dan kwam de vrees: ‘O, de nacht, de nacht! Negen plagen zijn gekomen, de tiende zal wederkomen; - o, de nacht! De engel van het verderf gaat door het hele land, hij verschoont geen huis, en ik, ik arme huisvader, ik en mijn huis, wij zijn zo en zo niet voor God. En gij lam, zult u mij beschermen? Ja, Mozes, ja, Aäron wellicht, en zoveel heiligen, als er zijn! Maar mij arme, doemwaardige zondaar? Bent u voor mij, voor mij in mijn huis gekomen? O, dat u in mijn huis gekomen bent, - is het niet misschien, om mij wegens mijn zonden te bezoeken? U kunt mij niet redden! Ik ben een te groot, een te gruwelijk zondaar!’

Zulk een nood moest treurig maken, slaafse vrees moest in huis de overhand nemen en het lam in de schaduw stellen. De treurigheid kwam met de twijfel, met de bezorgdheid en de vrees: ‘Zou het waar zijn zal ik gered worden met de mijnen?’

O, hoe nodig was het daar, dat de hoop de treurigheid uitdreef, dat de Geest het hart bevestigde met de toeroeping: “Laat ons heden ons verheugen en verblijd zijn!” Terwijl Hij de ogen van de ziel zo leidde, dat zij bij het gevaar onverpoosd op het Koninklijke Lam Gods zagen en zich daaraan met een vast voornemen des harten hielden. Want wat is sterker: de dood, of het leven? Wat is waarheid: hetgeen gezien wordt, of hetgeen niet gezien wordt?

3. Hoe moet echter de gelovige, wie de Geest zo het blijmoedige geloof leert, juist dan, wanneer hij de dag van de Heere aanschouwt, eerst nog tegen de macht van de duisternis in, tegen het ongeloof in, roepen: “Och Heere, geef nu heil! och Heere, geef

nu voorspoed!”

Wanneer de dag van des Heeren komt, dan worden de uitverkorenen gered, maar over al andere mensen gaat de vloed, komt het verderf, al zijn zij ook duizendmaal in het bezit van de Heilige Schrift en van het Evangelie.

Het moest vervuld worden, wat geschreven staat: “Vrees niet, gij dochter Sions! Ziet, uw Koning zal u komen, rechtvaardig, en Hij is een Heiland; arm, en rijdende op een ezel en op een veulen, een jong van de ezellen” (Zach. 9: 9). Wanneer het Lam het huis binnenkomt, om te verlossen, wanneer de Koning in de koningsstad komt, om haar te troosten, dan ergeren zich de Schriftgeleerden en Farizeeën er aan, dat God uit de mond van de kinderen en van de zuigelingen Zich een macht toebereid heeft. Maar in de stad en in geheel Galiléa leeft in het verborgen de ware dochter Sions. Zij heeft het gehoord, ja, zij heeft het ook beleefd op de tiende dag van de maand Nisan, er zijn velen, die tot haar behoren, bij de Heere geweest, die “Hosanna” geroepen hebben. En het was nodig, dat juist tot haar de troost van de Heilige Geest kwam: “Vrees niet, gij dochter Sions! Verheug u zeer!” Deze dag, welke de Heere voor haar gemaakt heeft, schijnt weliswaar een dag van de dood te zijn, en hij is ook een dag van de dood, een dag, waarop het de dood tegemoet gaat. Maar juist zó zal haar Koning leven, en zij met Hem.

Daarom juist heeft het de Heilige Geest behaagd, deze woorden op verschillende wijzen in zijn taal weer te geven, om Sion daarmee te troosten. Bij de Profeet Zacharia luidt het: “Verheug u zeer, gij dochter Sions! juich, gij dochter Jeruzalems! Zie, uw Koning zal u komen, rechtvaardig en Hij is een Heiland.” In het Evangelie van Mattheüs lezen wij (Hoofdst. 21: 5): “Zegt aan de dochter Sions”, dat is, troost haar daarmee: “Zie, uw Koning komt tot u, zachtmoedig!” En in het Evangelie van Johannes (Hoofdst. 12: 15): “Vrees niet, gij dochter ‘Sions! Zie, uw Koning komt, zittende op het veulen ener ezelin.” Bij de Profeet luidt het naar de Psalm: “Verheug u, juich!” De Evangelist Mattheüs echter verstaat het, gelijk het de Profeet overigens ook verstaan heeft, dat de dochter Sions weent en kermt, dat zij terneer zit, al was alles verloren. Daarom spreekt hij: Zegt het haar aan! Verlos haar daarmee! Johannes echter vol liefde schrijft: “Neem haar vrees weg. Want wij zien haar vol vrees. Vrees niet, gij dochter Sions.”

Dat is dus de dag, die de Heere gemaakt heeft. Het is geen dag van vreugde. Ja, vleselijke vreugde is er bij velen, ten dele ook ware vreugde bij menigeen. Maar bij degenen, die de last dragen, is geen vreugde. Hen moet de Heilige Geest troosten, opdat zij zich verheugen, opdat zij verblijd zijn. Daar moet de Heilige Geest komen en het geroep verwekken: “Och Heere, geef nu heil! Och Heere, geef nu voorspoed!”

Dit is geen wanklank in de opwekking tot vreugde, dit staat hier geheel op zijn plaats. Het is zeker een zwaar stuk, in de nood ons te verheugen en blij te zijn. Dat ons dit zo zwaar valt, dat komt van de zonde; dat doet de duivel met zijn helse benden, Belial met zijn heirleger. Wanneer de Heere God de hemel en de aarde gemaakt heeft, dan is het kind bang, dat de slang zal komen en hemel en aarde verslinden. Wanneer een mens iets tot stand brengt, dan gelooft men het. Maar wanneer God iets werkt, dan is de hel op de been, dan moet het werk Gods verslonden worden. Dat weet de ware dochter Sions wel, daarom is zij bang, zij weent en kermt ten dage, dat zij zich heeft te verblijden.

(1) Een iegelijk onderzoekt slechts zichzelf, of het niet zo is. De dag is daar, die God gemaakt heeft, de tiende dag van de maand Nisan is ook voor ons opgegaan, ook tot ons is de Koning gekomen, - waar is dan nu de blijdschap? Waar is het verheugd-zijn?

Mijn Geliefden, voor drie eeuwen beleefde men ook een dag, waarvan men kon zeggen: “Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft;” - de dag, waarop het Lam Gods, de Koning Israëls, in de zuivere prediking van Zijn Woord Zijn intocht hield in Zijn stad, die een geestelijk Sodom en Egypte was geworden. En toen de Heere deze dag gemaakt had, wat beleefde toen de dochter Sions? De macht van de duisternis kwam op de been, de oude draak met zijn rot maakte zich op. Bloedige vervolgingen vonden plaats, en Sion werd de dood in de kaken geworpen, zij werd gebracht op de brandstapel, en wat niet baadde in bloed, baadde in tranen. Ach, de geschiedenis leert het ons, dat, toen de heerlijkste dag daar was, de Hervormers beefden, en hadden de kleine kinderen hen niet met het “Onze Vader” getroost, zij zouden in kleinmoedigheid alles nog hebben prijsgegeven. Gods zaak, zo-even nog heerlijk aan het licht gekomen, scheen reddeloos verloren. Wie zag toen de macht van het Lam? Wie de overwinning van Zijn Woord, wanneer hem niet door de troost van de Geest het hoofd boven water werd gehouden? Juist daarom moest de Geest van de Heere komen over de waarachtige getuigen, met de roepstem: “Verheugt u en wees verblijd.” Opdat zij zich verheugden en verblijd zouden zijn te midden van hun lijden; maar alleen in het Woord. Want het was een tijd, waarin heden het kind en morgen de moeder, de grootmoeder op de brandstapel kwam, een tijd, waarin men geen enkelen dag zijn leven zeker was. Toen was het in waarheid: “Och Heere, geef nu heil! Och Heere, geef nu voorspoed!”

(2) Is dat niet een dag, die de Heere maakt, wanneer God komt en de ziel aangrijpt op haar zondige weg, zodat zij uitroept: *Ik ben verloren!*? Dan is zij toch aangegrepen en gevat door de liefde van de almachtige God! Een ander hoort haar schreien, prijst haar zalig en verheugt zich over de Bruid; vader, moeder verheugen zich over het kind, omdat eindelijk zijn mond gehoord wordt: “Ik ben verloren! Ik moet een Jezus, ik moet een Borg hebben, ik moet het Lam in huis hebben, dat mij redt, dat mij bewaart voor de engel van het verderf!” De hemel juicht en alle engelen daarboven zien met blijdschap neer, terwijl de ziel terneerligt in tranen van berouw, en het geroep uit het hart opstijgt: “Och Heere, geef nu heil! Och Heere, geef nu voorspoed! Opdat het werk, dat U hebt begonnen, blijve tot op de dag van Uw toekomst.”

(3) Is het niet een dag, die de Heere gemaakt heeft, wanneer de Heere komt en ons van deze aarde wegneemt, wegneemt ook de onzen, die in Christus zijn en in de Heere sterven? “Laat ons op dezelve ons verheugen en verblijd zijn”, spreekt de Geest. Maar ach, men kan niet, er is geen blijdschap, men zou zich wel willen verheugen en aan de stem van de Geest gehoorzamen, maar welk een smart! Wie zou niet liever de Zijnen in dit leven, in dit Egypte terughouden? Wie zou niet liever hier achterblijven, dan de Jordaan van de dood over te gaan, waar men niets meer ziet? En toch, en toch! - bij dit alles gevoelt de ziel het wel: “Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft”. Hij hangt niet van mensen af, niet van de geneesheer; dit is de dag, waarop de ziel zal overgebracht worden naar de eeuwige rust door alle machten van de duisternis heen, En bij alle zonde en nood, bij alle benauwdheid en bij al het roepen: “O Heere God! O Heere God! Zie neer op mij, dode hond!,” zegt nochtans de Geest, terwijl men het Lam te zien krijgt: “Verheug u en wees verblijd!” En een iegelijk, die de overtocht doet, roept: “Och Heere, geef nu heil! Och Heere, geef nu voorspoed!” Opdat de ziel door de Jordaan, door de wateren van de dood, die zo hoog gaan, heen kome, opdat zij door alle boze geesten in de lucht heengedragen worde en zo voor eeuwig verlost zij. Amen.

Nazang: PSALM 140: 7 en 13.

*O Heer! mijn Rotssteen, mijne Sterkte!
Gij hebt mij steeds tot heil verstrekt,
En in de strijd, daar het elk bemerkte,
Mijn hoofd als met een schild bedekt.*

*De vrome zullen U verhogen,
Gezegend door Uw milde hand,
D'oprechten zullen voor Uw ogen
Steeds bloeien in gewenste stand.*

TIENDE LEERREDE over PSALM 118: 26.**Gehouden 21 November 1855, 's voormiddags**

Voorzang Psalm 72: 1-3

*Geef, Heer! de Koning uw rechten,
 En Uw gerechtigheid
 Aan 's Konings Zoon, om Uw knechten
 Te richten met beleid.
 Dan zal Hij al Uw volk beheren,
 Rechtvaardig, wijs en zacht,
 En Uw ellendigen regeren,
 Hun recht doen op hun klacht.*

*De bergen zullen vrede dragen,
 De heuvels heilig recht;
 Hij zal hun vrolijk op doen dagen Het heil, hun toegezegd.
 't Ellendig volk wordt dan uit lijden
 Door zijn arm gerukt;
 Hij zal nooddruftigen bevrijden,
 Verbrijz'len, wie verdrukt.*

*Zij zullen U eerbiedig vrezen,
 Zolang er zon of maan
 Bij het nageslacht ten licht zal wezen,
 En op en ondergaan.
 Hij zal gelijk zijn aan de regen,
 Die daalt op het late gras;
 Aan droppels, die met milden zegen
 Besproeien het veldgewas.*

Mijn geliefde Broeders en Zusters!

Wanneer wij de Heere Jezus, de Koning van gerechtigheid en van vrede, krijgen te zien, dan moet alle smart en alle treurigheid, alle zonde en wat ook het hart bezwaart, wijken. Wanneer het geloof Hem te zien krijgt, dan ziet het Hem in zulk een gedaante, als onze gedaante is, namelijk als een, die in het geheel geen gedaante heeft, zodat Hij er als het ware belachelijk uitziet. Het ziet Hem echter tevens in zijn schoonheid, in zijn wondervolle goedheid, genade en macht. Verheugd moet men toch zijn, wanneer zulk een Koning tot ons komt, zoals Hij zoveel eeuwen geleden tot Zijn geliefd volk kwam, niet met uitwendige koninklijke pracht, niet met paarden en wagens, zoals anders de koningen doen, maar op het veulen van een ezelin. Kon ook het volk het niet verdragen, waarop Hij gereden kwam, - want geen mens had er nog op gezeten, - zodat Hij veeleer het volk verdroeg, dan dat zij Hem droegen, zo wilde hij daarmee juist aanduiden, dat Hij ons met Zijn macht niet neerdrukken of verbreken wil. Maar waar Hij komt in Zijn heerlijkheid en Majesteit, daar komt Hij zo, dat Hij tegelijkertijd al onze ellende, onze jammer en onze verachtelijke gedaante op Zich neemt, en dat Hij nochtans, ja, juist zó, een Helper is.

De Gemeente heeft vanouds her zich verblijd, als geboodschapt werd van de toekomst van de Heere Jezus Christus, en heeft niet anders gekund, dan Hem zegenen, Die komen wilde. En terwijl zij Hem zegende en op het hoogst verhoogde, heeft zij zichzelf op het diepst vernederd, zichzelf verworpen en veroordeeld, en zo bevond zij zich in de uiterste nood en zag in Hem alle heil. En die dit zagen, konden ook niet anders, dan, - terwijl zij door de troost van de Geest: “Zie, uw Koning komt tot u!,” zich over alle gevaar heengezet zagen, - ook allen zegenen, die van de Heere kwamen. Dit vinden wij uitgesproken in de woorden, die wij voor dit morgenuur tot onze overdenking kiezen.

Tekst: PSALM 118: 26.

Gezegend zij Hij, Die daar komt in de Naam van de Heeren! Wij zegenen ulieden uit het huis des Heeren.

Tussenzang: PSALM 34: 2.

*Komt, maakt God met mij groot;
Verbreidt, verhoogt met hart en stem
Den nooit volprezen Naam van Hem,
Die ons behoedt in nood.
Ik zocht in mijn gebed
Den Heer, ootmoedig met gewezen;
Hij heeft mij in angstvalligheén
Geantwoord, mij gered.*

Wij overwegen:

- vooreerst de woorden: “Gezegend zij Hij.”
- vervolgens: “Die daar komt.”
- daarna: “Die daar komt in de Naam des Heeren.”
- en eindelijk de zegen, waarmee de armen en ellendigen door de Gemeente gezegend worden: “Wij zegenen ulieden uit het huis des Heeren.”

Geloofd of gezegend zij Hij, namelijk Jezus Christus, de Zoon van David en van Abraham. Dit woord wordt niet in de volheid van de troost verstaan, waarmee het uitgesproken is, tenzij, men zijn eigen ellende in waarheid is bewust geworden. De Lutherse Kerk heeft, naar de gewoonte van de Roomse Kerk, Advents-Zondagen, en ik herinner mij nog, dat, wanneer ik in mijn jeugd zong: “Hoe zal ik U ontvangen”, ik niet recht wist, hoe ik dit te verstaan had. Maar zoveel begreep ik er toch van: ‘ik moet Hem ontvangen in mijn hart en weet toch niet hoe’. Wat baat het ons, dat wij lezen: “Gezegend zij Hij!” of dat wij zingen: “Geloofd zijt Gij, o Jezus Christus, dat Gij als mens wildet geboren zijn”, indien wij voor onszelf niet de behoefte hebben, Hem, de Gever van alle zegen, in ons hart te ontvangen?

De Heere verlene ons Zijn genade, opdat wij bij onszelf overwegen, hoe het er in een gemoed moet uitzien, dat uitroept, of laat mij liever zeggen, jubelt: “Gezegend zij Jezus Christus!” Allen wie dit hierbeneden niet heeft ervaren, vleie zich niet met een zalig uiteinde, maar hij zij zich hiervan welbewust: heeft hij de Heere hier niet gezegend, dan zegent hij Hem hiernamaals ook niet.

Het is een belijdenis van de Gemeente mijn Geliefden, een belijdenis van de uiterste ellende, van de uiterste jammer. Daar gaat in de ziel de Psalm vooraf: “Uit de diepte

roep ik, Heere, tot u; Heere, hoor naar mijn stem! Zo Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan?" Er is daar dus een belijdenis van ellende, dat men niets anders dan verderf en omkomen voor zich heeft; er is een belijdenis, dat men ondanks alle inspanningen, het bij zichzelf en door zichzelf, door al zijn streven en werken, waarmee men het oprecht gezocht heeft, toch niet vinden kan. Niet een belijdenis, waarbij men het uit de lucht heeft gegrepen, maar waarbij de mens in waarheid alles bij zich in het werk heeft gesteld, om met de Wet Gods in overeenstemming te zijn, maar het niet heeft kunnen vinden. Daar is het geen lichtzinnigheid des geloofs, maar het gaat in de diepte, zodat men zeggen moet:

*"De angst mij tot vertwijfeling dreef,
Niets dan het sterven mij overbleef,
Ter helle moest ik zinken."*

Waar dus deze belijdenis is, daar is dit: "Gezegend zij Hij!" een schreeuw uit de diepte, uit het graf van de zonde, uit de verlorenheid, uit de benauwdheid, omdat men werkelijk zich geheel en alle verdorven en verloren ziet. Wie van harte zegt: "Gezegend zij Jezus Christus, de Koning!" die heeft in waarheid zichzelf met alles, wat om en aan hem is, veroordeeld en verworpen, en hij belijdt, dat hij voor zichzelf de vloek, en de hel waardig is, dat hij waarlijk voor zichzelf niets dan dood en hel verdient heeft. Zulk een vindt bij zichzelf niets, maar verkeert in de uiterste benauwdheid, dat God van hem niet wil weten, dat Hij Zich over Hem niet kan ontfermen. Want dat hij te zeer verloren is, te verdorven, te zondig! En hoewel de stille hoop nog in het hart ligt dat er ook voor hem wellicht nog redding mocht komen, zo is deze hoop toch zo op de achtergrond gedrongen, dat in de ziel niets rondwaart dan de dood en de duivel, die met ondergang en hel dreigt.

Mijn Geliefden! Wij beleven het dikwijls in het dagelijks leven, dat wij wegens de onzen, of omdat wij ons in druk en nood bevinden, ons verschrikkelijk kwellen. Wij kunnen God de Heere de zaak niet gerust toevertrouwen, kunnen onze zielen niet tot rust brengen. Wij roepen tot God, lezen in de Schrift, willen ons geruststellen, maar er is benauwdheid, en wij zien geen hulp. Dan geschiedt het wel dikwijls, dat, wanneer het met ons tot het uiterste gekomen is, opeens de hulp daagt, en wij plegen dan uit te roepen: "Geloofd zij God!" Of: "Gezegend zij God! Gode zij dank!"

Maar anders ziet het er uit, wanneer de ziel zich in zichzelf verloren en vervloekt gevoelt: - spreek mij dan niet van Evangelie! Ik kan het voor mijzelf niet aannemen. Spreek mij niet van dingen als: *Welke is uw enige troost beide in leven en in sterven?* Of: *Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?* Of: *Wat gelooft gij van de vergeving van de zonden?* Dat is alles goed en waar voor andere, ik kan het echter voor mijzelf niet voor waar houden! O, waar de mens zich onder de vloek van de wet bevindt, daar kan alleen God, zijn Koning en Heere, Jezus Christus alleen hem troosten. Daar moet God de Heere Zelf in het hart komen met zijn troost, met het woord van genade, opdat de ziel niet omkome in haar benauwdheid.

De zaak is ernstig. Wetende, dat ik uw zielzorger ben, is er mij alles aan gelegen, dat niet menigeen zich bedrogen hebbe op de dag, wanneer de Heere komen zal op de wolken, om gericht te houden. Het dode hout moet tot nieuw leven komen; opstaan uit de doden moet, hetgeen verstorven is, - want de Heere komt.

Gemeenschap houdt de mens met vader en moeder; gemeenschap houdt de man met de vrouw, de vrouw met de man, en zo de vriend met de vriend. Maar dit alles komt in geen vergelijking met de gemeenschap, waarin de ziel met haar Heere en Koning leeft. Deze gemeenschap bestaat in het verborgen, maar zij wordt toch aan de spraak openbaar. Het wordt aan de werken, aan de vrucht openbaar, of u een Galileër bent en zo met de Heere Jezus gemeenschap hebt, of dat u te Jeruzalem leeft en u aldaar

bevindt onder de Farizeeën.

“Gezegend zij Hij!” Dat is dus een uitroep des geloofs. Hij, Jezus Christus, is het alleen! Hij alleen is het, in wie ik datgene vind, wat genoegzaam is voor mijn zaligheid, wat met de eis van de geestelijke Wet Gods overeenkomt. Hij alleen is het, in wie ik volkomen gerechtigheid en heiligheid vinden kan, welke ik toch hebben moet volgens de uitspraak van het eeuwige Woord van God. Niemand, die juicht: “Gezegend zij Jezus Christus!” kan in de zonde, in duivelarij en verkeerdheid blijven zitten. Hij kan niet met de hond op de steen bijten, hij kan op andere de schuld niet werpen, maar *hij* is verloren, *hij* is vervloekt en verdoemd. Hij kan er zich niet ook vergenoegen, dat hij dat van zich gelooft, terwijl hij daarbij toch in zijn verderf blijft steken, maar hij moet zich uit de zonde, uit het verderf verlost weten. Maar in zijn werken, in zijn streven, in zijn eigengerechtigheid en vroomheid, of in zijn oprechtheid kan hij het leven en de vrede toch ook niet vinden. Hij gevoelt zich midden in de dood, en midden in de dood is dit zijn rust: “Alleen op Jezus Christus, ‘s Vaders Zoon, steunt mijn hoop op aarde.”

Dus: “Geloofd of gezegend zij Jezus Christus!” dat is een belijdenis des geloofs: in Hem, in Hem heb ik alles, heb ik geheel en volkomen, wat ik nodig heb, opdat ik voor God rechtvaardig en heilig en onbestraffelijk ben; in Hem alleen heb ik eeuwig leven en eeuwige zaligheid. Zo is het een uitroep van dankbaarheid, dat men Hem gevonden heeft, al ziet men Hem ook niet met ogen. Dat men Hem gevonden heeft in het Woord, juist als Dengene, Die ons van God gegeven is als een Koning van gerechtigheid, een Vorst van vrede. Zo komt het uit het hart, zo komt het van de lippen. Zo staat het niet alleen op het blad; het zijn daar niet alleen woorden, uitgesproken door de Gemeente gedurende zoveel eeuwen, maar het is een levend woord, een levend woord voor mijn arme, geplaagde, afgematte ziel: *Gezegend zij Jezus Christus!* Geloofd zij Hij! Hij is alleen de Bron van alle zegen, de Gever van alle heil. Hij is alleen mijn Koning en mijn God, Die mij gewassen heeft van al mijn zonden, Die alleen mijn vrede kan zijn en mijn vrede is, Die alleen mijn hoop is, en op wie alleen al mijn hoop rust. Die alleen de oorzaak is van eeuwig leven en eeuwige zaligheid, Die alleen beschikt over de hele volheid van de genade en genegenheid Gods, over alle hetgeen in de hemel is, om mijn arme ziel te verkwikken. Men zegent zichzelf zo graag, maar wie Jezus Christus zegent, die vervloekt en veroordeelt zichzelf van harte en bekent, dat hij vervloekt is, maar alzo, dat hij wegzinkt voor Gods Woord, voor de heiligheid van de Goddelijke Wet en het Goddelijk bevel, zodat hij zich geheel wegwerpt, en stof en as erkent te zijn. Daar is dan echter Jezus Christus de rechte Man, Die in de nieuwe hemel en de nieuwe aarde de nieuwe mens scheidt uit een aardklomp, en Zijn adem in hem blaast, en zegt: “Ontvang de Heilige Geest” (Joh. 20: 22).

Dus, mijn Geliefden, deze woorden zijn, evenals het hele Evangelie, opgetekend, om degene op te richten, die waarlijk in de diepte ligt; om het hem aan te kondigen, dat diegene gevonden is, die zich waarlijk verloren gevoelt; om het hem aan te zeggen, dat er vergeving van zonden voor Hem is, die daar met de strik om de hals staat; om het hem aan te kondigen, dat er leven voor hem is, die zijns levens niet zeker is, ja, niet anders weet, dan dat hij de eeuwige dood sterven moet. - Looft Hem dan, zo veel als gij kunt, gij ellendigen en armen. Want Hij is Koning en Heer, en in de Heere Heere hebben wij gerechtigheden en sterkte. Hij is zulk een Koning, Die met Zijn Majesteit en heerlijkheid niet verplettert, maar dát is zijn Majesteit en heerlijkheid: dat Hij zonde vergeeft en leven schenkt aan degenen, die van genade ontbloot zijn, dat Hij de goddelozen rechtvaardigt in Zijn bloed. Looft Hem, zoveel u kunt, tegen dood, duivel, hel en droefenis van de ziel in. Want Hij alleen helpt en laat niet varen de

werken van Zijn handen. Hij is getrouw en heeft ons gewassen van alle zonde en wast ons van alle zonde. Gisteren, heden, morgen en in eeuwigheid is Hij Dezelfde. Hem alleen danken wij het, dat wij binnenkomen en onze voeten zetten in de stad daarboven. Hij alleen heeft het verworven in Zijn eeuwige liefde, dat u geholpen werd, toen u kwam en riep: *Geef mij Jezus, of ik sterf!* Hij heeft het alleen gedaan, dat u, blinde en dove, oog en oor geopend is, - dat u, stomme, de tong werd losgemaakt, en dat u, lamme, kon opspringen als een hert. Hij bewerkt het alleen, dat men van de dood tot het leven doordringt, dat wij gerechtigheid hebben en rechtvaardig zijn en heilig voor God, dat wij vrede hebben bij God, dat wij voor God wandelen naar Zijn welbehagen, in Zijn wegen, naar Zijn geboden en inzettingen. Hij heeft het alleen gedaan, dat - tot op de huidige dag - wij zijn, wat wij zijn. En dat ondanks alle ongelof en vreze, ondanks alle verkeerdheid en zonde, in weerwil dat men dag aan dag over zijn hard en arglistig hart moet klagen, Hij nochtans ons getroost heeft met Zijn woord en Zijn belofte: “Ik zal het stenen hart uit u wegnemen en u een vleses hart geven.”

Zo komt de Heere Jezus Christus. De duivel komt, om te doden. De duivel komt, om de mens iets te verwijten. Maar de Heere komt, om een mens zalig te maken. Hij komt tot degenen, die verloren zijn, die Hij Zich toebereid heeft door Zijn Geest, dat zij wegzinken voor Zijn Woord, die alles zou willen doen, om slechts voor God in gerechtigheid gevonden te zijn, maar het niet vinden kunnen. Die het met hun bloed ondertekenen, dat zij naar Gods rechtvaardig oordeel moeten sterven. Hij komt niet tot degenen, die zeggen: “Wij hebben het geloof, en wij zijn heilig!” en toch in hun zonden blijven steken en huichelen voor God. Maar tot degenen, die verbrijzeld ter aarde liggen, en van geen hulp meer weten.

Waar deze Koning komt, daar komt Hij als Koning Jezus, om een volk van hun zonden zalig te maken. Hij komt, om wel te doen, om vijanden te verzoenen met God, en met zijn verrassende liefde hen tot Zijn eeuwige vrienden te maken, om in waarheid alle armoede weg te nemen en Zijn rijkdommen ook te deden. Hij kan niet anders, dan geluk en zegen verbreiden. En wanneer Hij met het kruis komt, zo is nochtans degene, die spreekt: “Gezegend zijt Gij, Jezus Christus!” de gelukkigste mens op de aarde, ook al zat hij met Job op de mesthoop. Want dit geluk bestaat niet in het zichtbare en uitwendige, maar het is iets, dat in waarheid eeuwig en blijvend is. Als Hij komt dan raakt Hij een melaatse aan met Zijn eigen hand en neemt de melaatsheid op Zich. De zieken maakt Hij alle gezond, want er gaat kracht van Hem uit.

Juist van zulk een komst zijn alle Patriarchen en Profeten vanouds her vervuld geweest, en zij hebben zich met deze toekomst getroost in leven en in sterven. Niet anders deed de stervende Jakob, toen hij sprak: “Totdat Silo komt, en Denzelve zullen de volken gehoorzaam zijn” (Gen. 49: 10).

Ook vinden wij in alle Psalmen en Profeten deze troostrijke komst van de Heere Jezus Christus voorspeld. Zo bijvoorbeeld Psalm 96. Daar luidt het vers 10 vv.: “Zeg onder de Heidenen: De Heere regeert”, - de Heere Jezus Christus, - “ook zal Hij Zijn Rijk” (zoals Luther vertaalt), - dat is, het Rijk van genade, vergeving van zonden, eeuwig haar en zaligheid, - “Zo ver de wereld zich uitstrekt, bevestigen, het zal niet bewogen worden”, - zodat de poorten van de hel het niet kunnen overweldigen, - “Hij zal de volken richten in alle rechtmatigheid”, - Hij zal hen hun zonden niet toerekenen, Hij zal hun ongerechtigheid wegnemen en hen de Heilige Geest schenken. “Dat de hemelen zich verblijden, en de aarde zich verheuge, dat de zee bruisen met haar volheid. Dat het veld huppele van vreugde met al wat er in is; dat dan alle bomen

van de woud juichen”, - anders zullen zij afgehouden worden, - “voor het Aangezicht van de Heere: want Hij komt. Want Hij komt, om de aarde te richten.” - En op de dag Zijns gericht hangt Hij aan het kruis, zó richt Hij. - “Hij zal de wereld richten met gerechtigheid”, - met de prediking van de gerechtigheid, die voor God geldt, - “en de volken met Zijn waarheid”, - doordien Hij hun Zijn Heilige Geest geeft. -

En bij Jesaja, Hoofdstuk 40: 9: “O Sion, gij verkondigster van goede boodschap! Klim op een hoge berg; o Jeruzalem, gij verkondigster van goede boodschap! Hef uw stem op met macht, hef ze op, vrees niet, zeg de steden van Juda: Ziet, hier is uw God! Ziet, de Heere HEERE zal komen tegen de sterke”, - om de duivel te vernietigen en Zijn macht te verstoren, - “en Zijn arm” - en Zijn genade – “zal heersen; ziet, Zijn loon is bij Hem, en Zijn arbeidsloon is voor Zijn Aangezicht. Hij zal zijn kudde weiden gelijk een herder. Hij zal de lammeren in Zijn armen vergaderen en in zijn schoot dragen. De zogenden zal Hij zachtjes leiden.”

En Jeremia 23: 5 en 6 en 33: 14 - 16: “Zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik het goede woord verwekken zal”, - op hetwelk gij, die u van genade ontbloot gevoelt, gehoopt hebt, - “dat Ik het goede woord verwekken zal, dat Ik tot het huis van Israël en over het huis van Juda gesproken heb. In die dagen en te dien tijd zal Ik David een Spruit van Gerechtigheid doen uitspruiten”, - niet een spruit, welke van u verlangt, dat gij nog stro brengt, waar gij niets meer kunt. Maar een Koning, zó rechtvaardig, dat, waar u op de weg ligt en meent te moeten sterven, Hij daarlangs komt met Zijn wagen, u opneemt en u draagt met uw last. Dus een rechtvaardige Spruit, Die opgaan zal, hoe ook alle duivelen hun best doen, om haar te vertreden, - “Die zal Koning zijnde regeren”, - en alle farizeeën en schriftgeleerden te schande maken, maar de armen en ellendigen onder Zijn scepter vergaderen en hen weiden, - “en Hij zal recht en gerechtigheid doen op aarde. In die dagen zal Juda verlost worden, en Jeruzalem zeker wonen, en dit zal Zijn Naam zijn, waarmee men Hem noemen zal: “De HEERE onze Gerechtigheid.”

En Hos. 13: 14: “Doch Ik zal hen van het geweld van de hel verlossen, ik zal ze vrijmaken van de dood; o dood, waar zijn uw pestilentiën? Hel, waar is uw verderf?”

En Joël 2: 21: “Vrees niet, o land! verheug u en wees blijde”, - hoewel duivel en wereld grote dingen hebben uitgevoerd, - “want de HEERE heeft grote dingen gedaan. Vreest niet, gij beesten van de velds!” - gij, die geen water hebt, omdat alles woest is, - “want de weiden van de woestijn zullen weer jong gras voortbrengen. Want het geboomte zal zijn vrucht dragen, de wijnstok en vijgenboom zullen hun vermogen geven. En gij, kinderen van Sion, verheugt u en zijt blijde in de HEERE uw God. Want Hij zal u geven die Leraar ter gerechtigheid”, - dat is: de ware, enige Profet, Die u de verborgen wil Gods tot uw gerechtigheid volkomen geopenbaard heeft.

En Micha 5: 1: “En gij Bethlehem Efratha, zijt gij klein, om te wezen onder de duizenden van Juda, uit u zal Mij voortkomen, Die een Heerser zal zijn in Israël, en Wiens uitgangen zijn vanouds, van de dagen van de eeuwigheid.”

En Hab. 2: 3: “Want het gezicht zal nog tot een bestemden tijd zijn”, - wanneer de nood ten top gestegen is, - “dan zal Hij het op het einde voortbrengen, en niet liegen; zo Hij vertoeft, verbeid Hem. Want Hij zal zeker komen, Hij zal niet achterblijven.”

Eindelijk, - de tijd laat ons niet toe, nog meer aan te halen, - nadat Zacharia gezegd heeft: “Verheug u. zeer, gij dochter Sions! juich, gij dochter Jeruzalems, ziet, uw Koning zal tot u komen!” (Hoofdst. 9: 9),\;

Vernemen wij Mal. 3: 1: “ Ziet, Ik zend Mijn engel, die voor Mijn Aangezicht de weg bereiden zal. En snellijk zal tot Zijn tempel komen die Heere, Die gijlieden

zoekt, te weten de Engel van de Verbonds, aan Denwelke gij lust hebt; ziet, Hij komt, zegt de Heere”, - wie alles ten dienste staat.

Zo hebben wij dan vernomen, mijn Geliefden: er komt een Koning, om te richten met gerechtigheid en recht; alle goede werken brengt Hij mee en vervult daarmee alles, wat leeg is; alle rijkdommen brengt Hij mee om ze aan Zijn armen uit te delen.

“Gezegend zij Hij, Die daar komt in de Naam des Heeren!” - Sommigen willen dit aldus lezen: “Gezegend zij in de Naam van de Heere, Die daar komt.” Lezen wij echter de woorden van de 118^e Psalm, zoals zij in de Evangelieën zijn aangehaald, zo vinden wij telkens, dat er gezegd is: “Gezegend zij Hij, Die daar komt in de Naam des Heeren.” Markus heeft zelfs: “Gezegend zij het Rijk, dat komt in de Naam van de Heere.” Wat wil dit zeggen?

Er heersen allerwegen verkeerde begrippen van God; allerwegen is de mening, dat men zich als het ware achter de Heere Jezus voor de toorn Gods kan verbergen; vandaar ook in onze dagen het misbruik van de Naam Jezus, alsof er geen Vader in de hemel is, Die even zo genadig is als Jezus. Jezus echter kan en zal geen zonden vergeven, wanneer de Vader ze niet vergeven heeft. Jezus kan niet helpen, wanneer de Vader niet geholpen heeft. De Heere is voorzeker een Middelaar, de enige Middelaar Gods en van de mensen. Maar niet een middelaar, die wij gemaakt of verkozen zou hebben, of die van zichzelf zou gekomen zijn, maar Hij is van de Vader gekomen, in de Naam des Heeren”, dat is: ingevolge de opdracht, in de Naam en volmacht, met de machtsvolkomenheid van Zijn Vader. Die hier “Heere” heet als de Verbondsgod, als de getrouwe Verbondsgod van Zijn volk.

God de Vader nu heeft de Heere Jezus alles overgegeven! Hij is het, in Wiens hand de uitvoering van het eeuwige raadsbesluit van onze zaligheid is gelegd, gelijk Hij in het Hogepriesterlijk Gebed spreekt: “Gelijkerwijs Gij Hem macht gegeven hebt over alle vlees, opdat al wat Gij Hem gegeven hebt, hij hun het eeuwige leven geve” (Joh. 17: 2). Zo heeft God in het begin van de wereld allen, die Hij gekend heeft, aan de Zoon gegeven, om hen rechtvaardig, heilig en zalig te maken. Hij heeft in de eeuwige raad het aan Hem overgegeven, om weg en Middel te zijn, om alle verlorenen, die Hem van de Vader gegeven zijn, opnieuw tot God gebracht te hebben. Zo gaat de liefde uit van de Vader, en de Vader geeft Hem alle macht, om hier op aarde terecht te brengen, wat verloren is, te vergaderen wat verstrooid is. Hij heeft macht, Zijn leven af te leggen voor degenen, die de Vader Hem gegeven heeft. Hij heeft macht, het leven opnieuw aan te nemen, om rechtvaardig te verklaren, die Hem van de Vader gegeven zijn. Hij heeft zo alle macht in de hemel en op aarde. Hij heeft Zichzelf deze eer niet aangenomen; dat getuigt Paulus Hebr. 5: 46: “En niemand neemt zichzelf die eer aan, maar die van God geroepen wordt, gelijk als Aäron. Zo heeft ook Christus Zichzelf niet verheerlijkt, om Hogepriester te worden, maar Die tot Hem gesproken heeft: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik gegeneerd! Gelijk Hij - God de Vader - ook in een andere plaats zegt: Gij zijt Priester in eeuwigheid, naar de ordening van Melchisédek.” Dus, in de eeuwigheid van de eeuwigheden heeft God Zijn Zoon Adam zien verloren gaan en met hem zijn hele zaad. Toen sprak Hij tot Zijn ander Ik, toen sprak Hij tot het Afschijnsel van Zijn heerlijkheid: “Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd!” Opdat Adam weer Mijn zoon zij, opdat hij als kind aangenomen zou worden, om erfgenaam te zijn met de eeuwige Zoon van God, - sprak God de Vader in de eeuwigheid der eeuwigheden: ‘Er moet een Hogepriester komen ter genoegdoening’. Daarom: “Gij zijt Priester in eeuwigheid naar de ordening van

Melchizédek.” - in deze Melchizédek wil Ik Hem laten voorbeelden, - en nu: “Ga heen, Mijns harten dierbare Kroon, en wees het heil van de armen.” Zó gaat Hij van God de Vader uit, en Hij betuigt: Ik en de Vader zijn één.” “De Vader is in Mij, en Ik ben in Mijn Vader.” De woorden, die Ik spreek, zijn niet de Mijne, maar van Mijn Vader, Die Mij gezonden heeft.”

Zo heeft Hij de volmacht, de hele machtsvolkomenheid van God de Heere, de getrouwe Verbondsgod, om het eeuwig raadsbesluit ter zaligheid aan de armen en ellendigen te openbaren, om te verheerlijken de eeuwige liefde, genade en wondervolle goedheid, om weg te nemen alle zonde, schuld en straf, om op te treden voor het arme volk, dat de Vader Hem gegeven heeft, als Borg en Plaatsbekleder, en te spreken: “Ik wil niet, dat deze in het verderf nederdale. Want Ik heb een eeuwige verzoening gevonden!” (Job 33: 24.)

Mijn Geliefden, de tijd is verstreken. Wat het andere aangaat, dit moeten wij tot een volgende gelegenheid bewaren.

Dat ik het, gesprokene nog eens kort samenvatte: Jezus Christus, onze Koning, is gezalfd van God de Vader. Niet uit eigen autoriteit, maar uit de machtsvolkomenheid van de Vader is Hij in het vlees gekomen en zo in onze verloren toestand. Hij heeft Zichzelf die eer niet aangenomen, maar er staat: “Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve maar het eeuwige leven hebbe.” Zo is Hij een van God gegeven Koning, om gerechtigheid aan te brengen, vrede te geven en vergeving van zonden in het bloed van Zijn kruis, hulp en redding te bezorgen ook in dit leven. Hij is van de Vader gezalfd, om het genade en liefdevolle Vaderhart bij de armen en ellendigen te verheerlijken.

Bidt dan God om Zijn genade, dat u in waarheid voor Hem verbroken, arm en ellendig bent; om Zijn genade, dat u mag erkennen de heiligheid en Majesteit van Zijn Wet, dat u verwaardigd mag worden, om te erkennen, hoe u voor Hem zo geheel en alle niets zijt, enkel ijdelheid, opdat wij zo onze behoefte aan een levende Heiland recht bewijzen mogen. Dan zullen wij - het kan niet nablijven - zeer zeker verblijd worden door zijn komst in het vlees, gelijk zij voortdurend een komst is in het hart zodat wij ook uitroepen: Geloofd, - of: Gezegend zijt Gij, Jezus Christus! Amen.

Nazang: Psalm 72: 9.

*De stedelingen zullen bloeien,
Gelijk het malse kruid.
Zijn Naam en roem zal eeuwig groeien;
Ook zal eeuw in eeuw uit
Het nageslacht Zijn grootheid zingen,
Zolang het zonlicht schijn '!
Hun zal een schat van zegeningen
In Hem ten erfdeel zijn.*

ELFDE LEERREDE over PSALM 118: 26 en 27a.

Gehouden 12 December 1858, 's voormiddags.

Voorzang: PSALM 133: 13.

*Al ziet hoe goed, hoe lieflijk is 't, dat zonen
Van het zelfde huis als broeders samenwonen,
Daar 't liefdevuur niet wordt verdoofd.
't Is als de zalf op 's hogepriesters hoofd,
De zalf, waarmee hij is aan God gewijd,
Die door haar' reuk het hart verblijdt.*

*Die liefdegeur meel elk tot liefde nopen,
Als d'olie, die, van Arons hoofd gedropen,
Zijn baard en klederzoom doortrekt.
Z' is als de dauw, die Hermons kruin bedekt,
Die Sions top met vruchtbaar vocht besproeit,
En op zijn bergen nedervloeit.*

*Waar liefde woont, gebiedt de Heere den zegen;
Daar woont Hij Zelf, daar wordt Zijn heil verkregen,
En 't leven tot in eeuwigheid!*

Geliefde Broeders en Zusters in de Heere!

Wanneer een mens, die verloren was en op het vlakke veld in zijn bloed lag (Ezech. 16: 5 en 6), eenmaal bezocht wordt door de macht van de eeuwige liefde en zo op eenmaal aan het verderf ontruikt en gegrepen is met eeuwige liefde, zodat hem gezegd wordt: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid", - dan heeft hij opeens het beeld van de Liefhebber in zijn ziel opgenomen, het levende beeld. En wanneer hij nu het beeld weer ziet, dan klopt zijn hart en gelijk hij met eeuwige liefde bemind is, zo heeft hij van nu aan ook eeuwig lief. Hij, Die lief heeft en redt, heeft gezegd: "Dit is Mijn Verbond met u: Zomin de ordeningen van de hemel kunnen veranderd worden, zomin wordt veranderd Mijn Verbond met u, dat Ik u niet zou genadig zijn!" Zo heeft dan ook de ziel onveranderlijk lief.

Waar zien wij nu echter het beeld Desgenen, Die ons het eerst en met zo grote liefde heeft liefgehad? Ik meen: in de broeders! Ik meen: in de zusters! Ik meen: in de naasten! Daar wordt de liefde beproefd; hier is de toetssteen, of men van de Heere waarachtig geliefd is. De geboden van de Heere Jezus zijn niet zwaar. (1 Joh. 5: 3.) Dat heeft Hij Zelf gezegd, en dat is ook waar. Want het gaat bepaald geheel vanzelf: "Heeft Hij mij lief, zo heb ik u lief, mijn broeder, mijn zuster!" Deze liefde is een wonderlijke wisselwerking van de eeuwige hemelse liefde. Wij hebben Hem, Die ons het eerst heeft liefgehad, niet met onze ogen gezien, maar wij kunnen Hem toch dagelijks zien in onze naaste, in de broeder, in de zuster. Zij dragen Zijn beeld. Heeft men nu deel aan de liefde van de Heere en ziet men Zijn beeld, zo kan men niet anders dan weer liefhebben. En deze liefde wordt in drie stukken openbaar:

1°. dat men vrijgevig is;

2°. dat men vertroost en steeds zalf voor de wonden gereed heeft.

En 3°. dat men elkaar bemoedigt.

Ik zeg dus: Waar men liefheeft, daar is men vrijgevig, daar vertroost men, daar bemoedigt men elkaar. Men komt niet, om van een ander iets te halen; men wil van een ander niets hebben, maar men is zó rijk, zó rijk, dat men niet kan ophouden te geven. Men zoekt niet zozeer troost voor zichzelf, integendeel men zoekt zijn troost daarin, dat de ander getroost is geworden. En terwijl men een ander in zijn vreze bemoedigt, krijgt men zelf moed.

Dat zijn nu niet als het ware aan de wand geschilderde figuren, maar waar het een waar is, daar is het andere ook waar; waar men van de Heere bemind is, daar heeft men weer lief. En waar men eeuwig bemind wordt, bemint men eeuwig. Geen lijden en geen nood is er, die deze liefde kan opheffen; alle vijandschap en bitterheid, alle haat en alle verkeerdheid, dat alles samen is niet in staat deze liefde uit te blussen. (Hoogl. 8: 6 en 7.) Daarom heeft de Heere Jezus tot zijn discipelen gezegd: "Hieraan zullen zij alle bekennen, dat gij Mijn discipelen zijt, zo gij liefde hebt onder elkaar." (Joh. 13: 35.)

Het was wel niet altijd bij de discipelen zo, maar het kwam dikwijls voor, dat sommigen de eersten wilden zijn, en dat de een iets tegen de ander had. Maar wanneer de Geest in de raderen voer, dan gingen zij toch alle één weg, hadden één keuze, één doel, voerden hetzelfde wapen, streden tegen den zelfden vijand. (Ezech. 1: 1521.) Wanneer zij nu onder elkaar over allerlei dingen twistten, dan bracht de Heere hen als het ware in de smeltkroes, opdat zij daar ervaren: wij zijn arme verloren zondaars, en dat Hij liefheeft, dat Hij ons verlorenen liefheeft, dat is bij Hem vrijwillige liefde, dat hebben wij niet verdiend! Zo zochten zij dan daarna niets voor zichzelf, maar het was van toen aan hun karakter, te zoeken wat verloren is, te helpen de bekommerde, te troosten de bedroefden en te verrassen met heil, wanneer de lamp dreigde uit te gaan.

Al het bittere, alle verkeerdheid, hoogmoed, haat en wat een scheiding maakt tussen broeders en zusters, is eigenlijk in de grond niets anders dan een bewijs, dat zij niet arm zijn; dat zij hun verlorenheid niet kennen; dat zij nog niet weten, wat het is, uit vrije genade gered te zijn. Wanneer echter het beeld van eeuwige liefde waarlijk als een licht is opgegaan in de ziel, dan kus ik het beeld, wanneer ik het zie, dan heb ik het lief, waar ik het vind. En al slaat het mij ook in het aangezicht, de liefde blijft toch; zij blijft geven, zolang zij hierbeneden ademt; zij blijft troosten, zolang zij, - juist omdat zij liefheeft, - bedroefd wordt; zij blijft voortgaan met moed in te spreken, zolang zij hierbeneden, omdat zij liefheeft, te strijden heeft.

Van dit standpunt uit, mijn Geliefden! beschouw ik en wens met u te behandelen de woorden, welke wij vinden in PSALM 118: 26b en 27a.

Wij zegenen ulieden, die van het huis van de Heere zijt. De Heere is God, Die ons licht gegeven heeft. Hoogduitse Bijbelvertaling. Statenvertaling: "Wij zegenen ulieden uit het huis des Heeren."

Wij zullen zien, hoever wij in dit morgenuur komen. Wij lezen hier:

- *Wij zegenen u, die van het huis van de Heere zijt, - daar hebt gij het vrijgevege.*
- *De Heere is God, - daar hebben wij de troost.*
- *Die ons verlicht, - daar hebben wij hetgeen bemoedigt.*

Tussenzang: PSALM 115: 7.

*Elk, die Hem vreest, hoe klein hij zij of groot,
Wordt van dat heil, die weldaân, deelgenoot.*

*Hij zal ze groter maken,
En z'u, zowel als het kroost, dat gij bemint,
Dat, nevens u, zich aan Gods Wet verbindt,
In dubb'le maat doen smaken.*

Wij spreken dus vooreerst van het vrijgevege van de liefde, namelijk het vrijgevege van die liefde, waarmee zij liefhebben, die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest. Het vrijgevege is uitgesproken in de woorden: “Wij zegenen ulieden, die van het huis van de Heere zijt.” De Statenvertaling heeft: “Wij zegenen ulieden uit het huis des Heeren.” Het Hebreeuws laat beide overzettingen toe. Zowel: “Wij zegenen u uit het huis van de Heere”, als: “Wij zegenen u, die van het huis des Heeren zijt.” Zoveel is zeker, dat de zegen, waarmee hier gezegend wordt, voortkomt uit het huis van de Heere, van de troon van de genade, van de ark van het Verbond. En dus, dat diegene, die alleen uitwendig en Joods in het huis Gods staat en nabij de troon van de genade is, zulke woorden niet uitspreken kan.

De Heere Jezus Christus heeft al de Zijnen gemaakt tot koningen en priesters van God de Vader. En omdat zij nu eenmaal koningen zijn, hebben zij grote macht; zij beschikken over hemel en aarde. Hier op aarde heersen wel keizers, koningen, hertogen, graven en andere machtige lieden, maar zij zijn het zeker niet, die in waarheid heersen. Maar die zijn het, die de Heere Jezus Zich tot koningen gekocht heeft met Zijn bloed. Dit zijn naar het uitwendige gewoonlijk arme mensen, die dikwijls nauwelijks tien stuivers verdienen. Maar is de troon van de genade in het hart opgericht, dan is men een koning en een priester, die over hemel en aarde beschikt, over Gods hart over de liefde van de Heere Jezus, over alle geestelijke schatten. Let wel, mijn Geliefden, zo iemand beschikt niet over bliksem en donder, ook niet over hel of verdoemenis, niet over de macht om andere te vervloeken, maar hij beschikt over *Gods zegen*.

De Steen, die de bouwlieden verworpen hebben, is tot een hoofd des hoeks geworden; van de Heere is dit geschied, en het is een wonder in onze ogen! De hemel juicht, dat deze verworpen Steen verhoogd is. En nu laat de Heere God zon en maan schijnen en laat regenen over goede en boezen; het Lam draagt de zonde van de wereld, ja, deze Steen draagt het heelal. De Heere zendt de Zijnen uit, om te zegenen; willen de mensen de zegen niet hebben, dan gaat men er weer mee naar huis; willen de mensen de vrede niet hebben, nadat men hun die aangeboden heeft, men trekke zich stil terug, zijn eigen vrede verliest men niet. (Vergelijk Matth. 10: 13.) De Heere geeft de Zijnen een oliekruik ook die nooit leeg wordt. En al waren er ook miljoenen vaten in de wereld, - zolang er lege vaten zijn, zolang hebben zij, die des Heeren zijn, ook iets in de kruik om mee te delen. Zijn er echter geen ledige vaten meer, dan houdt de olie op te vloeien.

God de Heere, mijn Geliefden, heeft alles in Zijn hand. Hemel en aarde, de zee en alles wat daarin is, wat verborgen ligt in de schoot van de aarde en wat zich op haar oppervlakte bevindt, hetgeen gezien wordt en hetgeen niet gezien wordt, het is alles Zijne, het is alles van onze Heere Jezus. Hij heeft het Zich alles verworven met Zijn bloed. Hij is een rijk Koning, een rijk Man. Hij kan wat geven. Hij heeft aan Zijn hof ‘ministers’, en deze hebben niets anders te doen, dan heil te brengen en uit te delen. Deze zijn echter zelf weer, laat mij zeggen, arme dieren. Zij schitteren niet van goud, maar zijn kruisdragers. Het zijn lieden die in een aanhoudende strijd gewikkeld zijn. Zij wenen steeds, zij liggen voortdurend onder. Zij zijn van het hoofd tot de voetzool met wonden bedekt, dag en nacht worden dodelijke pijlen van de goddeloze op hen af-

geschoten. Maar juist hun eigen verschrikkelijke nood maakt, dat zij gevoel hebben voor hetgeen nood is. Juist de bittere tranen, welke zij wenen, maken, dat zij geen tranen kunnen zien. Juist hun diepe wonden, welke zij voortdurend ontvangen, maken, dat zij zelfs van kleine smarten van andere niet zeggen: "O, dat is niets; ik heb er wel ergere ondervonden!" Maar zij weten, welk een pijn de wonde veroorzaakt, hoe zij brandt. Nu, zo zijn de dienaren, die aan het hof van deze Koning zijn, van Wie zij gezegd hebben: "Gezegd zij Hij, Die daar komt in de Naam van de Heere!" Die zo komt gezonden van de Vader en met Zijn volmacht. Wanneer zij op de Koning zien, zo moeten zij zeggen: Dat had ik nooit gedacht! Ik meende, Hij zou mij doodgeslagen hebben, maar Hij is een ontfermend Heere; het is alles genade wat van zijn lippen vloeit! Hij heeft mij gekend, toen ik onder de vijgenboom zat. Hij heeft mijn tranen geteld, welke ik in het verborgen weende. Hij heeft mij doorgrond tot in het verborgenste van het hart en al mijn wensen en mijn gebeden gekend! En al ben ik voor Hem ook een erbarmelijk schepsel, - bij Hem straalt alles van liefde, genade en ontferming, en Hij maakt mij zó rijk, dat ik met geen koning ter wereld zou willen ruilen!

Mijn Geliefden! Er waren eens een paar melaatsen. Deze hielden zich voor de stad Samaria op en mochten niet in de stad komen, juist omdat zij melaats waren. Zo verkeerden zij dan in het grootste gevaar. Want buiten was het leger van de vijanden. Toen zeiden zij op zekere nacht tot elkaar: 'Zie, wij sterven toch; het beste is, dat wij ons in het leger van de vijanden begeven; laten zij ons leven, dan leven wij; doden zij ons, dan zijn wij dood!' Zodra zij in de legerplaats komen, zien zij geen enkele schildwacht, zij zien geen mens. Zij gaan in een tent en vinden alles vol kostbaarheden: gouden en zilveren kannen en bekers, kostbare edelgesteenten, allerlei schone wapenen van goud en zilver; de schoonste en kostbaarste kleren. En de arme mensen tasten toe, verkwikken zich aan de kostelijke wijn en de voortreffelijke spijzen, en gaan daarna weer in een andere tent. "Het ziet er toch wonderbaar uit", zeggen zij, wat zijn wij rijk!" Maar zij begrepen toch, dat zij, twee zo kleine mensen, dat alles niet konden meenemen. Daarom zeiden zij tot elkaar: 'Nee, deze dag is een dag van goede boodschap! Die is niet alleen voor ons, maar voor het hele volk, dat in nood en angst verkeert! Maken wij ons dan op en gaan wij naar de stad; mogen wij ook als melaatsen er niet inkomen, dat doet hier niets ter zake, - wij zijn zo overgelukkig, zij zullen de blijde boodschap ook hebben!' zo laten zij dan goud, zilver, edelgesteenten en de kostelijke klederen liggen, gaan naar de stad en boodschappen: "Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft! O gelukkig volk, al uw vijanden zijn door God verdreven!" En het volk komt naar buiten en ziet alles, wat de Heere gedaan heeft, en ook de vrouwen, die thuis zaten, deelden de roof uit. (2 Kon. 7.)

Zo zijn de ministers aan het hof van de Heere Jezus, de koningen en priesters, die Hij gemaakt heeft. Zij zijn melaats in zichzelf, arm en bedroefd, en denken: ach, nu is het toch verloren, het is toch uit niet de belofte, de vijand heeft alles in zijn macht, de dood heeft mij alles ontroofd, ik heb niets meer, het is mij om het even, waar ik blijf en wat er van mij wordt! Maar *het zaad* blijft toch in degenen, die uit God geboren zijn. En alle werpt de Heere God hen ook in de diepste hel, zij kunnen daarin niet blijven liggen, zij komen weer te voorschijn, ja, zij brengen ook hem ook die in dezelfde diepte met hen tot God roept om genade.

Weet u nu, wat het voor mensen zij; die zeggen: "Wij zegenen u"? - Ik predik u dit, opdat u allen zulke mensen moogt zijn en worden! Ziet, mijn Geliefden, er is geen goud en zilver, geen inrichting voor opvoeding voor nodig, om dit te worden, maar daarvoor moet men zonde hebben, zijn zonde erkennen, doordien men eerbied heeft voor God en Zijn Wet. Daarvoor is nood en armoede nodig, opdat de mens gedachtig

zij, wat hij is. Wat heb ik te eisen, ik, die stof en as ben? Ik zit daar en wil twisten met mijn naaste, en een seconde slechts, een ademtocht slechts, en mijn ziel kan voor de rechterstoel van Christus geroepen worden! Dat predik ik u. Allen wie nu arm, waarachtig arm en ellendig is, wat zal die doen? Liefhebben? Dat kan hij niet! Zich opmaken tot de Heere om genade! En wanneer hij Gods vrije genade aan zijn ziel waarachtig ervaart, zo doet hij evenals die melaatsen, die, toen zij zich op weg begeven hadden naar het leger van de vijanden en, terwijl zij vreesden, dat de vijand hen zou ombrengen, nadat zij uit de stad Gods geworpen waren, - de vijand verdreven vonden en veel schatten ontdekten. - Dan komt het in het hart op: "Dat kan ik niet voor mij behouden! Dat moet het hele volk ook hebben, het hele volk van Christus!" Dus: "Wij zegenen u, die uit het huis van de Heere zijt!"

Zij, die 'wij' zeggen, zijn kruisdragers, en degenen, die zij zegenen, zijn ook kruisdragers, zijn ook pelgrims op de weg naar het Jeruzalem, dat Boven is. In het dagelijks leven pleegt men iemand, die van een reis terugkeert, bij zijn thuiskomst welkom te heten. Zo is dan dit: "wij zegenen u" ook een "welkom heten." "Zegenen" wil eigenlijk zeggen: goed heten. Die nu zo aankomen, ja, dat zijn allerlei mensen; het zijn blinden, lammen, melaatsen, er is niet veel goed aan hen. Althans, zij bekennen het van zichzelf, dat er niet veel goed aan hen is. Ja, zij gaan nog verder en bekennen, dat er zelfs niets goed aan hen is. Zij bekennen ten opzichte van Gods Wet: 'wanneer ik ook Gods Wet zou willen houden, de zonde, welke in mij woont, laat het mij niet toe. Ja, ik ben ten enenmale onbekwaam om Gods Wet te willen houden, en heb mezelf daarvoor onbekwaam gemaakt.' Het zijn mensen, die op weg naar Jeruzalem zijn; zij zijn de Schaapspoort binnengekomen. Ja, zij zijn ook door de hoge poort gekomen voor het brandofferaltaar, maar daar staan zij nu doodsbleek, zij sidderen en denken: Zal niet wellicht het vuur uit het huis Gods komen en ons verteren? - zo is het volk van de Heere. De hele wereld kan de duivel vertrouwen, maar des Heeren volk kan zijn God niet vertrouwen. De hele wereld weet van geen gevaar, maar des Heeren volk ziet zich steeds in gevaar, is steeds vol angst en vrees! Ja, voor anderen kunnen zij wel geloven, maar voor zichzelf kunnen zij Gode niets toevertrouwen. Zij kunnen niet geloven, dat Hij hun zonde vergeeft, dat Hij hen niet verteert met het vuur Zijns toorns, dat Hij hen, ja, juist hen zegenen wil. Vloek en verdoemeniswaardig erkent zich een iegelijk, die van het huis van de Heere is. En, de hand op het hart wanneer het moet zijn, kan niemand geloven, niemand het voor zich vasthouden.

Daar ligt het echter zo in het hart: Ja, ik ben nu wel in Gods huis, bij Zijn altaar, - ik zie wel het Lam in de vlammen opgaan en verneem de bazuin, - maar, ik zondig mens! Zou mij dat gelden? Zou ik, ik door Hem aangenomen zijn? Heb ik, ik de dood niet te vrezen? Ach, wist u, hoe het er in mijn huis uitziet! Als God met mij is, waarom gaat het mij dan zo? Als God getrouw en waarachtig is, waarom heeft Hij dan deze of gene belofte, die Hij mij gegeven heeft, niet vervuld? Ik sta hier wel in de voorhoven Gods, maar innerlijk ben ik verlaten! Ik hoor de bazuin wel, maar de duivel blaast mij allerlei in het oor! Ik ga wel op naar de voorhoven, maar hier in het hart liggen toch geheel andere dingen; daar ligt vijandschap, - ja, haat en vijandschap tegen God!

De Geest spreekt: *Wij zegenen u, die van het huis van de Heere zijt!* Van het huis van de Heere, - ja, ben ik dan van het huis van de Heere? Hier onderzoek een iegelijk zichzelf. Een ieder weet wel, van waar hij komt. In het natuurlijke zal hij toch niet zijns vaders huis vergeten hebben, zal hij niet zijn vaderland vergeten hebben. Hij weet toch wel, van waar hij is. Zo weet een iegelijk, die uit God geboren is, ook van

waar hij is. Want dit “uit het huis Gods zijn” wil met andere woorden zeggen: *zoon van het huis of huisgenoot Gods te zijn* (Ef. 2: 19). Het is dus hetzelfde als: *uit God geboren zijn*, zoals Johannes het in zijn Brief uitdrukt. Het wordt ook genoemd: *uit de waarheid te zijn*.

Dat weet een ieder, die het bij bevinding kent, van waar hij is. Is hij een kind, zo vrage hij naar zijn Doop; is hij volwassen, zo herinnere hij zich de uren en ogenblikken, die hij alleen kent, toen hij in bang nachten voor Gods Aangezicht heeft gelegen. Ik zeg: dat weet een ieder, die van het huis Gods is, dat hij van het huis Gods is.

Maar één ding weet hij niet, namelijk, *of hij in het huis Gods blijven zal*. Wat? Is er dan een afval van de heiligen? Nee! Hetgeen God uitverkoren heeft van de beginne, dat brengt Hij ook in de hemel! Maar is het voor mij? Staat mijn naam in het Boek des levens? Zal hij niet uit het Boek des levens weggedaan worden? Dat is de bange vraag van mijn hart. Geen kind Gods bouwt op zijn wedergeboorte, op zijn bekering. Mijn wedergeboorte, mijn bekering heb ik duizendmaal voor God weer bevestigd, ik moet een andere grond, een andere vastigheid hebben.

Zij, die de zegen meedelen, kenschetsen degenen, die zij zegenen, als zulken, die ook van het huis van de Heere zijn. Waarom doen zij dat? Wel, ik kan toch mijn geld niet in het water werpen! Ik kan toch een paard, os of ezel niet voorzetten, wat voor de mens bestemd is! Ik kan een volwassene niet behandelen als een kind! Ik kan niet met zalf komen tot hem, die gezond is, en heling brengen aan dengene, wiens beenderen niet gebroken zijn; niet met raad komen tot hem, die niet verlegen is, noch met hulp tot hem, die de macht in zijn eigen hand heeft! Ik kan niet met de zegen van Boven komen tot hem, die deze zegen niet behoeft, dat wil zeggen, die zijn vloekwaardigheid niet gevoelt? Dat heeft de Heere Jezus Zelf gezegd: ‘Ik ben niet gezonden tot de gezonden, maar tot de zieken’. Die mitsdien armoede, vloekwaardigheid, verdoemenswaardigheid in zichzelf zien, die zien ook het overvloedige van de genade en ontferming van hun Koning. Zij worden vervuld van Zijn licht, van Zijn goedheid en genade. Zij worden geheel door hun Koning ingenomen, en Hij geeft hun alles, opdat zij het opnieuw uitdelen.

Deze moeten nu ook weer zulken vinden, zoals zij zelf zijn: armen, ellendigen, treurigen, melaatsen, die hun ellende erkennen en daarvan graag zou verlost zijn. Zodanige vinden zij dan ook en deden hun ook uit de volheid van Christus. Het kan niet anders zijn: iemand, die verloren was en redding gevonden heeft, die moet juichen: “Het verlorene volk, het is gered!” Het kan niet anders zijn: die in de afgrond gelegen en daarop de kus van vrede ontvangen heeft, - hij moet juichen: “Die in de afgrond liggen, zij zijn verlost!” Zo komen zij dan en zeggen: “Wij zegenen ulieden, die van het huis van de Heere zijt!”

“Wij zegenen u”, of: “gezegend bent u”, - dat wil dus zeggen: Wij hebben het zelf van de Heere ondervonden, dat Hij onze vloek en verdoemenis van ons af en op Zich heeft genomen en ons met Zijn gerechtigheid en heiligheid geholpen heeft, toen wij dit het allerminst verwachtten. Deze Koning is zachtmoedig, Hij is vriendelijk, Hij is goed. Genade vloeit van Zijn lippen. Hij heeft ons barmhartigheid laten wedervaren, ons, de voornaamste van de zondaren. En hoewel Hij ons hard gekastijd heeft, zo heeft Hij ons toch niet aan de eeuwige dood overgegeven. En hoewel wij veel hebben moeten lijden om Zijns Naams wil, heeft Hij toch alles weer overvloedig goed gemaakt, door tot ons te komen met Zijn heerlijke troost. En hoewel wij in de droefenis meenden, dat Hij ons met de Gemeente zou verderven, is Hij nu nochtans daar met de vergeving van zonden, met de opstanding, met het eeuwige leven.

O u, die van het huis van de Heere bent, - o u, die uit God geboren bent, die uit de

waarheid zijt; o verdrukten, u armen, u geringen, u die verbroken van geest bent en beeft voor des Heeren woord; u die daarvoor wegzinkt, - o u, die op hoop gevangen en gebonden zijt; u, die meent onder de vloek te moeten omkomen, - hoewel uw geweten u aanklaagt, en u meent van God verstoten te zijn, - hoewel u de Wet met een zware en verdoemende vloek heeft neergeslagen, hoewel alle duivelen u vervloeken, ... zo verkondigen wij u nochtans, nadat wij de Koning Jezus Christus in Zijn glorievolle toekomst en verschijning gezien hebben, dat u Zijn gezegenden, de gezegenden van de Vader bent! O, een gelukkig volk bent u! "Welgelukkig zijt gij, Israël! wie is u gelijk? Gij zijt een volk, verlost door de Heere, het Schild uwer hulp, en Die een zwaard is uwer hoogheid!" (Deut. 33: 29.)

U bent van de Heere gezegend, Die het goede werk, in u aangevangen, ook voortzet en voleindigt tot eer van Zijn Naam en niet laat varen de werken van Zijn handen. Uw Heere en God komt. Hij is daar, uw Koning, en zal u zijn rijken schat ontsluiten, o gij medegenoten in de verdrukking en in het Koninkrijk en in de lijdzaamheid van Jezus Christus! (Openb. 1: 9.) Hebben wij het u niet tevoren gezegd en u daarmee getroost, dat deze Koning als een herder de verlorene schapen zoekt, Zijn leven voor hen stelt en hun eeuwig leven geeft, allen die zijn stem horen en Hem volgen?

Nu bent u daar, en Hij is daar, - thans mag u ondervinden, dat het een getrouw woord is en aller aanneming waardig, dat Hij gekomen is, om de zondaren zalig te maken. En dat het allen moet welgaan, die tot deze Koning de toevlucht nemen. Thans is Hij daar, gekroond met heerlijkheid en eer, en brengt ons en u de zegen ook van Zijn Vader, zodat wij juichen mogen: *Gezegend zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft*, - ons, die vloek en hel verdiend hadden, - *met allerlei geestelijke zegening in de hemel in Christus!* (Ef. 1: 3.) Zó vertroost de ene kruisdrager de andere en zegt: "Wij zegenen u, die van het huis van de Heere zijt."

Degenen echter, die hier zeggen: "wij", - wij zegenen u, - wat hen aangaat, is het zeer wel mogelijk, dat zij voor het ogenblik voor zichzelf niets hebben aan al de rijke zegen, die zij brengen. Juist de Psalmen, welke het meest klagen over verlatenheid, nood en ellende, brengen ook de meeste zegen. Wat schijnt te juichen, dat is het niet, maar wat kruipt in het stof en klaagt, dát is het. Het is zeer wel mogelijk, dat hij, die zegent, voor het ogenblik niets heeft aan God, aan hemel en aarde, niets aan alle vlees. Maar hij ziet een broeder, een zuster in de nood zitten, en hoe ellendig hij ook is, hij opent de schatkamer van de Vader en spreekt: 'Daar broeder, daar zuster, - neem! Daar hebt u alles, wat u nodig hebt!' Zo is de liefde! Geboren in de afgrond, vraagt ze naar geen afgrond, maar naar hen, die in de afgrond zijn. Ze ziet de Heere Jezus aan, en waar ze hoort klagen: "Wij zijn verloren! wij zijn verdoemd en vervloekt!," daar spreekt zij: "Wij zegenen u!" Amen.

Nazang: PSALM 33: 6.

*Maar d'altoos wijze Raad des Heeren
Houdt eeuwig stand, heeft altoos kracht;
Niets kan Zijn hoog besluit ooit keren;
't Blijft van geslachte tot geslacht;
Zalig moet men noemen,
Die hun' Maker roemen
Als hun' Heere en God;
't Volk, door Hem tevoren
Gunstig uitverkoren
Tot Zijn erv' en lot.*

TWAALFDE LEERREDE over Psalm 118: 27a.

Gehouden 12 December 1858, s' avonds.

Voorzang: PSALM 71: 10 en 11.

*Mijn hart zal steeds op U vertrouwen.
Mijn mond vindt, tot Uw' lof,
Gedurig ruimer stof,
En zal Uw recht en heil ontvouwen;
Schoon ik de reeks van die schatten
Kan tellen noch bevatten!*

*Ik zal blijmoedig henentreden,
In 's Heeren mogendheid.
Mijn hart is uitgebreid,
O Heer! om Uw gerechtigheden,
Ja, die alleen, te prijzen
Op aangename wijzen!*

Mijn geliefde Broeders en Zusters! Ik zei in het morgenuur, dat degene, die van God geliefd is, vanzelf opnieuw eeuwig liefheeft. Deze liefde is niet zozeer een liefde tot de Heere, gelijk men gewoonlijk liefde tot de Heere huichelt; want Hij kan ons wel liefhebben, maar wij Hem niet. En Hij heeft lief, omdat Hij lief heeft. Wanneer wij Hem echter liefhebben, dan hebben wij Hem alzó lief, dat deze liefde tegelijk op de naaste overgaat, op allen, die uit God geboren zijn. Zijn Beeld kunnen wij niet zien, maar wij zien Hem in de broeders en zusters. Het is daarom aan deze liefde eigen, allereerst: vrijgevig, mededeelzaam te zijn, welke mededeelzaamheid daarin bestaat, dat men zegent, dat is, dat men goed heet degene die van de Heere zijn, die uit God geboren zijn; dat men hen welkom heet. En dat niet alleen, maar dat men uit de volheid Gods mildelijk ook deelt, hetgeen men zelf uit deze volheid ontvangen heeft. Gods volk is een arm volk; arm vanwege hun ellende. Zo arm het echter is, zo rijk is het ook. Maar het weet dikwijls niet, waar de rijkdom is. Daar maakt de Heere het dan zó, dat, wanneer de een weent, de ander zich verblijdt; dat, wanneer de een de moed vergaat, de ander moed krijgt, om dit de broeder mee te delen: het staat daarboven in de hemel toch goed voor ons armen!

Vandaar deze woorden: "Wij zegenen ulieden, die van het huis van de Heere zijt", die dus huisgenoten Gods, kinderen van de Allerhoogsten bent, die uit de waarheid zijt. Het is de gezindheid van de Heere God, goedertieren te zijn; het zal Zijn kinderen welgaan. En zo is het hun, die uit God geboren zijn, ook eigen, er opuit te zijn, dat het de broederen welga, zij zullen het goed hebben. Van deze mededeelzaamheid, dat zij uit de volheid van de Heere meedelen, komt het ook dat zij troosten, dat zij niet anders kunnen, dan zulken troosten, die uit het huis van de Heere zijn. Deze troost is uitgesproken in de woorden, welke wij lezen in het eerste gedeelte van het 27^e vers van Psalm 118:

De Heere is God.

Dit hebben wij eigenlijk al vorige Zondag overwogen, maar het woord “God” is een boom, aan welke veel vruchten hangen. En zo wens ik dan hedenavond nogmaals deze boom en zijn takken te schudden, ten einde andermaal enige vruchten te verkrijgen.

Het spreekt vanzelf, zal het verstand zeggen, dat de Heere “God” is. Maar in het leven? In het dagelijks leven? Wie is daar God? Is het Baäl en Astaroth? Is het de Moloch? De Mammon? Is het man en vrouw, huis en kind, geld en goed? Van de Tien Geboden wordt het eerste gebod: “Ik ben de Heere, uw God”, om zo te zeggen, weggeblazen. Dit “Ik” Gods, o ja, dat wij dat in gedachtenis konden houden! O, dat het verdoemde en vervloekte “ik” des vleses en alle ander “ik” daar niet tussen kwamen! Ziet, wanneer wij dat geloven en aannemen konden, dan zouden wij niet treurig zijn, maar vol van geloof onze pelgrimsreis voortzetten, dan zou alles, alles voortdurend goed zijn. Maar in het arme hart van de mensen staan in plaats van het woord “Heere” alle mogelijke dingen dezer wereld, en deze zijn dan ‘god’. En in plaats van dit: “De Heere is God”, staat in het hart: Hij is niets, de Heere is niets!

Laat ons er acht op geven, dat het zeer zeker een gruwelijke zonde van ons is, dat wij niet letten op het eerste gebod en dit zo gering achten. In ons allen leeft de gedachte: *Wij zijn het, wij zullen zijn als God, en wij zijn God.* U kunt het vinden in elke courant; daar zijn de mensen, daar zijn de vorsten god; zij doen en bepalen alles, zoals zij willen, en wat zij willen. En er leeft geen God, Die hemel en aarde gemaakt heeft. U kunt ditzelfde echter ook elke dag vinden op de bladen van uw leven en dagelijks doen. Daar zien wij, dat wij voortdurend ernaar streven, God uit alle dingen te verdringen. Het ligt bij de mens eenmaal zo, dat hij denkt: het toeval is God. De dood, de zonde, de wet, de Mammon of Moloch is God, of wel men is zelf God.

Nu komt daar een kruisdrager aan, en gaat de arme kruisdragers tegemoet, zoals Melchizédék Abraham tegemoet kwam en hem zegende in de Naam van de allerhoogste God, Die hemel en aarde bezit (Gen. 14: 19). Een deel van de kruisdragers denkt bij zichzelf: zouden wij waarlijk gezegenden zijn van de allerhoogste God? Zouden wij in waarheid zulken zijn, op wie God in genade neerziet? Zou het waar zijn, dat ons de zonden vergeven zijn?

En de andere kruisdragers zeggen: Ja, het is waar! Zo is het! U zult niet ten prooi worden aan de verdoemenis en de vervloeking. Want Eén is er, - Hij, van Wie wij gezongen hebben: “Gezegend zij Hij, Die daar komt in de Naam van de Heere!” Hij is nu daar! Hebben wij u niet gezegd, dat Hij komt? De belofte zal toch te Zijner tijd komen. En hoewel ze vertoeft, verbeidt haar, zij zal zeker komen en niet achterblijven. Nu is het vervuld, en u moet weten, dat daarboven alle schatten van de genade en van het eeuwig leven voor u bewaard zijn! En nu brengen wij u de eerstelingen: “*De Heere is God!*”

Toen Abraham als overwinnaar terugkeerde, dacht hij wel, dat hij de man was; dat hij de koningen overwonnen en veel buit behaald had. Maar spoedig zou hem de moed ontzinken en hij liep groot gevaar, van Sodom iets te nemen, van de buit iets te houden. Toen werd hij echter gezegend, opdat hij zich over de zegen meer zou verheugen dan over alle schatten. En in het woord van Hem, Die hemel en aarde bezit, vernemen zou : “Gij hebt van alles overvloed.” “Ik ben de Heere”, of: “Ik de Heere.” Dat lezen wij bijna overal. (Lev. 19: 37; 20: 8; Gen. 28: 13; Exod. 15: 26; 20: 2; Psalm 81: 11; Jesaja, 41: 4; 12: 8; 45: 58; Jer. 17: 10. enz.) “Zij zullen weten of ondervinden”, zo lezen wij honderdmaal bij de Profeten, “dat Ik de Heere ben.” (Exod. 8: 22; Jesaja, 49: 23 en 26. Enz.) En opnieuw: “Ik ben de Heere, dat is Mijn Naam. En Mijn eer zal Ik geen andere geven, noch Mijn lof de gesneden beelden” (Jes. 42: 8).

In zijn volle betekenis vinden wij dit “de Heere is God” in het tweede Boek van Mozes. Daar lezen wij, hoe de Heere tot Mozes zegt, dat hij tot Farao heeft te gaan en te zeggen, dat de Heere hem gebod, het volk te laten trekken. En nu luidt het Exodus 6: 18: “En God sprak met Mozes en zeide tot hem: Ik ben de Heere! En Ik ben aan Abraham, Izak en Jakob verschenen, als God de Almachtige - of Algenoegzame -; maar met Mijn Naam “Heere” ben Ik hun niet bekend geweest. En ook heb Ik Mijn Verbond met hen opgericht, dat Ik hun geven zou het land Kanaän, het land hunner vreemdelingschappen, waarin zij vreemdelingen geweest zijn. En ook heb Ik gehoord het gekerm van de kinderen Israëls, die de Egyptenaars in dienstbaarheid houden, en Ik heb aan Mijn Verbond gedacht. Dus zeg tot de kinderen Israëls: Ik ben de Heere! en Ik zal ulieden uitleiden van onder de lasten van de Egyptenaars, en Ik zal u redden uit hun dienstbaarheid, en zal u verlossen door een uitgestrekte arm en door grote gerichten. En Ik zal ulieden tot Mijn volk aannemen, en Ik zal u tot een God zijn. En gijlieden zult bekennen, dat Ik de Heere uw God ben, Die u uitleid van onder de lasten van de Egyptenaren En Ik zal ulieden brengen in dat land, waarover Ik mijn hand opgeheven heb, dat Ik het aan Abraham, Izak en Jakob geven zou. En Ik zal het ulieden geven tot een erfdeel; Ik, de Heere!”

Abraham, Izak en Jakob hebben weliswaar de Heere met Naam gekend, maar wat er allemaal in de Naam “Heere” lag, was hun niet geopenbaard geworden. De tijd daarvoor was nog niet gekomen, maar wat in deze Naam lag, dat werd nog overvloediger de kinderen Israëls geopenbaard. In dezelfde zin wordt ook Hebr. 11: 39 van de vaderen gezegd: “Zij hebben de belofte niet ontvangen”⁴, terwijl wij toch lezen, dat Abraham de dag van de Heere Jezus gezien en zich daarover verblijd heeft. Maar hij heeft toch niet gezien, wat Nathanaël zag, toen hij Jezus zag en Deze zeide: “Eer u Filippus riep, daar gij onder de vijgenboom waart, zag Ik u!” Daarom zegt ook de Heere Jezus Zelf (Matth. 13: 17): “Koningen en Profeten hebben begeerd te zien, hetgeen gij ziet, en hebben het niet gezien, en te horen, hetgeen gij hoort, en hebben het niet gehoord.” Zolang Abraham, Izak en Jakob leefden, heeft de soevereiniteit Gods zich niet zo geopenbaard, als in de tijd, toen Hij Zijn volk uit Egypte voerde.

De openbaring van de Naam “Heere” gaat tragsgewijs. Steeds volkomener en steeds heerlijker en heerlijker gaat zij door alle Profeten heen voor een iegelijk, die oren heeft om te horen. Totdat hij in de Geest aan de Zee van Tiberias staat en Johannes hoort zeggen: “Het is de Heere!” (Joh. 21: 7).

Wanneer u hoort alle beloften, welke God aan Zijn volk gegeven heeft, dan zult u zeggen: “Dat is heerlijk! Dat is kostelijk! Maar wanneer u zelf in de oven, in de ijzeroven van de Satan u bevindt, u in de macht van de helse Farao ziet, wanneer u de belofte hebt en met de belofte tegronde gegaan bent, zodat het luidt: “De Filistijnen over u, Simson!” Wanneer ge u niet meer helpen kunt, en het wordt erger en erger, - wat dan? U hebt vóór veel jaren wel gehoord: “De Heere is de Heere”, maar welke troost hebt u daar heden van? Welaan, geef er acht op, dat God dit woord: “Ik ben de Heere”, niet gesproken heeft, toen de kinderen Israëls de Roede Zee alle door waren, niet toen alle vijanden daarin verdronken lagen (Psalm 106: 11), maar toen heel het volk vragen moest: “Is Hij de Heere, waarom gaat het ons dan alzo?”

Ik ben de Heere, de getrouwe Verbondsgod! Wie is dat? Is het God de Vader, Die de verachte Steen als Hoeksteen heeft tevoorschijn gebracht? Is het God de Zoon, de verachte en verworpen Steen? Is het God de Heilige Geest, de Trooster, door Welke Christus spreekt: “Dat Israël nu zegge: Zijn goedertierenheid is in de eeuwigheid” Wij

⁴ D.w.z. zij hebben de belofte niet vervuld gezien

noemen Drie, omdat God Zich zo in Zijn Woord geopenbaard heeft, dat deze drie onderscheiden Personen de enige, waarachtige, eeuwige God zijn. “Ik ben de Heere”, dat wil zeggen: Ik houd woord en trouw, Ik houd Mijn Verbond! Het Verbond Mijns vredes wankelt nimmermeer. Aan Abraham, Izak en Jakob, Mijn uitverkorenen, heb Ik honderd dingen getoond, maar nu zal Ik Mij opmaken en zal u nog geheel andere dingen tonen, die zij niet gezien hebben. “Ik heb gehoord”, - dat leze de ziel, die in de banden van de zonde, van de hel en van de wereld was, die echter tot alle afgoden gezegd heeft: “Weg! weg!” en nu des te meer door alle helse machten gepijnigd wordt; dat leze zij: “Ik heb gehoord het gekerm! Ik heb gehoord, hoe bezwaard u bent. Ik heb echter Mijn Verbond niet vergeten, maar daaraan gedacht. Ik ben de Heere! Bij Mij is geen schaduw van verandering.” “Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen, spreekt de Heere, uw Ontfermer! Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen. In een kleine toorn heb Ik Mijn Aangezicht van u een ogenblik verborgen. Maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de Heere, uw Verlosser. Want dat zal Mij zijn als de wateren Noachs, toen Ik zwoer, dat de wateren Noachs niet meer over de aarde zouden gaan” (Jesaja, 54: 7-10).

‘Ik zal u uitleiden en verlossen van de last uwer zonde en van uw gekerm: “Ik, ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?” Ik zal u verlossen van uw lasten en harde arbeid, waarin u geen leven kon vinden. Ik zal u verlossen door een uitgestrekte arm, die Ik aan het kruis uitgestrekt heb, en door grote gerichtten, welke plaats vonden op Golgotha, waar dood, zonde, duivel en wereld teniet gemaakt zijn. Ik zal u aannemen tot een volk en zal uw God zijn. Hij, Die hemel en aarde geschapen heeft, Hij is het, Die spreekt: “Ik zal u tot een God zijn.”’ En daar zegt Hij dan verder: ‘Ik zal het zó zijn, dat u ondervinden zult, dat Ik de Heere uw God ben, Die u uitgeleid heb uit de ijzeroven en verlost van de last van de zonde, en u gebracht heb in het beloofde land, waarover Ik mijn hand opgeheven heb, dat Ik het geven zal aan Abraham, Izak en Jakob; dat zal Ik u ten eigendom geven; Ik, de Heere!’

Dit “Ik, de Heere” wordt niet hoog gehouden in de wereld. Zo was het Abraham dikwijls bang, en hij nam zijn toevlucht tot vlees, tot het werk, tot de zonde. Zo was ook Izak bang, zo was Rebekka bang, zodat zij zei: “Waarom gaat het mij toch zo?” En Jakob, - u weet, wat hij van zijn leven gezegd heeft: - “Weinig en kwaad zijn de dagen van de jaren mijns levens.” En toen hij zijn Jozef niet meer had, wilde hij ondanks alle zijn ervaringen zich niet meer troosten laten.

En hoe ging het nu het volk Israël met Mozes en Aäron, toen de Heere Zich opmaakte, om hen te helpen? Toen moest Mozes zelf zeggen: Ach, Heere God, sinds Gij mij gezonden hebt, gaat het den volke nog eens zo slecht” (Exod. 5: 22 en 23). Wat hebben alle heiligen vanouds gedacht? “Ik kom nog eenmaal om! Ik zal nog een der dagen in de handen van Saul vallen!” (1 Sam. 27: 1.) Dat er een God is, dat gelooft de hele wereld. Miljoenen Turken roepen driemaal ‘s daags: God is God!⁵ Maar Gods volk, dat verlost is van de afgoden, dat heeft niet een god, zoals de wereld er een heeft. Het heeft de god van de wereld niet, aanbidt en huldigt hem niet meer. Het is integendeel verlost uit het gevangenhuis van alle deze afgoden en heeft de alleen waarachtige en levende God.

Deze éne, deze levende God, - is Hij God? “Ja”, antwoordt de hele Christenheid met de mond. “Nee”, antwoordt zij met haar doen. De afgoden, zovelen als er zijn,

⁵ Allah akbar betekent: God is groot

beloven en vermogen alles. Waar Rabsake zijn mond opendoet in de naam van Sanherib en zijn goden roemt, hoe deze alle andere teniet hebben gemaakt, daar wordt Hizkia, de koning zelf, die dagelijks met de Profeet omging, zo door vreze aangegrepen, dat hij alle moed verliest. Ja, dat hij God als het ware verliest en meent, dat Hij geen handen en voeten meer heeft en niet meer helpen kan (Jesaja, 36 en 37). Maar juist daar kunnen wij ook opnieuw zien, hoe hij in zijn zuchten geworpen werd op de levende God.

Er is geen mens en geen volk, dat niet een god heeft. Want een iegelijk schildert zich deze god naar zijn verbeelding. Maar het volk, dat zich vloekwaardig gevoelt, het volk, dat men als een ziek kind op de handen dragen moet, dat is het enige volk, dat geen God heeft! Juist het volk, aan hetwelk de waarachtige God met een eed verzekerd heeft: "Ik ben de Heere uw God, Die u uit de hel gered heb en uit de macht van de duisternis." Hoe? Zou dit volk geen God hebben? Ik spreek van de ervaring, hoe het er in het hart uitziet; ik bedoel, hoe het toegaat in de nood. Ik denk hier aan de (geestelijke) hoererij, dat een mens steeds van zijn God afwijkt en zich voor andere goden buigt, in de mening, dat deze iets kunnen, waar de Heere niets kan! Het moet echter hun tot troost gepredikt worden: *Ik Jezus!* (vergelijk Openb. 22: 16) en: *De Heere is God!*

Alle goden van de volken hebben heerlijkheid en hebben een schone gedaante, maar onze God, Die wordt veracht en miskend, zelfs door hen, die er zich bijzonder op laten voorstaan, dat zij "gereformeerd" zijn. Hij is en blijft de God, van wie de Profeet gezegd heeft: "Hij had geen gedaante noch heerlijkheid; als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte, dat wij Hem zou begeerd hebben." Hij wordt gesmaad door de mensen, veracht door het volk, en voor de wereld betekent Hij niets. Zó komt onze God, zo komt de Heere Jezus. Waarom dat? Hij wil de duivel vangen, en omdat Hij de duivel vangen wil, komt Hij met list en verkeert in de zwakheid des vleses. Hij wil de armen goed zijn, en daarom is Hij hun evengelisch geworden, om hun zo moed te geven. Zijn ogen zien naar geloof; waar Hij nu komt, daar is het Woord, en Hij is in het Woord. Zo openbaart Hij Zich. Wat zal nu het Woord vermogen?

'Ja, ik heb wel gehoord, dat het hemel en aarde gemaakt heeft, - maar dat betekent weinig; - maar dat ik de honderd gulden krijg, die ik nodig heb, dat is meer!'

'Ja, ik heb wel vernomen, wat het Woord vermag, maar ik weet toch ook dat het van deze of geen mens af hangt, en als hij mij de deur niet opent, dan geeft het niets.'

Onze Heere komt, en waar Hij komt, komt Hij met het Woord. Hij openbaart Zich in het Woord, Hij is in het Woord. "Heere" is Zijn Naam!" Maar Faraö, de machtige koning, heeft gezegd: 'De Heere, wie is dat? Ik ken geen Heere! Ik ken Jehovah niet en laat het volk niet trekken! (Exod. 5: 2.) Wat wilt u, Mozes, met uw kleine God? Wij hebben andere goden! Kom in onze tempels, daar kunt u ze zien! Ik doe met het mijne, wat ik wil! Wat vraag ik naar uw God!'

"Wie is de Heere?" vraagt de mens. "Wie is de Heere?" Dat heeft in het hart de boventoon! Ach, de Heere betekent niets! Menig jongeling en menige jongedochter hoort mij op dit ogenblik, en ik vraag hun, wat in hun hart woont: *God, of iets anders?* Ach, het schijnt wel, alsof het een schande was, de Heere te kennen.

'Nee, denkt de jeugd, dat zal ik voorlopig laten rusten, - over jaar en dag, ja, dan zal ik doen, wat mijn oude vader of mijn oude moeder zegt!'

Zo schaamt men zich de Heere!

Deze Heere echter is "God", dat is de troost, waarmee de een kruisdrager de andere troost. Deze Heere, Die door keizers en koningen, door paus en kardinalen veracht en met de voet vertreden wordt, Die aan het kruis gehangen, Die op de brandstapel

gebracht werd en Die vanouds her de kettermuts dragen moest, Hij, Die door allen gesmaad en verworpen wordt, in wie geen overste ooit geloofd heeft, maar alleen het domme volk, dat van de wet niets weet, - *deze Heere is God!* Is Hij God, - wat wil dat zeggen?

Dat wil zeggen, dat Hij verhoogd is, dat Hij met eer en heerlijkheid gekroond is, dat Hij daarboven in de hemel er anders uitziet, dan Hij hierbeneden er uitzag, dat Hij soeverein is en met het Zijne doet, wat Hij wil. Zijn raad is alleen eeuwig, Hij is in alle opzichten rechtvaardig, Hij doet niemand onrecht. Hij is alleen heilig, alleen wijs, alleen goed!

Wanneer u nu staat in de voorhoven Gods vóór het brandofferaltair en de bazuin hoort en in uw hart denkt: Ach, in mijn huis ziet het er anders uit! En als u denkt aan uw lijden, aan uw smarten, aan dood en graf; ook aan zo menige belofte, - welke toch niet schijnt gekomen te zijn, omdat de wegen van de Heere zo geheel anders zijn dan onze wegen, en Zijn gedachten anders dan onze gedachten, - zo acht het nochtans gewis: *deze Heere is God*. Is deze Heere “God”, dan is uw lijdensweg de rechte weg ten hemel, tot eeuwige vrede. De rechte weg, om des te eerder het hemelse Jeruzalem te aanschouwen, welks klokketonen wij wel eens vernomen hebben. Is de Heere “God”, zo laat Hem met het uwe doen wat Hem behaagt. Hij hangt weliswaar aan het kruis en u wordt met Hem aan het kruis geslagen, en alles roept: *Kom af, als u kunt!* Maar is de Heere, Die aan het kruis hangt, God, dan worden de Baälpriesters toch alle eens geslacht. Is de Heere, Die in het graf gaat, God, dan komt u, die met Hem daarin gegaan bent, ook met Hem uit het graf weer tevoorschijn!

Alzo komt de liefde en brengt de troost: *Gelijk Jezus is, zo is ook Zijn volk*. En gelijk Zijn volk is, zo is ook de Heere Jezus. Maar het gaat steeds de onderste weg; het gaat alles zó, dat het luidt: “Uw wegen zijn niet Mijn wegen, en uw gedachten niet gelijk Mijn gedachten!” Het gaat alles zo, dat het zaak des geloofs is en niet van aanschouwing, zodat ook de laatste verwachting in rook opgaat en slechts de liefde ervaren wordt: *Ik ben toch met Hem verbonden, ik ben toch met Hem ondertrouwd, eeuwig!* Arm gaat men zijn weg en zonder sieraad, maar een ring, een blinkende ring heeft Hij aan onze vinger gestoken, en daaraan weten wij, dat Hij rijk is.

Wij hebben dit door de hele Schrift heen. Zo bijvoorbeeld in de 100ste Psalm: “Weet, dat de Heere is God. Hij heeft ons gemaakt, en niet wij.” Nu, dan weet Hij ook wat de Zijnen ontbreekt, Hij zal weten te rekenen, zal voor ons zorgdragen, het hangt alles van Hem af en van Zijn genade. Wij hebben onszelf niet gemaakt.

Ook in de 138ste Psalm lezen wij (vers 1 vv.): “Ik zal U loven met mijn hele hart; in de tegenwoordigheid van de goden zal ik U Psalmzingen. Ik zal mij neerbuigen naar het Paleis Uwer heiligheid, en ik zal Uw Naam”, - uw verachte en miskende Naam, waarmee de vijanden van mijn ziel mij honen en zeggen: Waar is nu uw God? Wat vermag Hij? - ik zal Uw Naam loven, om Uw goedertierenheid en om Uw waarheid. Want Gij hebt vanwege uw ganse Naam Uw Woord”, - uw belofte en toezegging - “groot gemaakt!” Uw Woord hebt Gij waargemaakt, dat het nochtans alles eindelijk zo gekomen is, gelijk Gij gezegd hebt. “Ten dage, als ik riep, zo hebt Gij mij verhoord; Gij hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel”, - daar Gij in haar ellende uw arm uitstrekt, zodat zij zegt: “Mijn Heere en mijn God!” Vers 6: “De Heere is hoog”, - zo laag als Hij was om mijntwil, - “nochtans ziet Hij de nederige aan, en de verhevene kent Hij van verre”, - als een schaduw, waarin geen kracht is. “De Heere”, - want Hij is God, - “de Heere zal het voor mij voleinden; uw goedertierenheid, Heere! is in eeuwigheid. En laat niet varen de werken uwer handen.”

En Psalm 146: 10: “De Heere zal in eeuwigheid regeren; uw God, o Sion, is van geslacht tot geslacht!”

En Psalm 68: 33:Gij koninkrijken van de aarde! zingt Gode”, - anders is het met uw macht spoedig gedaan, “Psalm zingt de Heere! Sela. Dien, die daar rijdt in de hemel der hemelen”, - om Zijn Rijk op te richten, om Zijn raad uit te voeren, - “Die vanouds is. Ziet, Hij geeft Zijn stem”, - Zijn Woord, Zijn Evangelie, dat als een donder is, - een stem van de sterkte. Geeft Gode sterkte!” - want Hij heeft ze alleen. – “Zijn hoogheid” - de hoogheid van Zijn genade, welke Hij bij Zijn volk ten toon spreidt, - “is over Israël, en zijn sterkte” - over de duivelen en boze geesten, die de ziel, als zij opvaart ten hemel, achtervolgen, om hen naar beneden te trekken, - “in de bovenste wolken. O, God! Gij zijt vreselijk”, - waar Hij bouwen wil, daar breekt Hij af; waar Hij verhogen wil, daar werpt Hij in het stof; waar Hij Zijn Woord en Zijn belofte verheerlijke wil, daar gaat het het graf in, zodat slechts het tegendeel gezien wordt. Maar ten slotte gaat het toch goed. “O God! Gij zijt vreselijk uit uw heiligdommen.” - Hij, de verachte God, is de God van het volk, dat zegt: “Ik laat u niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent!” Dat de nieuwe naam ontvangt, - en Hij noemt Zich naar Zijn volk de “God Israëls.” “De God Israëls, Die geeft den volke” - voortdurend in alle machteloosheid - “sterkte en krachten”, - om te blijven bij Zijn kruis, bij de Naam Jezus van Nazareth, - om, alhoewel van alles niets waar schijnt te zijn, nochtans te blijven bij Zijn Woord. Daartoe zal Hij moed en kracht geven, dat zij eindelijk in de laatste ure, als zij Zijn heerlijkheid ingaan, in Zijn eeuwig licht, zeggen: “Vervloekt bent u, alle duivelen! God zij geloofd en geprezen in eeuwigheid!” Amen.

Nazang: PSALM 68: 17.

*Hoe groot, hoe vreeslijk zijt G' alom,
Uit uw verheven heiligdom,
Aanbid'lijk Opperwezen!
't Is Israels God, Die krachten geeft,
Van wie het volk zijn sterkte heeft.
Looft God! elk moet Hem vrezen!*

DETIENDE LEERREDE over Psalm 118: 27.

Gehouden 19 December 1858, 's voormiddags.

Voorzang: Psalm 65: 1 en 2.

*De lofzang klimt uit Sions zalen
Tot U met stil ontzag!
Daar zal men U, o God, betalen
Geloften, dag bij dag;
Gij hoort hen, die Uw heil verwachten,
O Hoorder der gebeén!
Dies zullen allerlei geslachten
Ootmoedig tot U treên.*

*Een stroom van ongerechtigheden
Had d' overhand op mij;'
Maar ons weerspannig overtreden
Verzoent en zuivert Gij.
Welzalig, die Gij hebt verkoren,
Dien G' uit alle het aards gedruis
Doet nad'ren en Uw heilstem horen,
Ja, wonen in Uw huis.*

Mijn geliefde Broeders en Zusters!

Ik zei de vorige maal, dat het de liefde eigen is, graag te geven, te troosten en te bemoedigen. Die liefde namelijk, die in de afgrond geboren is, die slechts liefde ondervindt en alleen daarin leeft, dat het eeuwige liefde is, waardoor zij bestaat.

Toen wij spraken van de vrijgevigheid, de gezindheid om graag te geven, hadden wij de woorden van de 118de Psalm voor ogen: *“Wij zegenen ulieden, die van het huis van de Heere zijt.”*

En toen wij spraken van de troost, hadden wij deze woorden van dezelfde Psalm voor ons: *“De Heere is God.”*

Wij willen thans spreken van de bemoediging, en nemen daartoe de volgende woorden uit dezelfde 118^e Psalm (vers 27). *“Hij verlicht ons.”*

Wij willen daarbij tevens overwegen, waarin deze verlichting bestaat. *Versiert*, luidt het dan verder, *het feest met meien tot aan de hoornen van het altaar.*

Volgens de Hoogduitse Bijbel. Statenbijbel: *“Hij heeft ons licht gegeven”,* waarop dan volgt: *“Bindt het feestoffer met touwen tot aan de hoornen van het altaar.”*

Mijn Geliefden!

Hier hebben wij nu woorden voor ons, welke in de praktijk zeker tot de moeilijkste woorden van de hele Heilige Schrift behoren. Wij zijn tot het hoogtepunt van de Psalm gekomen. De hele Psalm beweegt zich om dit vers, voornamelijk om de woorden: *Versiert het feest met meien tot aan de hoornen van het altaar.* Is het niet alles een zaak van geloof? Is het niet alles zaak van de hoop? Het wordt niets

aanschouwd, het wordt geloofd! Inwendig wordt het gezien, dat God waarachtig en genadig is. **God verlicht ons.** Zo is dus in ons geen licht, maar wij zijn duisternis. Christus alleen is het waarachtig Licht. Wanneer God de Heere niet erkend wordt als Soeverein, dan tasten wij in het duister. Wordt Hij echter als Soeverein gekend, dan wordt Hij gekend in Zijn genade. En wanneer Hij gekend wordt in Zijn genade, dan gaat ons weldra het licht op in de duisternis. Hoe kan Hij echter in Zijn genade erkend worden, als wij niet onszelf, met alles wat wij zijn, hebben en verwachten, ons aan Hem overgeven, bij wie het staat, ons zalig te maken of te verderven, - als wij ons niet aan Hem overgeven, zoals wij zijn, en dan ondervinden, hoe alles, alles, wat uit zijn mond is gegaan, vaststaat in het bloed van de eeuwige Verbonds. En hoe alles, alles, wat Hij ons in genade geschonken heeft, blijvend is en alleen vaststaat in het bloed van de eeuwige Verbonds. Om het duidelijker te zeggen: laat ons de hand op de mond leggen, wanneer God, Die dag en nacht geschapen heeft, ons de nacht binnenleidt. Hij is Heere van de nacht zowel als van de dag. Wij hebben Hem niets te verwijten, wij hebben niets te eisen. Dát zal ons licht zijn in de nacht, als wij als zondaren wegzinken voor Zijn Woord; dat wij het bloed van het Verbond zien aan de hoornen van het altaar in de hemel.

Dat is, mijn Geliefden, het juiste standpunt, om deze moeilijke woorden te verstaan, - om ze zó te verstaan, dat zij van onze eigen lippen, uit hart en mond komen, als hadden wij ze zelf gemaakt.

Tussenzang: PSALM 65: 3.

*Daar zal ons het goede van Uw woning
Verzaden reis op reis,
En het heilig deel, o grote Koning!
Van Uw geducht Paleis.
Gij, Gij zult vreselijke dingen
Ons, in gerechtigheid,
Doen horen, en ons blij doen zingen
Van het heil, voor ons bereid.*

De Heere is God, Die ons verlicht. Dus: “Hij verlicht ons”, of: “Hij heeft ons verlicht”, of: “Hij heeft ons licht gegeven”, of: “Hij geeft ons licht.” Met deze woorden wordt aan het licht gedacht, dat God gegeven heeft in de donkere nacht, dat God gegeven heeft in alle woningen Israëls, toen Hij Egypte met duisternis sloeg. Er wordt aan de vuurkolom gedacht, waarmee de Heere in de nacht, toen Israël zich in de Rode Zee bevond, tussen het leger van de Egyptenaren en het leger Israëls kwam. Het was een donkere wolk en zij verlichtte de nacht, zodat men van weerszijden gedurende de hele nacht niet tot elkaar kon komen. Zo verlicht de Heere onze nacht en is ons licht in de duisternis.

Wanneer dat zo gezongen wordt: “De Heere is God, Die ons verlicht”, dan schijnt het wel goed met ons te staan. Maar wanneer God ons verlicht, dan is er naar het zichtbare slechts nacht, lijden en nood van allerlei aard, dan is het met mij en met mijn licht gedaan.

Zie, mijn Geliefden, hier komt nu de bemoediging van het Woord. Men gaat tot een koning eerst dan, wanneer alleen de koning nog kan helpen. Wanneer Gods Woord, wanneer de liefde met de bemoediging komt, dan is het bij ons ook altijd zo gesteld, dat alle moed ontzonken is. De Heere verlicht ons, dan is *Hij* ons licht. Maar alle verwachting is weg en elke andere hoop is opgegeven. “Hij verlicht ons.” Bij deze

woorden hebben wij nu aan Psalm 88: 2 te denken: “O Heere, God mijns heils! bij dag, bij nacht roep ik voor U. Want mijn ziel is der tegenheden zat, en mijn leven raakt tot aan het graf. Gij hebt mij in de ondersten kuil gelegd, in duisternissen, in diepten”

“De Heere verlicht ons.” Denk daarbij ook aan Klaagl. 3: 1 vv.: “Ik ben de man, die ellende gezien heeft door de roede van Zijn verbolgenheid. Hij heeft mij geleid en gevoerd in de duisternis en niet in het licht. Hij heeft Zich immers tegen mij gewend, Hij heeft Zijn hand de gansen dag veranderd. Hij heeft mijn vlees en mijn huid oud gemaakt, Hij heeft mijn beenderen gebroken. Hij heeft tegen mij gebouwd en Hij heeft mij met gal en moeite omringd. Hij heeft mij gezet in duistere plaatsen als degenen, die overlang dood zijn. Hij heeft mij toegemuurd, dat ik er niet uit gaan kan. Hij heeft mijn koperen boeien verzaard. Hij heeft mijn wegen toegemuurd met uitgehouwen stenen, Hij heeft mijn paden verkeerd. Hij heeft mijn wegen afgewend en Hij heeft mij in stukken gebroken. Hij heeft mij woest gemaakt!” - Daar komt dan eindelijk God de Heere met Zijn licht, daar komt Hij zo, dat het woord komt: “De Heere is ons licht. De Heere verlicht ons!”

Wij kunnen niet onze kennis van hetgeen goed en kwaad is niets meer uitrichten, dan dat wij het goede verwerpen en het kwade vasthouden. Wij kunnen met al ons geestelijk inzicht, wijsheid en verstand in de dingen van onze zaligheid niets uitrichten. Het geringste behoeft er slechts tussen te komen en Salomo, hoe oud hij ook is, wijkt af van de weg van wijsheid. Wanneer God met ons Zijn wegen gaat, dan behagen ons deze wegen niet; dan is het voor ons duisternis en nacht. God geeft geen rekenschap van Zijn doen. Hij geeft er geen rekenschap van, hoe Hij ons leidt. “Daarom verfoei ik mij en ik heb berouw in stof en as”, zegt Job (42: 6). Maar door het vuur, maar in de smeltkroes van de ellende, in de duisternis gaat Hij met al de Zijnen. Op zijn tijd geeft Hij echter ook licht, Hij alleen, opdat wij het geloof in Hem niet zou verliezen.

Licht, dat van God komt, is van tweeërlei aard. Men kan licht hebben, en sommigen hebben dit licht, ja, velen, zonder genade.

Er is echter nog een ander licht; dan komt God eerst met Zijn genade; of in Zijn genade wordt het licht aanschouwd, het Eeuwige. Er staat hier niet: “Hij geeft licht”, maar er staat: “Hij Zelf verlicht ons.” Dat doet Hij met een straal van Zijn Aangezicht, wanneer wij voor Hem neerliggen, verbroken in alle beenderen, verslagen in het gemoed, wanneer wij voor Hem neerliggen als goddelozen, voor Hem wegzinken als zondaren, - dan verlicht Hij ons.

Hoe verlicht Hij ons?

O, de Heere God heeft tot een eeuwig recht ons een feest verordend, en daar heet het dan: *Houd nu op met treuren!* Gij staat daar en hebt dit en dat verloren; moed en hart zijn u ontzonken, - wat heeft God gedaan? Wat doet God? Hij heeft ons een feest verordend; dat heeft Hij ons verordend als een eeuwig recht voor ons en ons zaad. Kom uit uw schuilhoek te voorschijn, komt in het lieflijk licht van de zon, in het lieflijke licht van Zijn genade! Versiert het feest met meien tot aan de hoornen van het altaar.

Hoe heb ik deze woorden te verstaan? Als ik de verklaringen, zoals zij sinds achttien eeuwen zijn gegeven, naga, dan vind ik hoofdzakelijk tweeërlei verklaring. De eerste verklaring van de Hebreeuws woorden is in hoofdzaak de bovengenoemde. Volgens de andere verklaring echter zou men aldus moeten vertalen: ***Bindt het feestoffer met touwen tot aan de hoornen van het altaar.*** Luther volgt Hiëronymus, en Hiëronymus volgt de vertaling van de Zeventigen, en daar wordt aan het Hebreeuws de volgende

betekenis verbonden. Het is Loofhuttenfeest; gaat nu uit op de bergen, breekt daar takken van de hoornen, van palmbomen, olijfbomen, mirtenbomen; bindt deze takken samen, - dat zijn de “meien.” Komt dan met deze meien op het feest en bindt ze tot aan de hoornen van het altaar! Dat was bij de Joden zo in gebruik. God had het zo de Israëlieten gegeven tot een eeuwig recht. Nadat God hen uit Egypte had uitgeleid, heeft Hij Zijn volk in loofhutten laten wonen. En toen zij in het beloofde land en te Jeruzalem kwamen, moesten zij ter gedachtenis zulke loofhutten oprichten, moesten in de zevende maand uitgaan op de bergen en takken breken van palmen, citroen, mirten en olijfbomen, van louter edele, welriekende hoornen, en ook takken van beekwilgen; dan kwamen zij daarmee in de stad, richtten ze op, maakten zich daarvan hutten op de daken van de huizen, de zijden van de palm, olijf- en mirtentakken, die overdekt en samengebonden werden met de takken van de beekwilgen. Zij maakten er ook bussels van, kwamen daarmee in de voorhoven van de tempel en bekransten de voorhoven. Zij maakten van het groen kransen en slingers, kwamen met de takken en plantten ze op het altaar, ja, bonden ze aan de hoornen van het altaar. Dit feest vierden zij, wanneer de vrucht rijp was en de garven in de schuren waren gebracht.

Zo zijn wij, wat de letter aangaat, met de woorden klaar. Het is echter niet volkomen uitgemaakt, of Israël al ten tijde van David het feest op deze wijs gevierd en deze woorden dus zo heeft kunnen verstaan. Een menigte voortreffelijke geleerden vertaalden vanouds deze woorden, zoals gezegd is, op de volgende wijs: “Bindt het feestoffer met touwen tot aan de hoornen van het altaar.” Dit is de uitleg van de Joden sedert eeuwen, en zij wordt ook gevolgd door bijna de hele Gereformeerde Kerk.

De Hebreeuws taal, mijn Geliefden, is zeer arm, en omdat zij zeer arm is, is zij zeer rijk. En zo is het de Hebreeuwse taal eigen, dikwijls zeer samengedrongen twee dingen met een en hetzelfde woord uit te drukken. Zo houd ik het ervoor, dat in deze korte woorden beide gedachten opgesloten liggen. Het woord “versiert” kan zeer goed vertaald worden door “versiert” en “bindt”; het versieren toch was een gevolg van het binden. Het ‘feest’ is hier zowel het ‘feest offer’ als het feest zelf. “Meien” zijn hier zo goed “touwen.” Want men maakte destijds de touwen en koorden niet alleen van leer en dergelijke, maar ook van takken van beekwilgen. Dus: “bindt het feestoffer met meien”, - maar nu komt een bedenking: - “tot aan de hoornen van het altaar”, maar dat gaat niet. De geleerden zeggen, dat het altaar te hoog is geweest, dat men daarom het feestoffer niet aan zijn hoornen heeft kunnen binden. Zo geven dan allerlei geleerden er allerlei verklaringen van. De eenvoudige betekenis van deze woorden echter is: totdat het bloed aan de hoornen van het altaar gebracht is.

Op het Loofhuttenfeest versierden zij het feest met meien, plantten ze op en bonden ze tot aan de hoornen van het altaar. Maar er werd ook nevens andere offerdieren geslacht een bok voor de vorsten, een geit voor het gemene volk. Nu, dit was een zondoffer, niet een feestoffer. Een var of een ander groot dier bond men niet, maar een bok of een geit bond men kruiselings, en zo werd het offerdier gebonden gebracht tot aan het altaar. Het offer dus van een bok of van een geit voor de zonde was telkenmale het slot van het feest. Alleen het bloed van het zondoffer voor de vorsten of het gemene volk werd gestreken aan de hoornen van het brandofferaltaar, het andere bloed aan de hoornen van het reukaltaar. Nu weten wij, mijn Geliefden, wat deze woorden betekenen. Bindt de schoonste takken bijeen met beekwilgen en versiert het feest daarmee; gelijk wij dit nog hebben in een zeer oud Duits lied van de Straatsburgse Gemeente:

*Versiert het feest met meien schoon
Bij het schalle van de jubeltoon,*

Steekt takken boven aan het altaar!

Tegelijkertijd werden de dieren gebonden tot het altaar gebracht. Deze waren dus ook met meien of takken van beekwilgen gebonden en werden aan de voet van het brandofferaltaar neergelegd.

En nu luidt het: “tot aan de hoornen van het altaar.” Het wordt niet uitgesproken, dat de offerdieren moeten gedood worden, maar het gaat erom, dat het bloed tot aan de hoornen van het altaar kome, waaraan ook de edele takken alle gebonden zijn. Dat is de bedoeling. In onze (Duitse) rijm-psalm is dus de overzetting niet goed, als het daar luidt:

*“Een ieder zoek’ Hem te behagen,
En breng zichzelf ten offer aan.”*

Mijn Geliefden! Nu is de vraag: Hoe mag de Heere deze woorden hebben verstaan in de nacht van Zijn lijden, toen Hij deze Psalm met Zijn geliefde discipelen zong? “De Heere verlicht ons.” Hij wist en sprak het met deze woorden uit: Wij gaan een donkere nacht tegemoet, een nacht vol bange nood, een nacht van verschrikkelijke toorn, van de uiterste verlatenheid. Maar, maar in de diepte van de raad van het eeuwig welbehagen schittert de morgenster en gaat op! *Gij, Mijn volk, Mijn volk, in uw nacht, in uw lijden en uw nood, maakt u op!*⁶ De Vader heeft tot een eeuwig recht het Loofhuttenfeest verordend; wees daaraan gedachtig, dat wij in deze hut wonen! Wees daaraan gedachtig, dat wij tegelijkertijd wonen in de stad Gods; dat God Zijn Woord getrouw vervult, maar dat wij mensen zijn. Gaat uit op de bergen, op de waarachtige bergen, waarvan alleen de hulp komt! Daar, daarboven, niet hierbeneden in uw stad, maar daarboven op de bergen, daar groeit, - gij hebt het niet laten groeien, - daar groeit: geloof, liefde, hoop, edele, geurende bomen, gaven van de Geest, van Hem, Die genade uitdeelt. Komt allen samen! Plukt en breekt af met uw gebeden, in uw nood. Neem tevens beekwilgen, hoe bitter zij ook zijn, geen edele takken, breekt ze af! De beker is u in uw hand gegeven. Bindt daarmee geloof, liefde, hoop, alle goede werken, vruchten van Mijn werk en lijden, met de bezwaren van uw ziel bijeen en aan de hoornen van het altaar daarboven! Versiert zo het feest! Bekent: ‘Hetgeen wij zijn, hetgeen wij waren, hetgeen wij hadden, hetgeen wij zullen hebben, hetgeen wij verwachten, - het is alles uw, o Heere! Hetgeen Gij ons gegeven hebt, wij hebben het alles verzondigd. Wij binden het samen met de koorden, met de wilgentakken van onze nood, van ons lijden, en steken het op het altaar. Zo staat het alles vast en geheiligd in het bloed van het Verbond.’

‘Neemt Mij, Mijn volk, neemt Mij, bindt Mij! Ik wil uw zondoffer. Ik wil voor u de stinkende bok, de stinkende geit zijn! Ik wil zonde zijn voor u! Bindt Mij vast met uw zonde, met uw bitter lijden en uw nood. En zegt in uw lijden, in uw treurigheid: Gij Lam Gods zijt de mijne, ik bind U vast met mijn nood! - zo wil Ik Mij laten binden, opdat u ontbonden zijt, en Ik rust niet, totdat gij aanschouwt Mijn bloed aan de hoornen van het altaar, van het kruis, totdat gij Mij verhoogd ziet, hoe Mijn bloed ingaat, de hemel in; daar spreekt het, en alles wat gij in busselen gebonden hebt, geloof, liefde, hoop, alle gaven van de Geest, het wordt alles geheiligd.

⁶ Zoals de hele Psalm 118 betrekking heeft op Christus werk op aarde in de laatste weken van Zijn leven, zo ook dit feestoffer. Het was het Paasoffer op het Paasfeest. Het dierbare Lam van God werd ‘gebonden’ aan het kruisaltaar. Daar stortte Hij Zijn bloed en daarna werd het licht. Op de dag van de Opstanding zeiden de discipelen: *De Heere (Jezus) is God. Hij heeft ons licht gegeven.* En 40 dagen later loofde Jezus Zijn Vader in de hemel en Zijn discipelen deden hetzelfde op aarde, vers 28, 29. Kohlbrugge zegt zelf in de volgende preek: ‘Maar het bloed aan de hoornen van het altaar van het kruis, - dat schenkt mij vergeving van zonden, opstanding des vleses en een eeuwig leven’. (Red)

Wat betekent mijn geloof, mijn liefde en hoop, wanneer geloof, liefde en hoop niet verenigd is met de hoornen van het altaar, met het bloed, het bloed van de Zoon van God aan de hoornen van de altaar? Geloof, liefde, hoop komt alleen uit dit bloed voort, wordt alleen daardoor geheiligd. Wat betekent al mijn nood en lijden? Daarmee kan ik voor God niet bestaan. Wanneer ik mijn ziel aan de duivel verkoop, dan kan ik het goed hebben, en allen zullen mij eren en zeggen, dat ik de grootste profeet ben. Wat betekent al mijn lijden? Jezus' bloed is het alleen! De gemeenschap aan Zijn lijden. En daarin wordt alles samengebonden aan de hoornen van het altaar in de hemel.

Mijn geliefde Broeders en Zusters! Laat ons nu ook zo voor onszelf deze heerlijke woorden aannemen. God in Zijn barmhartigheid prente ze ons in het arme hart opdat juist waar wij op het hoogtepunt van de 118de Psalm zijn gekomen, het gezicht van de berg Nebo in het beloofde land als een Thabor Gods in onze hart en gegrift blijve. - Het is de Heere, Die ons verlicht. Wanneer Hij komt als ons licht, dan hadden wij juist niets en zaten in treurigheid, dan hadden wij geen geloof, geen liefde, geen hoop. Maar alle wie het toch eens erkent en eenmaal ervaren heeft, dat God zijn God is, ja, wie het honderdmaal beleefd heeft, die kan niet anders dan in zijn nood zuchten tot de God zijns levens. Hij kan niet anders dan tot Hem opzuchten, als een arme in zijn duisternis zijn toevlucht nemen tot Hem. En of het arme kind Gods ook zo zoekt, dat het enkel verkeerdheid uitspreekt voor zijn God, het blijft echter zoeken, - wat zal het vinden? Zonde, en opnieuw zonde, en enkel zonde! En dan heet het: *Tot God heen!* Naar de bergen heen, waar het groeit. Plukt daar uw palmtakken, uw olijf- en mirtentakken en daarmee de stad in, in Gods huis. Bindt alles aan de hoornen van het altaar, opdat het alles verenigd worde met het bloed van het Lam, dat het bloed van het Lam, het schone purperrood, lichte en strale tussen het groen, door het onverwelkelijke groen des geloofs, van de liefde en van de hoop heen. Bindt het offerdier met dezelfde takken, - welaan laat het leed lééd zijn! - bindt daarmee het dier! En zie nu en stem ook in met het lofgezing, aanschouwt nu, daar stijgt het bloed opwaarts tot aan de hoornen van het altaar in de hemel. Zo is alles in orde gebracht! Hebt u nu nog iets bovendien, waaraan niet gedacht is, - gij hebt beekwilgentakken genoeg! Abraham bindt zijn kind en legt het op Gods altaar. Laat ons het bijeenbinden, het behoort alles tot het feest, - laat ons het bijeenbinden, dat wij juichen: "Gezegend zij Hij, Die op de troon zit, onze God en het Lam!" Amen! Dankzegging en eer en wijsheid en lof en prijs en kracht en sterkte zij onze God van eeuwigheid tot eeuwigheid!" (Openb. 5: 12-14.) Amen.

Nazang: Psalm 135: 1.

*Prijst de Naam van uwen God,
's Heeren knechten, hier vergaárd.
Prijst Zijn' Naam en wijs gebod,
Daar g' in het voorhof staat geschaard,
En uw ambt bekleedt met eer
In het huis van onzen Heer'.*

VEERTIENDE LEERREDE over Psalm 118: 28 en 29.

Gehouden 19 December 1858 's avonds.

Voorzang: PSALM 103: 1 en 2.

*Loof, loof de Heer, mijn ziel! met alle krachten;
Verhef Zijn' Naam, zo groot, zo heilig t' achten.
Och, of nu al, wat in mij is, Hem preez'!
Loof, loof, mijn ziel! de Hoorder der gebeden;
Vergeet nooit één van Zijn weldadigheden!
Vergeet ze niet; 't is God, Die z' u beweest!*

*Loof Hem, Die u, alle wat gij hebt misdreven,
Hoeveel het zij, genadig wil vergeven,
Uw krankheén kent en liefderijk geneest;
Die van het verderf uw leven wil verschonen,
Met goedheid en barmhartigheén u kronen;
Die in de nood uw Redder is geweest.*

Wij overwogen, mijn geliefde Broeders en Zusters, in het morgenuur uit de 118e Psalm het 27e vers. Laat ons thans zien, wat er de vrucht van is, wanneer wij de genade, welke wij in dit 27ste vers beschreven vinden, deelachtig zijn geworden. Wij vernemen dit uit onze tekst: vers 28 en 29.

Gij zijt mijn God, daarom zal ik U loven; o mijn God, ik zal U verhogen. Looft de Heere, want Hij is goed. Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Wij leggen, mijn Geliefden, alle nadruk op het woordje "Gij." Want daarin ligt uitgesproken: Gij miskende God; Gij verborgen en verachte God; Gij, door de wereld, door de bouwlieden voor niets geachte God; Gij, wie toch alleen alle eer, sterkte, macht en lofzegging toekomt, - waar is zulk een God, gelijk Gij God, zijt? Gij, Die verlicht. Gij, Die u bewijst als de alleen ware God. Gij, Die verhoogt uit de poorten van de dood; Gij, Wiens macht en genade ik aanschouw aan de hoornen van het altaar. Gij, Die de ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft aan het overblijfsel in Israël en gedenkt hun ongerechtigheid en goddeloosheid niet, want Gij, Gij alleen, zijt genadig! Gij God, alleen grote God; - alle goden zijn ijdelheid en kunnen niet helpen! Alle goden zochten bij mij arbeid, geld, goed, eer, vlees en bloed; toen ik echter niets meer had, lieten zij mij liggen. Toen ik niet meer arbeiden kon, lieten zij mij sterven en vergaten mij. Toen ik niets meer voor hen was, waren zij ook niets meer voor mij. Alle goden laten zich dienen, maar Gij, God, zijt alleen God. Wanneer ik aan God denk, zo denk ik aan Hem, Die waarlijk de verdorvenen helpt, de diepst gezonkenen redt, de armen goed en genadig is. Die een groot Koning is en van de berouwhebbende zijn schuld, zonde, ongerechtigheid en goddeloosheid weet weg te nemen. Dan denk ik aan een grote Koning, Die, al vertreedt Hij ook met zijn voet, de vertredene toch weer uit het stof opheft en denkt: Het is Mijn onderdaan, Mijn schepsel. Alles kan bedriegen en bedriegt, alles liegt, alles is ijdelheid en spinrag, en alles is hard en koud als marmer en zonder troost. Maar God, - noem alles samen wat

een ellendige, ook wanneer hij ogenschijnlijk zich onherroepelijk in de klauwen van de Satans bevindt, helpen kan, - noem mij God, en u hebt Mij alles genoemd. Hij zit hoog en heeft Zich hoog gezet. Wie zit zo hoog als Hij, en ziet zo laag neer op de worm, die kruipt in het stof? Op de ellendige, die Hem nooit iets gebracht heeft, ook nooit iets brengen kan, die ook aan zijn eer niets toevoegen kan? *Gij alleen zijt God!*

Wie is er, die ons hulp verleen', Dat wij genâ erlangen? - Dat bent u, Heere, alleen!

De goden, die de hemel en de aarde niet gemaakt hebben, zijn niet God. En de goden, die de zonde niet vergeven kunnen, - ik zeg: vergeven, - zonder dat zij daarvoor iets terugontvangen, zijn niet God. De goden, die de ellendige, ook wanneer hij zichzelf verwoest heeft, iets verwijten, zijn geen God. Maar Hij is God; Die zonde bedekt en ongerechtigheid wegneemt, Die alle zonde achter zijn rug werpt! Die een sterke God is, om mij met mijn last op zijn arm te dragen.

Door welk een vertrouwen en teerheid kenmerkt zich de betrekking tussen een kind en zijn vader, tussen een vrouw en haar man, tussen de onderdanen en hun koning, zo deze althans een rechtgeaard koning is. Maar koning, vader, man, hoeveel zij ook voor onderdaan, kind en vrouw mogen zijn, - zij gaan de weg van alle vlees. De koning wordt ziek en sterft, en er komt een ander. De vader wordt ziek en sterft, en het kind wordt een wees. De man wordt ziek en sterft, en de vrouw wordt een weduwe. En toch heb ik een Koning, een eeuwige, een Koning, zoals er nooit geweest is. En toch heb ik een Vader, een eeuwige, Die het vaderhart eerst tot een vaderhart maakt voor het kind. En toch heb ik een Man een eeuwige, Die gezegd heeft: "Uw Maker is uw man", - en tot Deze mag ik naderen met het vertrouwelijke en gemeenzame "Gij." Heb ik God, dan heb ik Koning, Vader, Man.

Hij is een sterke God. De Naam "God" bestaat hier in het Hebreeuws uit twee letters: A en L - "AL" of "EL", en daarin ligt uitgesproken: alles en sterkte, - alles is Hij alleen en sterkte. Gij zijt God! Wanneer ik kracht heb, dan zal ik de andere goden aangenaam zijn. Maar wanneer alle kracht bij mij verdwenen is, alle kracht om iets te doen, alle kracht om te leven, kracht tot blijdschap, kracht tot arbeid, kracht tot geloof, kracht tot gebed, kracht tot hoop, - wanneer alle deze kracht zo geheel verdwenen is; wanneer ik dan zo neerlig op het ziek- en sterfbed en niets meer kan, mij niet kan laten troosten, niet door de hemel kan heen zien, het kruis niet kan vasthouden, niet eens meer kan zuchten, in het geheel niets meer kan, ... dan bent u mij een sterke God! Wanneer ik niets meer kan, dan zegt de hele hel met recht: "Die is mijn!" Maar de Heere God zegt: "De zwakheid is Mijns volks, de sterkte is Godes!" "Mijn genade", zegt de Heere tot een van Zijn grootste helden, "Mijn genade is u genoeg. Want mijn kracht wordt in zwakheid volbracht" (2 Cor. 12: 9). Wie uwer, wie van ons wil een dienstknecht hebben, een knecht, een dienstmaagd, zonder macht, kracht en sterkte? Wie van ons kan op de duur zwakheid verdragen? Wie heeft zulk een geduld, dat het niet eindelijk uitgeput raakt? Wie zulk een ontferming, dat er niet ten laatste een einde aan komt? God echter in Zijn genade heeft zulke dienstknechten en dienstmaagden, in welke geen kracht is. "En Hij, God, geeft de moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft, zodat zij opvaren met vleugelen gelijk de arenden, en zij lopen en niet moede worden, wandelen en niet mat worden." (Jesaja, 40 2931.)

Gij God, Gij Die alleen God zijt, de Sterke, die ik de mijne noem, - want er is in de hele wereld voor het ogenblik niets voor mijn arme, arme ziel. En al graaf ik ook in de diepte, of vaar in de hoogte, er is bij mij geen kracht! Gij God, Die alleen God zijt, Gij, de Sterke, Die U juist daarin als God bewijst, dat Gij welbehagen hebt in mensen (Luk. 2: 14). "Dat Gij spelende zijt in de wereld Uws aardrijks en dat Uw

vermakingen zijn met van de mensenkinderen” (Spr. 8: 31). - Gij God, juist daarin God, dat, hoewel Gij de aardbol met een bliksemstraal verpletteren kunt, Gij de honderdduizenden in ons Wupperdal nagaat en voor al hun behoeften zorgt, - dat Gij hoort het zuchten van de armen en ellendigen, van de wezen en weduwen. Gij, Die acht geeft op hun geroep en een Psalm geeft in de nacht! Gij God, Die bij alle grote en machtige mensen, die ten slotte zich toch zo klein tonen, alleen groot zijt, en groter, altijd groter wordt, hoe kleiner zij zijn, die met U te doen hebben en met kinderlijk vertrouwen zich tot U wenden: *Gij zijt mijn God.*

Dat kon ik niet zeggen, zo spreke elke ziel, die mij na jubelt: “Gij zijt mijn God”, dat kon ik niet zeggen, dat durfde ik niet zeggen, - ik had er de moed niet voor, zolang ik het bloed niet zag aan de hoornen van het altaar in de hemel.

Het “mijn God”, dat kon ik niet zeggen, dat durfde ik niet zeggen. Totdat ik geloof; liefde, hoop, alle gaven van de Geest en meedelingen van de genade samenbond, en niet meer droeg in deze mijn hand, om daarmee te pronken, maar ze bond aan de hoornen van het altaar in de hemel. “Mijn God”, dat kan ik niet zeggen, wanneer ik alleen aan mezelf denk. Opeens komt mij óf het zonderegister, het lange zonderegister, daartussen, óf bliksemstralen van toorn, grimmigheid en vervloeking doorklieven de lucht, en er vliegen in het verborgen vurige pijlen tegen het schild mijns geloofs, om het te doorboren.

“Mijn God”, kon ik niet zeggen, mocht ik ook niet zeggen, toen ik aan Hem en Zijn doen begon te twijfelen, toen ik met Hem twistte en zei: “Hij heeft mijn wegen toegemuurd met uitgehouwen stenen!” Ach, dan is het alles nacht; een verschrikkelijke, afgrijselijke nacht is er tussen de ziel en God. En Hij is hoog, Hij is groot, heilig en heerlijk. Hij is donder en verterende bliksem. Maar daar zie ik het bloed aan de hoornen van het altaars het bloed van Zijn eigen Kind; - o God! welk een God bent U, dat Gij voor vloek en verdoemeniswaardigen Uw enig Kind overgeeft! (Rom. 8: 32.) Ik zie het in de geit, welke ik gebonden tot U gebracht heb, ik zie het aan het offerdier; - welk een liefde en genegenheid jegens een vloek en doemwaardige zondaar! Geeft U dat, het kostelijkste, het beste, wat U hebt, dan bent U de mijne en ik ben de Uwe! Daaraan wordt God in waarheid gekend en aan niets anders.

God, de Heere, gaat andere wegen, dan onze wegen zijn, en daar denken wij dan altijd aan onze zonde, aan hetgeen wij verdiend hebben, aan toorn. *Maar grimmigheid is bij Mij niet*, spreekt God. Laat ons denken aan onze zonde, aan hetgeen wij hebben, aan straf en toorn, maar niet zonder bloed. Tot het bloed van de Zone Gods de toevlucht genomen, dan zal wel de duivel komen met onze zonden en ze ons voorhouden, het bloed richt echter grotere dingen uit! Dus: *Gij zijt mijn God!* Zo spreekt de aangevochten ziel, ziende op het bloed, dat schittert aan de hoornen van het altaar. Ja, een groot God! Hem te omhelzen, te omarmen en te zeggen: “Gij zijt mijne!” - daarvoor is niets anders nodig dan nood, dat men Hem in de uiterste nood aangrijpe en zegge: “Ik laat U niet gaan, tenzij dat Gij mij zegent.”

“Gij zijt mijn God, daarom zal ik U loven!”

Dat heb ik beloofd: Wanneer U mij redt uit deze mijn grote nood, waarin ik door mijn eigen schuld gekomen ben, dan zult Gij mijn God zijn! (Vergelijk Gen. 28: 20 en 21.) U hebt mij dikwijls gezegd: “Offert Gode dank en betaalt de Allerhoogste uw geloften!” (Psalm 50: 14.) Ik verstond dat niet en meende, dat U mij nog straffen zou vanwege mijn offeranden. Maar nu heb ik het anders leren verstaan. *Gij zijt mijn God, en ik dank U.*

Hetgeen ik beloofd heb, dat behoud ik niet voor mij alleen, dat deel ik ook aan andere

mee. Ik loof zo hoog, als ik kan, Uw gerechtigheid! Ik veroordeel mijzelf en alle vlees; geen gerechtigheid is in mij en in alle vlees! Onze gerechtigheid is slechtheid! Uw gerechtigheid staat als de bergen! Ik loof U, ik loof U voor Uw waarheid. Ik ben een leugenaar, alle vlees liegt, er is niet op te bouwen, maar Gij zijt en blijft waarachtig in alle Uw uitspraken!

Ik dank U, ik loof U voor Uw heil. Ik en alle vlees, wij kunnen onszelf in het verderf storten, maar ons heil is alleen bij U! - Ik loof! -

Waarvoor Mijn kind?

Voor de tekenen van de wonden in mijn handen, dat ik niets meer kan uitrichten! Voor de wonden in mijn voeten, dat ik niet meer gaan kan! Voor de wonde in mijn zijde, dat ik voortaan hinken moet en niet rechtop gaan kan! Voor de doornenkroon, die Gij mij op het hoofd zette, zodat de wereld, de hoer, mij uitstiet, - opdat ik gered werd en niet ook omkome, wanneer de Heere de wereld in vlammen zal laten opgaan.

Ik dank U zo voor uw hele weg, die U mij hebt doen gaan, voor alle tranen, voor alle smart, voor al het lijden, voor alle verdrukking, voor alles, alles, wat U mij hebt willen doen toekomen tot op deze dag! Ik zondaar heb niets te zeggen, heb niets te eisen; ik zondaar! Maar het bloed aan de hoornen van het altaar van het kruis, - dat schenkt mij vergeving van zonden, opstanding des vleses en een eeuwig leven. Mijn God, Gij zijt mij genoeg! En hetgeen ik verloren heb, Gij hebt het wedergebracht en zult het wederbrengen; dood en graf zullen niet houden, hetgeen Gij mij gaaf%! Ik loof U, mijn God, voor zonde en schande, voor dood en lijden, voor alles wat mij nedergebogen en in het stof getreden heeft, en dat Gij mij zo verhoogd hebt, dat ik mijn toevlucht heb tot de eeuwige barmhartigheid!

O mijn God, ik zal U verhogen!

Het woord "God" staat hier in een andere betekenis; het wil zeggen: "Gij, Die alleen te vrezen zijt." Nadat hier op aarde het bloed gekomen is tot aan de hoornen van het altaar, is God in de hemelen door degenen, die de hemel en de aarde bewonen, alleen te vrezen in liefde en ootmoed. God wacht en zwijgt in lankmoedigheid. Maar er zijn tijden waarin Hij de wereld bij de vier hoeken neemt en de goddelozen eruit schudt. God zwijgt in lankmoedigheid. Maar er zijn tijden, waarin toch meer dan anders van toepassing is het woord: Zwijg, alle vlees, voor Mij!" (Zach. 2: 13.) Zo betuigt de Profeet Jeremia Hoofdstuk 10: 13: "Als Hij zijn stem geeft, zo is er een gedruis van wateren in de hemel, en Hij doet de dampen opklimmen van het einde van de aarde. Hij maakt de bliksemen met de regen en doet de wind voortkomen uit zijn schatkamers." Vers 57: "De afgoden kunnen geen kwaad doen, ook is er geen goeddoen bij hen. Omdat niemand U gelijk is, o Heere, zo zijt Gij groot, en groot is Uw Naam, in mogendheid. Wie zou U niet vrezen, Gij Koning van de Heidenen? Want het komt U toe: omdat toch onder alle wijzen van de heidenen en in hun ganse koninkrijk niemand U gelijk is."

"*Gij zijt mijn God!*" Toen ik aan den rand van de hel lag, hebt U mij niet in de afgrond gestoten, maar bent gekomen en hebt gezegd: "Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen!"

Gij zijt mijn God, Gij zijt het alleen! Toen ik in de afgrond van de hel lag, toen ik uit de diepte riep, toen was U nabij. En toen ik meende, dat U mij verdoemen zou, juist toen hebt U mij al mijn zonden vergeven om niet.

"*Gij zijt mijn God.*" Gij zijt alleen te vrezen, daarom zal ik U ook vrezen mijn leven lang. U snijdt de geest van de vorsten af, zo bent u alleen te vrezen; daarentegen is geen vlees te vrezen. Want het hangt alles af van uw wil, van de raad Uws

welbehagens. Gij zijt de Eerste, Die door de wateren van de Rode Zee doorgaat. Ik loof U, Heere God, U, Die alleen te vrezen zijt, ik loof U, dat Gij Farao ons laat najagen, opdat openbaar worde, dat niet hij God is, maar dat U alleen God bent, en dat U woont in het midden van Uw volk en met hen gaat door de diepte en door de nacht. *Gij zijt mijn God!* Met een eed heeft Hij Zijn volk het Verbond bevestigd, en Hij is eeuwig getrouw. Hetgeen Hij gesproken heeft, dat heeft Hij gehouden tot op deze dag. Hij is niet moede noch mat geworden. “Ik delg uw zonde uit als een nevel en uw ongerechtigheid als een wolk en zal uw ongerechtigheid niet gedenken.” Dat hebt U beloofd en bevestigd met een eed, en Gij hebt het gehouden. U bent met mij door het vuur en het donkere dal gegaan. U hebt mij gezworen: “Ik zal u behoeden en dragen tot in de ouderdom!” U hebt het gedaan, hebt het alles alleen gedaan, anders zou ik al twintigmaal omgekomen zijn.

Ik zal U verhogen! Dat is: ik zal U hoogzetten! Ik zal bekennen met mijn mond voor alle mensen, voor de hele wereld: *God alleen is hoog!* Hij zit hoog. “De hemel is Mijn troon”, spreekt Hij, “en de aarde de voetbank van Mijn voeten.”

Ik zal U verhogen, o mijn God. Ik zal bekennen, dat de heerlijkheid en Majesteit Uwe is. Dat heb ik gezien aan het bloed aan de hoornen van het altaar: *Gode en het Lam zij de dankzegging en de eer en de heerlijkheid en de kracht!* (Openbaring 5.) Zo zal ik dan verdoemen mijzelf en alle vlees, en alles op één hoop werpen, dat het alles onder de zonde besloten is, en ik en alle mensen veroordeeld staan voor Gods Rechterstoel. En dat wij met alle onze werken, ook met onze goede en beste werken, toch niets zijn voor God. Een knecht moge komen met de volbrachte arbeid, hij zal rijkelijk loon ontvangen. Maar voor God is alles, wat van mensen komt, zonde, en slechts waard, dat het in de afgrond geworpen wordt. Zo wordt God verhoogd!

Gelukzalig de mens, die door God verootmoedigd is, dat hij de vrucht van deze leerredenen over de 118^e Psalm wegdrage! Gelukzalig de mens, die zijn trots en hoogmoed aflegt; zij worden echter afgelegd door hen, die verbroken van harte zijn. Gelukzalig hij, die zich niets aanmatigt, maar met zijn doen het bewijst, dat hij God hoog houdt. Gelukzalig de mens, die zo verbroken en tot niets geworden is, dat hij zijn God ten hoogste verhoogd, zo hoog, als hij kan. En die het belijdt: De vloed moge komen, God zit toch hoger dan de zondvloed en al zijn golven, hoe zij ook woeden! Dat is dus “God verhogen”, dat, al lig ik ook nog zo diep, ben ik ook nog zo terneergeslagen, ik het toch voor zeker en waarachtig houd, dat Hij weer hoog zit. Dat zijn hoogheid slechts daarin bestaat, dat Hij in de diepte neerdaalt en uit de afgrond redt. Dat is Zijn hoogheid! Zij blinkt en schittert in het bloed aan de hoornen van het altaar.

Laat ons daarom naar het bevel van onze Heere Jezus de Psalm zó eindigen, als wij hem hebben aangeheven, en met de palmtakken in de handen, spelen op de harpen Gods: ***Looft de Heere. Want Hij is goed. Want zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.*** Wèl ons bij alle nood van dit leven, wanneer God ons genade bewijst, dat, waar wij aldus begonnen zijn: “Looft de Heere. Want Hij is goed. Want zijn goedertierenheid is in van de eeuwigheid. Dat Israël nu zegge, dat zijn goedertierenheid in van de eeuwigheid is!” - wij dan ook besluiten mogen, gelijk wij begonnen zijn.

In het begin van de bekering heffen wij met de Psalm aan: “Looft de Heere. Want Hij is goed. Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.” Wij vinden de woorden in deze Psalm ook aangeheven in de 107^e Psalm, vers 1; in de 106^e Psalm, vers 1. De

100ste Psalm sluit ook zo. Zo is de inhoud van de 117^e Psalm: “Looft de Heere, alle heidenen, prijst Hem, alle natiën. Want Zijn goedertierenheid is geweldig over ons, en de waarheid des Heeren is in van eeuwigheid. Hallelujah.” Het is ook de inhoud van de 136ste Psalm. Daar hebben wij zes en twintig maal: “Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.” “Looft de Heere. Want Hij is goed. Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid! Looft de God der goden. Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.”

David zong deze woorden (1 Kron. 16: 34), toen hij voor de Ark van het Verbond huppelde en haar opbracht naar de stad Gods. En nochtans was hij vol vrees. Want tevoren was Uzza doodgeslagen, toen hij zijn hand uitgestrekt had naar de ark van de Heere. David had zich over dat geval zeer bekommerd. Maar nu gaat de ark opwaarts, en hij gaat voor de ark heen. Zal wellicht de donder en bliksem losbreken en allen doodslaan? De gelovigen, broeders en zusters, omringden hem, zoveel er waren. Maar ook alle duivelen hadden zich opgemaakt, om de arme David bang te maken. En zo zingt hij dan ten spijt van hen allen: “Looft de Heere. Want Hij is goed. Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.”

“Ik zal niet sterven, maar leven!” “Sta op Heere, tot uw rust: Gij en de ark Uwer sterkte.”

“Looft de Heere. Want Hij is goed. Want zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid”, zo zong de bedrukte koning Josafat, toen de grote menigte vijanden tegen hem optrok, en hij in vreze het Aangezicht van de Heere zocht en tot Hem sprak: “In ons is geen kracht tegen de grote menigte, welke tegen ons komt. Maar onze ogen zijn op U!” Toen beval de Geest Gods, dat de priesters zouden verschijnen in heilig gewaad en de vijand tegemoet gaan, niet met zwaard en boog, maar met de Psalm en met de woorden van deze Psalm: “Looft de Heere. Want Hij is goed. Want zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid!”

Wij hebben, mijn Geliefden, oorzaak om de Heere te loven, Hem steeds te loven, Hem steeds te verhogen! Want ik kom tot het hoogste, het enige: Wat is het, of wij de onzen verliezen? - wanneer wij de ziel verliezen, dat is wat anders! Wat is het, mijn Geliefden, alle hebben wij alles verloren! - God verloren te hebben, dat is zeker wat anders! Wat is het, alle is ook alles weg, - wat is het, wanneer de genade niet weg is? Wanneer ik weet, dat ik een genadige God en verzoend Vader in de hemel heb? Wanneer mij de genade ten deel gevallen is, dat ik mag zingen:

*Mijn zonden al,
O zonder tal,
Zijn uit genâ vergeven,
Ik heb de eeuw'gen dood verdiend,
En erf het eeuwig leven!*

Waar wij zo zien het bloed aan de hoornen van het altaar. Daar leren wij stamelen: “Welke is uw enige troost beide in leven en in sterven?”

“Wat gelooft gij van de vergeving van de zonden?”

Waar vergeving van zonden is, daar is leven en zaligheid, daar is gebed en genade, daar is opstanding! Mijn God, Die mij mijn zonden vergaf, Die Zichzelf aan mij gaf, ziet ook in mijn graf en in de graven van de mijnen. Het zal alles, alles weer daaruit tevoorschijn komen, opdat wij eeuwig, eeuwig met palmtakken in de hand, lofzingen Gode en het Lam: *Gij hebt alles welgemaakt!* Eeuwig is Uw genade! Amen.

Nazang: Psalm 146: 1.

*Prijs den Heer' met blijde galmen!
Gij, mijn ziel! hebt rijke stof.
'k Zal, zolang ik leef, mijn Psalmen
Vrolijk wijden aan Zijn' lof;
'k Zal, zolang ik 't licht geniet,
Hem verhogen in mijn lied.*